

СЛУЖ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА Ф

1830
Sluzbeni vesnik SR
Makedonija

91001 Skopje
lah 51

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватско-српски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. – Огласи според тарифата – Жиро сметка кај Службата на општественото книговодство 60802-603-21943

Среда, 11

БЕЛГРАД

БРОЈ 66

ГОД. XLI

Цена на овој број е 90 динари. – Преплатата за 1985 година изнесува 3.000 динари – Рок за рекламации 15 дена. – Редакција Улица Јована Ристика бр. 1. Пошт. факс 226. – Телефони: Централна 650-155; Уредништво 651-885; Служба за преплата 651-732; Телекс 11756

798.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КРЕДИТНИТЕ ОДНОСИ СО СТРАНСТВО

Се прогласува Законот за кредитните односи со странство, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 6 декември 1985 година.

П бр. 505

6 декември 1985 година

Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеш, с. р.

ЗАКОН

ЗА КРЕДИТНИТЕ ОДНОСИ СО СТРАНСТВО

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите под кои и начинот на кој организациите на здружен труд и другите општествени правни лица можат да земаат кредити во странство и да им даваат кредити на странски лица.

Плаќањето на обврските по странските кредити и на платата на побарувањата по кредитите одобрени на странство се вршат во согласност со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење.

Член 2

Под кредитни односи со странство, во смисла на овој закон, се сметаат:

1) извоз и увоз на стоки и услуги на кредит, освен стоките и услугите за чие плаќање е договорен рок до 60 дена (во натамошниот текст: комерцијални кредити);

2) земање кредити во странство за увоз на стоки и услуги и давање кредити на странство за извоз на стоки и услуги (во натамошниот текст: стокосни кредити);

3) земање и давање на финансиски кредити;

4) земање во странство и давање на странство краткорочни кредити од страна на банките овластени за вршење на платен промет и кредитни работи со странство (во натамошниот текст: банките овластени за работи со странство) по пат на отворени кредитни линии (во натамошниот текст: банкарски кредитни линии);

5) прибавување на средства со издавање обврзници на странскиот финансиски пазар;

6) земање кредити врз основа на залог (ломбард) на побарувања по кредитите одобрени на странство и земање хипотекарни кредити;

7) земање кредити заради одржување на ликвидноста на Југославија во плаќањата спрема странство;

8) земање и давање на депозити, освен депозитите што се примаат од странство, односно што му се даваат на странство според одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење;

9) давање краткорочни кредити на странство за извоз на стоки и услуги и земање краткорочни кредити во странство за увоз на стоки и услуги со издавање и земање на хартии од вредност, како и со депонирање на хартии од вредност акцептирани од банките овластени за работи со странство и од првокласните странски банки;

10) давање и земање гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање во кредитните односи со странство.

Член 3

Под комерцијален кредит се подразбира извозот и увозот на стоки и услуги на кредит, освен стоките и услугите за чие плаќање е договорен рок до 60 дена, помеѓу странски купувачи односно продавачи и домашните организации на здружен труд.

Не се смета за комерцијален кредит готовинското плаќање за кое со одобрение на надлежниот орган, во согласност со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење, е продолжен рокот за внесување на девизи односно за плаќање спрема странство.

Под стокосен кредит се подразбира кредитот што кредиторот му го одобрува на заемобарачот заради финансирање на купувањето на стоки и плаќањето на услуги, при што со договорот за кредит е определена намената на користењето на средствата.

Под финансиски кредит се подразбира кредитот при кој кредиторот му одобрува на заемобарачот кредит за кој со договорот за кредит не е определена намената на користењето на средствата – кредитот.

Под банкарска кредитна линија се подразбира краткорочен кредит, со рок на отплата до 12 месеци, што банката овластена за работи со странство го користи кај странска банка односно ѝ го одобрува на странска банка.

Под краткорочни кредити се подразбираат кредитите земено во странство односно дадени на странство на рок до 12 месеци.

Член 4

Врз кредитите склучени со издавање на хартии од вредност на странскиот финансиски пазар и кредитите склучени врз основа на залог (ломбард) на побарување по одобрени кредити на странство според кои кредиторот на заемопримачот не му ја определува намената на користењето на средствата од тие кредити, се применуваат одредбите од овој закон со кои се регулира земањето на финансиски кредити.

Начинот на издавање и прометот на хартии од вредност на странскиот финансиски пазар се регулираат со сојузен закон.

Условите под кои можат да се склучуваат кредити со странство врз основа на хартии од вредност ги пропишува Народната банка на Југославија.

Член 5

Политиката на задолжување во странство и политиката на кредитирање на странство во среднорочниот плански период се утврдуваат со општествениот план на Југославија, зависно од степенот на задолженоста на земјата и од способноста на општествените правни лица уредно да ги извршуваат обврските по кредитите, како и од потребите и можностите на земјата да го кредитира странство.

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија, за секоја година, се утврдуваат обемот и основните намени на кредитите што се земаат во странство и што му се даваат на странство.

Член 6

Склучувањето, користењето и отплатувањето на долгорочните и среднорочните финансиски кредити можат да се вршат во рамките на проекцијата на платниот биланс на Југославија.

Кредитите од став 1 на овој член се земаат заради:

- одржување на ликвидноста во плаќањата спрема странство;

- финансирање на заедничките и други програми за развој, под услов да се утврдат корисниците на кредитите и организациите на здружен труд што ги преземаат обврските во согласност со член 15 на овој закон.

Кредитите од овој член се склучуваат, користат и отплатуваат на начинот утврден со сојузен закон, кој се донесува посебно за секој кредит.

По исклучок од одредбите на став 2 од овој член, финансиски кредити во странство можат да земаат организациите на здружен труд и другите општествени правни лица заради изведување на инвестициони работи во странство, вложување во странство или кредитирање на странство и извршување на договори за вложување средства на странски лица во домашни организации на здружен труд, во согласност со сојузен закон.

Член 7

Ако пропорциите на платниот биланс на Југославија не се остваруваат во согласност со утврдената проекција на платниот биланс на Југославија, Сојузниот извршен совет ќе предложи односно ќе преземе мерки со кои се ограничува земањето на кредити во странство односно одобрувањето на кредити на странство, со воведување на полагање депозит во динари, со држење на неангажираниот дел од кредитот во девизи и со намалување на кредитно-гаранцискиот потенцијал на банката овластена за работи со странство.

Член 8

Организациите на здружен труд и другите општествени правни лица можат да се задолжуваат во странство ако банката овластена за работи со странство утврди дека ги исполнуваат условите пропишани со овој закон.

Банката овластена за работи со странство може да склучи кредит во свое име а за сметка на организациите на здружен труд и на другите општествени правни лица од став 1 на овој член и да дава гаранции за нивна сметка во рамките на својот утврден кредитно-гаранциски потенцијал.

Ако организацијата на здружен труд и другите општествени правни лица за кои банката склучила кредити односно издала гаранции, заедно не ги остваруваат преземените обврски за извозот од член 15 на овој закон, Народната банка на Југославија ќе ѝ го забрани на банката овластена за работи со странство од став 2 на овој член понатамошното склучување и одобрување кредити и давањето гаранции и други форми на гарантирање во странство во траење од најмалку две години.

Кредитно-гаранцискиот потенцијал од став 2 на овој член го утврдува Сојузниот извршен совет до крајот на годината за секоја наредна година.

При утврдувањето на кредитно-гаранцискиот потенцијал од став 4 на овој член ќе се обезбеди дел од кредитно-гаранцискиот потенцијал на банките овластени за работи со странство врз основа на кој ќе им се овдвозможи на организациите на здружен труд да користат странски кредити за реализација на проекти во недоволно развиените

републики и во Автономна Покраина Косово и за други регионални насочувања во согласност со општествениот план на Југославија, под условите утврдени со овој закон.

Како основица за утврдување на кредитно-гаранцискиот потенцијал од став 2 на овој член се земаат остварените наплати по извозот на членките на банката овластена за работи со странство, и тоа без оглед на тоа преку која банка е остварена наплатата по извозот.

Член 9

Организациите на здружен труд и банката овластена за работи со странство можат за сметка на организациите на здружен труд да им даваат стоковни кредити и финансиски кредити на корисници во странство заради унапредување на извозот на стоки и услуги и организирање на продажбата на стоки и услуги, како и финансиски кредити за други намени со кои се унапредуваат економските односи со странство, во рамките на обемот на кредитирањето на странство предвиден во проекцијата на платниот биланс на Југославија.

Сојузниот извршен совет ги утврдува намените на финансиските кредити од став 1 на овој член.

Член 10

Банките овластени за работи со странство спогодбено ги утврдуваат посебните услови под кои земаат кредити од странство, му даваат кредити на странство и даваат и примаат гаранции и други форми на гарантирање по кредитите што организациите на здружен труд и други општествени правни лица ги склучуваат со странство.

Спогодбата од став 1 на овој член не може да се применува ако Народната банка на Југославија не даде согласност за условите од спогодбата.

Ако не се утврдат условите од став 1 на овој член, Народната банка на Југославија определува посебни услови кои важат додека не се постигне спогодба на банките овластени за работи со странство.

Член 11

Народната банка на Југославија ги определува условите под кои банките овластени за работи со странство можат од средствата на странски кредити што ги држат на сметките во странство да депонираат средства на определено време со отказан рок, како и да ги орочат на определено време.

Член 12

Кредитни односи со странство можат да засноваат:

- 1) организациите на здружен труд;
- 2) банките овластени за работи со странство;
- 3) Југословенската банка за меѓународна економска соработка и заедничките финансиски организации;
- 4) Народната банка на Југославија;
- 5) општествено-политичките заедници;
- 6) самоуправните интересовни заедници во областа на материјалното производство;
- 7) Сојузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена;
- 8) Фондот за финансирање на зголемувањето на вработеноста во стопански недоволно развиените и изразито емиграциони подрачја на Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Лицата од став 1 на овој член не можат да земаат кредити во странство, да му даваат гаранции и други форми на гарантирање на странство и да вршат други дејствија што му претходат на склучувањето на договор за кредит со кој би се создале какви и да било обврски за Социјалистичка Федеративна Република Југославија во областа на кредитните работи со странство, освен обврските преземени во согласност со одредбите на овој закон.

Член 13

Обврските по кредитите што ги склучиле лицата од член 12 на овој закон се отплатуваат во роковите на втасување од договорот за склучениот кредит.

Сојузниот извршен совет, на предлог од Народната банка на Југославија, може да ги пропише условите под кои организациите на здружен труд, преку банките овластени

тени за работи со странство, можат предвремено да ги отплатуваат обврските по странските кредити со откуп на хартии од вредност по кои домашните лица имаат обврска за плаќање.

II. КРЕДИТНИ РАБОТИ СО СТРАНСТВО

1. Организации на здружен труд

Член 14

Организациите на здружен труд можат да ги земаат и даваат кредитите од член 2 одредби под 1, 2, 3, 5, 6 и 9 на овој закон, како и да даваат и земаат гаранции и други форми на гарантирање во согласност со одредбите на овој закон.

Член 15

Организацијата на здружен труд може да зема кредити во странство ако ги исполнува следните услови:

– со опремата што се увезува на кредит да се обезбеди зголемување на извозот и на нето девизниот прилив најмалку во износот на обврските по кредитот;

– увозот на сировини и репродукциони материјали да се врши во рамките на утврденото право на увоз и плаќање во односната година, со тоа што да се остварува извоз најмалку во височина на отплатата на кредитот во таа година;

– со увозот на сировини и репродукционен материјал на кредит да се обезбедува зголемување на извозот во смисла на член 120 на Законот за девизното работење и ако вредноста на зголемениот извоз е поголема од обврските по кредитот;

– уредно да ги извршува втасаните обврски по странските кредити, како и другите обврски преземени во односите со странство;

– да остварува производство и извоз во согласност со обврските преземени со претходното задолжување во странство;

– уредно да ги намирава втасаните обврски во земјата;

– органот на управување на организацијата на здружен труд да донел одлука за засновање на кредитна работа;

– кредитната работа да служи за вршење на дејноста за која организацијата на здружен труд е регистрирана.

Кредити во странство можат да земаат и организациите на здружен труд кои имаат заедничка програма и склучена самоуправни спогодба со која се утврдени нивните меѓусебни обврски за производство, извоз и увоз и кои заеднички ги исполнуваат условите од став 1 на овој член, а особено ако се користењето на кредит обезбедуваат зголемување или придонесуваат за зголемување на извозот и на нето девизниот прилив најмалку во износ со кој се обезбедува отплатата на кредитот.

За организациите на здружен труд чијшто извоз е забранет или ограничен, под извоз, во смисла на став 1 алинеи 1 и 2 на овој член, се подразбира вредноста на извозот кој со одлука на Сојузниот извршен совет е забранет или ограничен.

Земањето на кредити во странство од став 2 на овој член може да се врши при гарантија од една или повеќе банки што ги исполнуваат условите од Законот за основите на кредитниот и банкарскиот систем.

По исклучок од одредбите на став 1 од овој член, организациите на здружен труд, чијшто извоз е забранет или ограничен, други организации на здружен труд и други општествени правни лица можат да ги склучуваат кредитните работи од член 14 на овој закон заради финансирање на заедничките и други програми за развој под условите од член 6 на овој закон, врз основа на сојузниот закон со кој се утврдуваат корисниците, изворите и начинот на отплатата на кредитите.

Народната банка на Југославија је пропишува документацијата со која се докажува дека се исполнети условите од став 1 на овој член.

Член 16

Банката овластена за работи со странство преку која се склучува кредитот во странство односно која дава га-

ранција по тој кредит или издава потврда дека задолжението е во рамките на нејзиниот кредитно-гаранциски потенцијал, е должна претходно да утврди дека организацијата на здружен труд ги исполнува условите предвидени во член 15 на овој закон.

Член 17

Извозот и увозот на стоки и услуги на кредит може да се врши само во согласност со пропишаната форма на извоз и увоз на стоки односно во согласност со прописите за извоз и увоз на услуги.

Член 18

Организацијата на здружен труд може да дава гаранции и други форми на гарантирање по странски кредит за друга организација на здружен труд со која склучула самоуправни спогодба за здружување на трудот и средствата.

Организацијата на здружен труд може да дава гаранции и други форми на гарантирање по определени кредитни работи што ги врши претпријатието што таа го основала во странство, или за мешовитото претпријатие кое е основано во странство со средства на таа организација и со средства на странски правни и физички лица.

Организацијата на здружен труд може да ги дава гаранциите и другите форми на гарантирање од ст. 1 и 2 на овој член ако ги исполнува условите од член 15 на овој закон.

Сојузниот извршен совет, на предлог од Стопанската комора на Југославија, утврдува за кои кредитни работи од став 2 на овој член организацијата на здружен труд може да дава гаранции и други форми на гарантирање.

Член 19

Организацијата на здружен труд може да купува бродови и воздухоплови на хипотекарен кредит ако банката овластена за работи со странство утврди дека се исполнети условите од член 15 став 1 на овој закон.

Кредитите од став 1 на овој член не влегуваат во кредитно-гаранцискиот потенцијал на банката овластена за работи со странство.

2. Банка овластена за работи со странство

Член 20

Банката овластена за работи со странство може да зема и да дава стоковни, финансиски и други кредити во странство, банкарски кредитни линии и депозити, да прибавува средства со издавање обврзници на странскиот финансиски пазар, да зема кредити врз основа на залог (ломбард) на побарување по кредитите одобрени на странство, како и да дава и зема гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање.

Банката овластена за работи со странство ги врши кредитните работи од свое име и за сметка на организација на здружен труд и на други општествени правни лица, а банкарските кредитни линии и депозитите ги склучува од свое име и за своја сметка.

Обемот на краткорочното задолжување кое се врши во случај на сезонски нерамномерности во текуштиот девизен прилив и одлив на банките (банкарски кредитни линии и примане на депозити) го утврдува, на предлог од Народната банка на Југославија, Сојузниот извршен совет.

Член 21

Банката овластена за работи со странство може да ги врши кредитните работи со странство од член 20 на овој закон:

1) ако ги исполнува условите за кредитната способност;

2) ако органот на управување на организацијата на здружен труд одлучи банката за сметка на таа организација да склучи кредитна работа;

3) ако надлежниот орган на банката овластена за работи со странство одлучи да изврши кредитна работа;

4) ако кредитната работа е регистрирана во смисла на член 41 од овој закон;

5) ако е донесена одлуката од член 15 став 1 алинеја 7 на овој закон за секоја одделна гаранција, супергаранција или други форми на гарантирање;

6) ако ги исполнува посебните услови од член 10 на овој закон;

7) ако уредно ги извршува втасаните обврски по странските кредити;

8) ако кредитната работа е во рамките на утврдениот кредитно-гаранциски потенцијал на банката овластена за работи со странство.

Член 22

Банката овластена за работи со странство може да склучи и посебен долгорочен односно среднорочен стокорен кредит во странство по пат на рамковни договори или договори за кредитна линија.

Кредитите од став 1 на овој член банката овластена за работи со странство може да ги користи само за сметка на организациите на здружен труд што ги исполнуваат условите од член 15 на овој закон. Банката овластена за работи со странство може да го користи странскиот кредит ако организациите на здружен труд со договор се обврзат дека ги прифаќаат условите и намената на користењето на рамковниот кредит или на кредитната линија.

Член 23

Банката овластена за работи со странство може да му дава кредити на странство за намените од член 9 на овој закон со склучување на посебни долгорочни односно среднорочни стокорни кредити со странство, врз основа на рамковни договори или договори за кредитна линија.

Условите и изворите на средства за давање на кредитите од став 1 на овој член, на предлог од Народната банка на Југославија, со мислење на Југословенската банка за меѓународна економска соработка и на Здружението на банките на Југославија, ги утврдува Сојузниот извршен совет.

Член 24

Девизите што ќе ги прибави по основ на депозити од странство, банката овластена за работи со странство може да ги користи:

1) за плаќање во странство, во согласност со сојузниот закон со кој се уредува девизното работење;

2) за давање кредити и за други вложувања во странство, за намените од член 9 на овој закон.

Депозитите од став 1 на овој член банката овластена за работи со странство ги склучува од своје име и за своја сметка и ги презема сите обврски спрема странство.

Член 25

Банката овластена за работи со странство ги користи банкарските кредитни линии за плаќањата што организацијата на здружен труд и другите општествени правни лица можат да ги вршат во согласност со сојузниот закон со кој се уредува девизното работење.

Член 26

Банката овластена за работи со странство може да дава гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање по работите со странство што ќе ги склучат:

1) организации на здружен труд и други општествени правни лица што ги исполнуваат условите од член 15 на овој закон;

2) друга банка овластена за работи со странство што ги исполнува условите од член 21 на овој закон.

Банката овластена за работи со странство може за сметка на странски лица да дава гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање по определени кредитни работи со странство, и тоа за намените и под условите што, на предлог од Народната банка на Југославија, ќе ги утврди Сојузниот извршен совет.

Член 27

Банката овластена за работи со странство може да склучува договори по кредити, да дава гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање во рамките на утврдениот кредитно-гаранциски потенцијал.

Видовите гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање, како и условите под кои банката овластена за работи со странство може да дава гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање ги утврдува Народната банка на Југославија.

Член 28

Банката овластена за работи со странство може да им дава гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање по кредитите на организации на здружен труд и на други општествени правни лица што ги исполнуваат условите за задолжување во странство, за што склучуваат посебен договор.

Организациите на здружен труд и другите општествени правни лица за чијашто сметка банката овластена за работи со странство извршила плаќања по основ на гаранција, супергаранција и други форми на гарантирање, се должни да ги намират така настанатите обврски по курсот на денот на намирувањето на обврските.

Ако организацијата на здружен труд не ја изврши договорената обврска од став 1 на овој член, банката овластена за работи со странство ѝ издава налог на Службата на општественото книговодство на Југославија да ја блокира жиро-сметката на организацијата на здружен труд до намирувањето на обврските.

Член 29

Банката овластена за работи со странство што од свое име и за сметка на организацијата на здружен труд зела кредит во странство и банката што дала гаранција или супергаранција за кредити што во странство ги зеле организации на здружен труд, е должна со тие организации да склучи договор со кој се утврдуваат конкретните обврски на организациите на здружен труд во поглед на зголемувањето или придонесот за зголемувањето на извозот и на нето девизниот прилив.

Во случај ако организацијата на здружен труд самостојно или во репродукциона поврзаност со други организации на здружен труд со заедничките производствени програми за извоз не оствари такво зголемување на извозот и на нето девизниот прилив кое обезбедува отплата на овие кредити, банката овластена за работи со странство е должна да постапи во согласност со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење.

3. Југословенска банка за меѓународна економска соработка

Член 30

Југословенската банка за меѓународна економска соработка ги врши кредитните работи со странство во согласност со сојузен закон.

4. Народна банка на Југославија

Член 31

Народната банка на Југославија може да зема кредити во странство, од свое име и за своја сметка, само заради одржување на ликвидноста на Југославија во плаќањата спрема странство, во согласност со општествениот план на Југославија и со политиката на девизните резерви, во рамките што се предвидени со проекцијата на платниот биланс на Југославија.

Кредитите од став 1 на овој член Народната банка на Југославија може да ги користи за:

- 1) девизни резерви;
- 2) плаќање на обврските по кредитите што ги користела;
- 3) рефинансирање на кредити;
- 4) продажба на единствениот девизен пазар.

Кредити за намените од став 2 на овој член, со рок за враќање подолг од една година, Народната банка на Југославија може да земе само врз основа на сојузен закон,

освен кредитите што ги зема од Меѓународниот монетарен фонд.

По основ на кредитите земени во странство заради одржување на ликвидноста на Југославија во плаќањата спрема странство, не можат да се даваат кредити во динари.

Член 32

Народната банка на Југославија може да дава гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање по кредитните работи со странство само врз основа на сојузен закон и под условите утврдени со сојузен закон или врз основа на меѓународен договор, за секој одделен кредит или повеќе кредити кај еден кредитор.

Во актот за ратификација на меѓународните договори од став 1 на овој член се утврдуваат условите под кои Народната банка на Југославија дава гаранција, супергаранција или друга форма на гарантирање.

За кредитите што ги користи Сојузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена, Народната банка на Југославија може да дава гаранции, супергаранции и други форми на гарантирање врз основа на одлука на Сојузниот извршен совет.

Народната банка на Југославија – Воениот сервис може самостојно да дава чинидбени гаранции.

Член 33

Ако банката овластена за работи со странство не ја изврши во рокот отплатата на странскиот кредит за кој Народната банка на Југославија дала гаранција, супергаранција и други форми на гарантирање, Народната банка на Југославија ќе ѝ ја блокира жиро-сметката на банката овластена за работи со странство која не го извршила плаќањето на обврските спрема странство – до нахирувањето на обврските.

5. Општествено-политички заедници

Член 34

Федерацијата заснова кредитни односи со странство врз основа на сојузен закон, кој се донесува за секој кредит посебно.

Кредитните работи со странство за потребите на народната одбрана се засноваат и се вршат според одлуката на Сојузниот извршен совет.

Член 35

Федерацијата може да преземе обврски како гарант или супергарант врз основа на сојузен закон, кој се донесува посебно за преземање на обврските по секоја гаранција или супергаранција.

Федерацијата може да ја преземе обврската од став 1 на овој член под услов претходно да е прибавена гаранција од банката овластена за работи со странство или од друг гарант.

Член 36

Ако федерацијата преземе обврска како гарант или супергарант по кредитите што се рефинансираат односно репрограмираат, организациите на здружен труд и другите општествени правни лица, за време на рефинансирањето односно репрограмирањето не можат да извршуваат плаќања по кредитите што се рефинансираат односно репрограмираат.

Организациите на здружен труд и другите општествени правни лица од став 1 на овој член ги плаќаат анuitетите по кредитите чија отплата се рефинансира односно репрограмира со уплата на динарската противвредност во роковите утврдени со новиот план за отплата.

Член 37

Републиките, автономните покраини и другите општествено-политички заедници засноваат кредитни односи со странство врз основа на сојузен закон, кој се донесува за секој кредит посебно.

6. Самоуправни интересовни заедници во областа на материјалното производство

Член 38

Самоуправните интересовни заедници во областа на материјалното производство засноваат кредитни односи со странство врз основа на сојузен закон, кој се донесува за секој кредит посебно.

7. Сојузна дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена

Член 39

Сојузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена ги заснова кредитните односи со странство од член 2 на овој закон во рамките на својата надлежност, врз основа на одлука на Сојузниот извршен совет.

8. Фонд за финансирање на зголемувањето на вработеноста во стопански недоволно развиените и изразито емиграциони подрачја на Социјалистичка Федеративна Република Југославија

Член 40

Фондот за финансирање на зголемувањето на вработеноста во стопански недоволно развиените и изразито емиграциони подрачја на Социјалистичка Федеративна Република Југославија ги заснова кредитните односи со странство со кои се финансира развојот на недоволно развиените и изразито емиграциони подрачја, врз основа на одлука на Сојузниот извршен совет и во согласност со сојузниот закон со кој се уредува прибавувањето и користењето на странски средства за зголемување на вработеноста и за вработување на повратниците од работа од странство.

9. Регистрирање и евидентирање на кредитните работи со странство

Член 41

Кредитните работи со странство задолжително се регистрираат. На регистрација подлежат и сите промени на договорените услови, како и раскинувањето на договорите за кредитни работи со странство.

Кредитните работи од став 1 на овој член се регистрираат кај народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини само со претходна согласност од Народната банка на Југославија дадена во писмена форма.

Кредитните работи од чл. 34 и 39 на овој закон се регистрираат кај Народната банка на Југославија.

Народната банка на Југославија ги определува начинот, роковите и потребната документација за регистрација на кредитните работи со странство.

Народната банка на Југославија може да пропише обврска за регистрација на намерата за склучување на кредитни работи со странство, освен кредитните работи од чл. 34 и 39 на овој закон.

Евиденција за склучените кредитни работи од член 39 на овој закон води Народната банка на Југославија – Воениот сервис.

Член 42

Евиденција за склучените кредитни работи со странство водат народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини, а евиденција за склучените кредитни работи од чл. 31, 32, 34, 35 и 39 на овој закон води Народната банка на Југославија.

Организациите на здружен труд, банките овластени за работи со странство и другите општествени правни лица се должни да водат евиденција за склучувањето на кредитни работи со странство и за одобрувањето кредити на

странство, за користењето и отплатувањето на кредитите, како и за извршените наплати по кредитните работи со странство.

Организациите на здружен труд, банките овластени за кредитни работи со странство и другите општествени правни лица се должни на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини да им доставуваат извештаи со податоците од став 2 на овој член, во роковите и на начинот што ќе ги определи Народната банка на Југославија.

Податоците од евиденцијата за склучените кредитни работи со странство, како и податоците и извештаите од став 3 на овој член, народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини ги доставуваат до Народната банка на Југославија во роковите што таа ќе ги определи. Врз основа на тие податоци, Народната банка на Југославија води единствена евиденција за кредитните работи со странство.

III. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

1. Стопански престапи

Член 43

Со парична казна од 200.000 до 10.000.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружен труд или друго општествено правно лице:

1) ако се задолжи во странство пред банката овластена за работи со странство да утврди дека не ги исполнува условите пропишани со овој закон (член 8 став 1);

2) ако зема кредити во странство, му дава гаранции и други форми на гарантирање на странство или врши други дејствија што му претходат на склучувањето на договор за кредит со кои би се создале какви и да било обврски за Социјалистичка Федеративна Република Југославија во областа на кредитните работи со странство, освен обврските преземени во согласност со одредбите на овој закон (член 12 став 2);

3) ако зема кредити во странство а не ги исполнува пропишаните услови (член 15 став 1);

4) ако даде гаранција или друга форма на гарантирање по стопански кредит за друга организација на здружен труд со која не склучила самоуправни спогодба за здружување на трудот и средствата (член 18 став 1);

5) ако не ги намери настанатите обврски по основ на гаранција, супергаранција и други форми на гарантирање по курсот на денот на намирувањето на обврските (член 28 став 2).

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во организацијата на здружен труд или во друго општествено правно лице со парична казна од 25.000 до 500.000 динари.

Член 44

Со парична казна од 200.000 до 10.000.000 динари ќе се казни за стопански престап банка овластена за работи со странство:

1) ако преку неа се склучи кредит во странство или ако таа даде гаранција по тој кредит или издаде потврда дека задолжувањето е во рамките на кредитно-гаранцискиот потенцијал на таа банка, а претходно не утврдила дали организацијата на здружен труд ги исполнува условите предвидени во член 15 на овој закон (член 16);

2) ако ги врши кредитните работи со странство од член 20 на овој закон а не ги исполнува пропишаните услови од член 21 на овој закон (член 21);

3) ако средствата прибавени со посебен долгорочен или среднорочен кредит во странство или по пат на рамковни договори или договори за кредитна линија ги користат спротивно на пропишаните услови или намени (член 22);

4) ако склучи договори за кредити, даде гаранција, супергаранција или друга форма на гарантирање надвор од рамките на утврдениот кредитно-гаранциски потенцијал (член 27 став 1).

5) ако не склучи договор со организацијата на здружен труд во смисла на член 29 став 1 од овој закон.

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во банката овла-

стена за работи со странство со парична казна од 25.000 до 500.000 динари.

Член 45

Осудата на одговорното лице во организацијата на здружен труд, во банката овластена за работи со странство или во друго општествено правно лице за стопански престап од чл. 43 и 44 на овој закон на парична казна во износ поголем од 200.000 динари повлекува, како правна последица на осудата, забрана на вршењето на работи задаци во врска со кредитните работи со странство.

Правната последица на осудата од став 1 на овој член трае три години, сметајќи од денот на правносилноста на пресудата.

2. Прекршоци

Член 46

Со парична казна од 50.000 до 500.000 динари ќе се казни за прекршок организација на здружен труд, банка овластена за работи со странство и друго општествено правно лице:

1) ако не водат евиденција за склучувањето на кредитни работи со странство и за одобрувањето кредити на странство, за користењето и отплатувањето на кредитите, како и за извршените наплати по кредитните работи со странство (член 42 став 2);

2) ако на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини не им доставуваат извештаи за евиденцијата за склучувањето на кредитни работи со странство и за одобрувањето, користењето и отплатувањето на кредитите, како и за извршените наплати по кредитните работи со странство, во роковите и на начинот што ќе ги определи Народната банка на Југославија (член 42 став 3);

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во организацијата на здружен труд, во банката овластена за работи со странство и во општественото правно лице со парична казна од 10.000 до 100.000 динари.

Член 47

Прекршочната постапка за прекршоците предвидени со овој закон ја води и решение за прекршокот во прв степен донесува Сојузниот девизен инспекторат.

За жалбата против решението за прекршокот што е донесено во прв степен решава Сојузниот совет за прекршоци.

IV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 48

Организациите на здружен труд кои, во согласност со одредбите на Законот за земање на определени стоковни кредити во странство во 1983, 1984 и 1985 година („Службен лист на СФРЈ”, бр. 11/83, 35/83, 22/84 и 71/84) и прописите донесени врз основа на тој закон, користеле стоковен кредит и кои со договор со овластената банка ја презеле обврската за извоз и отплата на кредитот со девизите остварени по тој извоз, се должни, во согласност со договорот што го склучиле со банката овластена за работи со странство, да ја извршат преземената обврска за извоз и наплата во договорените рокови.

Член 49

Банката овластена за работи со странство која, во согласност со Законот за земање на определени стоковни кредити во странство во 1983, 1984 и 1985 година, се задолжила во странство може обврските по тие кредити да ги пренесе врз Народната банка на Југославија под услов на Народната банка на Југославија да ѝ ги пренесе девизите од тековниот девизен прилив остварен со тие работи во износот на одобриениот кредит, заедно со припаѓачката камата и со другите трошоци во врска со тој кредит, од денот на користењето на кредитот до денот на пренесувањето на обврските врз Народната банка на Југославија, и тоа во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој

закон, односно во рок од два дена од денот на наплатата на извозот на стоки за чие производство е користен стоквниот кредит.

Односите од став 1 на овој член се регулираат со договор склучен помеѓу Народната банка на Југославија и банката овластена за работи со странство.

Член 50

Организацијата на здружен труд, за ануитетите по кредитите чија отплата е одложена односно рефинансирана до денот на влегувањето во сила на овој закон, ги отплатува обврските по кредитите со уплата на динарската противвредност, во роковите утврдени со новиот ануитетски план односно во роковите на втасување на кредитот што е рефинансиран.

Член 51

Ако во рок од 10 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон банката овластена за работи со странство не ги изврши обврските што до денот на влегувањето во сила на овој закон втасале по странски кредит, што ги платила Народната банка на Југославија а за кои гаранција, супергаранција или друга форма на гарантирање дала републиката односно автономната покраина, таа република односно автономна покраина е должна, во понатамошниот рок од три дена, да го пренесе соодветниот динарски износ на средства во корист на федерацијата.

Член 52

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а ќе се применува од 1 јануари 1986 година.

799.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОМЕТОТ НА СТОКИ И УСЛУГИ СО СТРАНСТВО

Се прогласува Законот за прометот на стоки и услуги со странство, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 6 декември 1985 година.

П бр. 506
6 декември 1985 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с. р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртешки, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРОМЕТОТ НА СТОКИ И УСЛУГИ СО СТРАНСТВО

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат прометот на стоки и услуги со странство (во натамошниот текст: надворешнотрговскиот промет) и условите под кои организациите на здружен труд и други општествени правни лица можат да вршат надворешнотрговски промет.

Член 2

Односите во областа на надворешнотрговскиот промет се сопствен дел од односите во општествената репродукција засновани врз здружувањето на труд и средства и врз самоуправавањето на рботниците со општествените средства.

Организациите на здружен труд, со самоуправна спогодба за здружување на трудот и средствата и со договори за долгорочна производствена кооперација и деловно-техничка соработка ги уредуваат меѓусебните односи во врска со остварувањето на правата и обврските во надворешнотрговскиот промет, во согласност со утврдената заедничка политика на економските односи со странство, со прописи и други општи акти и со трговски и други меѓународни договори.

Заедничката политика на економските односи со странство ја утврдува Собранието на СФРЈ со општествениот план на Југославија и со други акти.

Член 3

Во надворешнотрговскиот промет организациите на здружен труд се должни да се придржуваат кон добрите деловни обичаи и деловниот морал, да го чуваат интересот и угледот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и да работат на начин со кој не им се нанесува штета на други организации на здружен труд, односно на општествената заедница.

II. НАДВОРЕШНОТРГОВСКИ ПРОМЕТ

Член 4

Надворешнотрговски промет е промет на стоки и услуги помеѓу домашни и странски лица кој се врши врз основа на договор, во согласност со сојузен закон, други прописи и меѓународни договори. Надворешнотрговскиот промет го опфаќа извозот на стоки и услуги, увозот на стоки и услуги и привремениот извоз и увоз на стоки.

Извоз односно увоз е извршен кога стоките се оцаринети и ако ја преминале царинската линија односно кога услугата е дадена. Како ден на извозот односно на увозот на стоките се смета денот кога е извршено царинењето на стоките.

Функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија прописува кој ден се смета како ден на извршувањето на услугата.

Привремен извоз односно привремен увоз е извршен кога стоките ја преминале царинската линија, а постои обврска за нивно враќање во земјата односно во странство, по истекот на рокот за привремен извоз односно привремен увоз.

На надворешнотрговскиот промет се применуваат прописите што важат за прометот на стоки и вршењето стопански услуги во Југославија, ако со овој закон или со прописите донесени врз основа на овој закон не е поинаку определено.

1. Услови за вршење надворешнотрговски промет

Член 5

Надворешнотрговски промет може да врши организација на здружен труд која врши стопанска дејност и која за тој промет е запишана во судскиот регистар кај надлежниот суд на чие подрачје е седиштето на таа организација на здружен труд.

Надворешнотрговски промет може да врши и деловна заедница за потребите на своите членки, ако за тој промет е запишана во судскиот регистар и ако членките на таа заедница, со самоуправната спогодба за здружување во деловна заедница, вршењето на надворешнотрговски промет, во целост или делумно, го пренеле врз деловната заедница.

Организацијата на здружен труд – членка на деловна заедница не може да ја врши работата на надворешнотрговски промет што ја пренела врз деловната заедница.

Надворешнотрговски промет на предмети на вооружување и воена опрема вршат Сојузниот секретаријат за народна одбрана односно, по негово овластување, Со-

јузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена и организациите на здружен труд што ќе добијат одобрение од Сојузниот секретаријат за народна одбрана, независно од предметот на работењето за кој се запишани во судскиот регистар.

Член 6

Физички лица и граѓански правни лица не можат да основаат организации на здружен труд за вршење работи на надворешнотрговски промет.

Член 7

Политиката на унапредување на надворешнотрговската мрежа во земјата и во странство ја утврдува Собранието на СФРЈ.

Член 8

Работи на надворешнотрговски промет може да врши организацијата на здружен труд што за вршењето на тој промет е запишана во судскиот регистар.

Уписот во судскиот регистар на правото за вршење на работи на надворешнотрговски промет се врши врз основа на барањето што организацијата на здружен труд го поднесува до надлежниот суд и согласноста на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Согласноста од став 2 на овој член се издава ако се исполнети следните услови:

1) ако органот на управување на подносителот на барањето донел одлука непосредно да врши работи на надворешнотрговски промет и ако усвоил елаборат за економската оправданост на вршењето на тој промет;

2) ако вршењето на работи на надворешнотрговскиот промет за кој се поднесува барање за упис во судскиот регистар е во согласност со политиката на унапредување на надворешнотрговската мрежа во земјата и во странство, утврдена од страна на Собранието на СФРЈ;

3) ако со самоуправната спогодба за здружување во работна организација, во сложена организација на здружен труд или во деловна заедница, односноста основна, работна и сложена организација на здружен труд или деловна заедница е определена да врши работи на надворешнотрговски промет;

4) ако организацијата на здружен труд уредно ги извршува своите обврски во земјата и во односите со странство;

5) ако организацијата на здружен труд со општиот акт за систематизација ги утврдила работите и задачите за вршење на надворешнотрговски промет и за носителите на тие работи ги утврдила пропишаните услови во поглед на стручната подготовка, работното искуство и другите пропишани услови и ако обезбедила работници за вршење на оние работи на надворешнотрговскиот промет за кои се запишува во судскиот регистар.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе даде согласност за упис во судскиот регистар на правото за вршење на одделни форми на надворешнотрговски промет, ако подносителот на барањето, покрај условите од став 3 на овој член, ги исполни и следните услови:

1) за работите на извоз и увоз на стоки што ги вршат организациите на здружен труд што се запишани во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет - да остварува определен обем на надворешнотрговскиот промет, а од тоа определен обем на извозот;

2) за работите на извоз и увоз на стоки што ги вршат производствени организации на здружен труд - да остварува извоз во определен процент во однос на своето производство и самиот да врши определен дел од својот надворешнотрговски промет;

3) за вршење на стопански услуги во надворешнотрговскиот промет - да располага со средства на трудот што имаат определени карактеристики потребни за вршење на тие услуги, а ако условите за вршење на одделни стопански услуги се предвидени со меѓународни договори - да ги исполнува и тие услови;

4) за работите на застапување на странски лица - да остварува определен извоз на југословенски стоки за потребите на странските лица што ги застапува и да ги по-

врзува странските лица што ги застапува со домашни производствени организации на здружен труд и да учествува во работите на организирање на долгорочна производствена кооперација, заедничко вложување средства и деловно-техничка соработка со свои средства, како и во поврзувањето на увозот на стоки на странските лица што ги застапува со извозот на домашни стоки;

5) за посебни форми на работи на надворешнотрговскиот промет (работи на посредување, инвестициони работи и др.) - организационо, технички и кадровски да е осособен за тој вид работи и да ги исполни другите дополнителни услови од прописот донесен врз основа на овластувањето од член 9 на овој закон.

Производствените организации на здружен труд можат да се запишат во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет за извоз на производи од сопственото производство и увоз на сировини и репродукционен материјал и опрема потребна за сопственото производство, за стопански услуги во надворешнотрговскиот промет што се потребни за извршување на тие работи, како и за извоз на производи и увоз на сировини и репродукционен материјал за организациите на здружен труд со кои имаат склучен договор за производствена кооперација.

Ако во составот на работна организација или на сложена организација на здружен труд повеќе основни односно работни организации се запишува во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет - со самоуправна спогодба ќе се утврди кои работи на надворешнотрговски промет ќе ги вршат одделните организации на здружен труд, при што за исти форми на надворешнотрговски промет, а за извоз и увоз на исти стоки, не можат да се запишат во судскиот регистар две или повеќе организации на здружен труд.

Во судскиот регистар се запишува правото на вршење работи на надворешнотрговски промет за работите на извоз и увоз на стоки според номенклатурата на царинската тарифа, а за стопанските услуги според видот на стопанските услуги што се вршат во надворешнотрговскиот промет.

Ако со сојузен закон е пропишана обврска за здружување на трудот и средствата на производствените организации на здружен труд и на организациите на здружен труд што се запишани во судскиот регистар за вршење работи на надворешнотрговски промет, организацијата на здружен труд може да врши работи на надворешнотрговски промет ако здружила труд и средства во согласност со тој закон.

Организациите на здружен труд што се запишани во судскиот регистар за вршење работи на надворешнотрговски промет можат работите на надворешнотрговски промет да ги вршат од своје име и за туѓа сметка, од своје име и за своја сметка или од туѓо име и за туѓа сметка.

Организациите на здружен труд не можат да се запишат во судскиот регистар за извоз и увоз на предмети на вооружување и воена опрема.

Член 9

Сојузниот извршен совет, во согласност со политиката на унапредување на надворешнотрговската мрежа во земјата и во странство, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, ги пропишува поблиските услови од член 8 на овој закон за упис во судскиот регистар на правото за вршење на работи на надворешнотрговски промет и докажете што организациите на здружен труд се должни да ги поднесат до сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија заради давање согласност во смисла на тој член.

Член 10

Работите на надворешнотрговски промет во организацијата на здружен труд можат да ги вршат само работниците кои имаат пропишана стручна подготовка и кои ги исполнуваат другите пропишани услови.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, донесува пропис за минималната стручна подготовка и за другите услови што мораат да ги исполнуваат работниците за стручно вршење на работите на надворешнотрговскиот промет.

Организацијата на здружен труд со самоуправен општ акт ги определува работите односно работните задачи што се сметаат како работи односно работни задачи во вршењето надворешнотрговски промет и ја утврдува стручната подготовка и другите услови што мораат да ги исполнуваат стручните работници кои имаат посебни овластувања и одговорности за вршење на тие работи односно работни задачи.

Стопанската комора на републиката односно стопанската комора на автономната покраина, на барање од организацијата на здружен труд, утврдува дали стручните работници ги исполнуваат условите од ст. 2 и 3 на овој член.

Стопанската комора на Југославија со стопанските комори на републиките и стопанските комори на автономните покраини обезбедува оспособување и усовршување на работниците што вршат работи на надворешнотрговски промет.

Член 11

Организацијата на здружен труд може да започне да врши работи на надворешнотрговски промет дури откако за тие работи ќе се запише во судскиот регистар.

Пред уписот во судскиот регистар организацијата на здружен труд не може да презема претходни и подготвителни дејствија во врска со работите на надворешнотрговски промет (барање и давање понуди, испраќање мостри, започнување и водење преговори и др.).

Член 12

Судот што го води судскиот регистар е должен на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија и на надлежните републички односно покраински органи да им достави примерок од решението за извршениот упис во судскиот регистар односно од решението за промените извршени во тој регистар, во рок од 30 дена од денот на извршениот упис односно од денот на извршените промени во тој регистар.

Член 13

Ако организацијата на здружен труд по уписот во судскиот регистар престане да исполнува некој од условите од став 3 точ. 1, 3 и 5 и став 4 на член 8 од овој закон за вршење работи на надворешнотрговски промет, е должна за тоа, во рок од 15 дена од денот кога престанала да ги исполнува условите, да го известува сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе го определи рокот, кој не може да биде подолг од шест месеци, во кој организацијата на здружен труд е должна да ги исполни условите за вршење работи на надворешнотрговски промет. Ако организацијата на здружен труд во тој рок не ги исполни пропишаните услови, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе ја укине согласноста од член 8 на овој закон и ќе поднесе до надлежниот суд барање за бришење од судскиот регистар на правото на таа организација на здружен труд за вршење во целост или само на определени работи на надворешнотрговски промет.

Службата на општественото книговодство на Југославија утврдува дали организациите на здружен труд ги извршуваат своите обврски во земјата во смисла на член 8 став 3 точка 4 од овој закон, и ако шест месеци не ги извршуваат тие обврски, ќе го известува за тоа сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Банките што имаат овластување за вршење на платен промет и кредитни односи со странство (во натамошниот текст: банките овластени за работи со странство) му доставуваат на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија извештаи за организациите на здружен труд кои шест месеци не ги извршуваат своите обврски во односите со странство, во смисла на член 8 став 3 точка 4 од овој закон.

Сојузната управа за царини му доставува на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија годишни податоци по одделни организации на здружен труд за остварениот надворешнотрговски промет односно извоз и увоз на стоки.

Стопанската комора на Југославија му доставува на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надво-

решната трговија податоци за рекламициите од странски лица на квалитетот на испорачаните стоки односно дадените услуги.

Ако сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, врз основа на податоците од овој член утврди дека организацијата на здружен труд престанала да исполнува некој од условите од член 8 на овој закон, ќе постапи на начинот пропишан во став 2 од овој член.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ги следи и анализира податоците за тековниот извоз и увоз на стоки по организациите на здружен труд што се запишани во судскиот регистар за вршење работи на надворешнотрговски промет, по стопански гранки, региони и земји, врз основа на обединетите податоци на Сојузната управа за царини и на банките овластени за работи со странство и врз основа на податоците што организациите на здружен труд што се запишани во судскиот регистар за вршење на надворешнотрговски промет се должни да му ги достават на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, по негово барање.

Во случаите од ст. 2 и 7 на овој член организацијата на здружен труд може започнати работи на надворешнотрговскиот промет да ги доврши или да ѝ ги отстапи на друга организација на здружен труд што е запишана во судскиот регистар за вршење работи на надворешнотрговски промет.

Член 14

Актот за извршениот упис во судскиот регистар и за бришењето од судскиот регистар и актот за бришењето од судскиот регистар на правото на вршење работи на надворешнотрговски промет на определени стоки односно определени стопански услуги се објавуваат во „Службен лист на СФРЈ“, врз товар на организацијата на здружен труд.

Член 15

Во сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија се формира совет заради разгледување на прашањата од значење за надворешната трговија и за другите економски односи со странство, а посебно за работењето на организациите на здружен труд што вршат работи на надворешнотрговскиот промет или што вршат стопански дејности во странство, основањето и работата на претставништвата на странски лица во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Учесници во работата на советот се: сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, сојузниот орган на управата надлежен за надворешни работи, сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите, сојузниот орган на управата надлежен за работи на пазарот и општи стопански работи, сојузниот орган на управата надлежен за работи на енергетиката и индустријата, Сојузната управа за царини, Народната банка на Југославија, Службата на општественото книговодство на Југославија, Стопанската комора на Југославија, Југословенската банка за меѓународна економска соработка, Зденицата на Југословенските универзитети и Сојузот на здениците за наука на Југославија.

Учесниците во работата на советот определуваат свои делегати, зависно од прашањата што се на дневен ред на седницата на Советот.

На покана од советот, во работата на советот можат да учествуваат општествено-политички, научни, стручни и јавни работници.

Функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија по својата положба е претседател на советот.

Советот ги разгледува прашањата од став 1 на овој член и дава мислења и предлози.

2. Извоз и увоз

Член 16

Извозот и увозот се слободни (ЛБ).

Увозот може да се регулира со определување на контингенти (К), а извозот и увозот со издавање дозвола (Д), ако со овој закон не е поинаку определено.

Член 17

Стоки можат да се увезуваат само ако се исполнети пропишаните услови за пуштање во промет односно за употреба на тие стоки во Југославија.

Член 18

Со Општествениот план на Југославија се утврдуваат основните цели и критериуми за заштита на домашното производство и користење на стопанските услуги.

Член 19

Заради извршување на меѓународните договори, регулирање на извозот и увозот на предметите за вооружување и воена опрема, извозот и увозот на историски и уметнички дела и на одделни благородни метали, определени стоки можат да се увезуваат и увезуваат врз основа на дозвола.

Член 20

Извозот и увозот на определени стоки на слободен односно на друг регулиран извоз и увоз може регионално да се насочува со издавање на согласност.

Член 21

Сојузниот извршен совет, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, ги распоредува стоките на одделни форми на извоз и увоз. Стоките се распоредуваат на слободен извоз и увоз, освен стоките што при увозот се распоредуваат на контингенти заради заштита на домашното производство во согласност со член 18 на овој закон и стоките кои при извозот и увозот се распоредуваат на дозвола врз основа на критериумите од член 19 на овој закон, а во согласност со член 20 на овој закон се определуваат стоките чијшто извоз и увоз регионално се насочува.

Пред донесувањето на прописите од став 1 на овој член Сојузниот извршен совет ќе изврши соработка со надлежните републички и покраински органи.

Дозволите и согласностите за извоз и увоз од став 1 на овој член ги издава сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, освен дозволите за извоз и увоз на предмети за вооружување и воена опрема што ги издава Сојузниот секретаријат за народна одбрана и дозволите за извоз и увоз на опojни дроги што ги издава сојузниот орган на управата надлежен за труд, здравство и социјална заштита. Функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија пропишува упатство за издавање на дозволите и согласностите.

Прописот од став 1 на овој член Сојузниот извршен совет го донесува најдоцна два месеци пред неговата примена.

Член 22

Организациите на здружен труд - производители, потрошувачи, извозници и увозници на стоки и другите организации на здружен труд чие производство зависи од увозот на односните стоки, во Стопанската комора на Југославија со самоуправни спогодба ги утврдуваат особено контингентите за определени стоки и вршат нивна распределба на одделни организации на здружен труд, динамиката и регионалната структура на увозот на тие стоки и меѓусебните права и обврски на учесниците на самоуправниот спогодба во поглед на испораките на стоките што се предмет на самоуправниот спогодба.

Со контингентите се определува обемот на увозот на одделни стоки за определен период, по количество или по вредност на стоките.

Ако со утврдените контингенти и со нивната распределба се доведува во прашање снабдноста на домашниот пазар, производството или извозот на стоки, Сојузниот извршен совет може да утврди контингенти или да преземе други мерки за отстранување на настанатите растројства.

Член 23

Организациите на здружен труд во Стопанската комора на Југославија, најдоцна до 1 декември тековната го-

дина, за наредната година, го утврдуваат обемот на контингентите и вршат распределба на одделни организации на здружен труд.

Ако во рокот од став 1 на овој член не се утврдат контингентите или не се изврши распределба, контингентите, во натамошен рок од 30 дена, ќе ги утврди и ќе ги распредели на одделни организации на здружен труд сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија и за тоа ќе го извести Сојузниот извршен совет.

Член 24

Тргувајќи од политиката на развојот утврдена со општествениот план на Југославија, од можностите за производство на определена опрема во земјата, потребата од модернизација и зголемување на определено производство, организациите на здружен труд во Стопанската комора на Југославија со самоуправни спогодба ги утврдуваат критериумите и за увоз на опрема за која е пропишано дека се увезува врз основа на контингенти, по правило за период од пет години и го утврдуваат начинот на утврдување и распределба на контингентите за увоз на опрема за одделни години.

Организациите на здружен труд ѝ доставуваат на Стопанската комора на Југославија, заради евидентирање, податоци за видот и вредноста на опремата чијшто увоз е опфатен со програмите за развој на тие организации на здружен труд.

Член 25

Стопанската комора на Југославија ги доставува самоуправниот спогодби за утврдување и распределба на контингентите, веднаш по нивното склучување, до сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија и до банките што според прописите, ги примаат пријавите за склучените договори за увоз.

Количествата и вредноста на стоките утврдени со контингентите Стопанската комора на Југославија ги објавува во „Гласник на Стопанската комора на Југославија“ во рок од осум дена од денот на нивното утврдување.

Член 26

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија може, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, на одделни организации на здружен труд да им утврди контингенти за увоз на стоки во замена за стоките што се уништени поради дејство на виша сила или елементарни непогоди и стоките што се увезуваат врз основа на одобрен кредит од Меѓународната банка за обнова и развој и спроведена меѓународна лицитација, и над утврдениот контингент, за што е должен во рок од 15 дена да го извести Сојузниот извршен совет.

3. Привремени мерки**Член 27**

Ако со други мерки на економската политика не се отстрануваат растројствата во надворешнотрговската размена, во платниот биланс или на домашниот пазар, Сојузниот извршен совет може да пропише мерки за привремено регулирање на надворешнотрговскиот промет.

При пропишувањето на мерките од став 1 на овој член со кои се намалува обемот на увозот, ќе се обезбеди организациите на здружен труд што остваруваат поголем извоз од увозот да го задржат оној обем на увозот што им одговара на потребите на производството за извоз.

Мерките од став 1 на овој член мораат да бидат временски ограничени и можат да траат само додека постојат растројствата поради кои се пропишани.

За пропишаните мерки од став 1 на овој член Сојузниот извршен совет е должен да го извести Собранието на СФРЈ.

4. Посебни форми на надворешнотрговски промет**Член 28**

Организациите на здружен труд, врз основа на договори за долгорочна производствена кооперација со странство, увезуваат односно извезуваат врз основа на соглас-

ност што ја издава сојузниот орган на управата надлежен за работи на енергетиката и индустријата, во спогодба со сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија. Согласноста се дава при одобрувањето на договорот за долгорочна производствена кооперација со странство и таа важи додека важи договорот.

Член 29

Организациите на здружен труд во кои странски лица вложуваат опрема, сировини или репродукционен материјал, или со договорот за вложување средства на странски лица во домашна организација на здружен труд е предвидено од средствата на странското лице што се предмет на вложувањето да се набави опрема, сировини или репродукционен материјал што се увезуваат по основ на контингенти или дозволи, можат да ги увезуваат врз основа на согласност што ја издава сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, во спогодба со сојузниот орган на управата надлежен за работи на енергетиката и индустријата. Согласноста се дава при одобрувањето на договорот за вложување и таа важи додека важи договорот.

Член 30

Договорите за долгорочни работи на надворешно-трговски промет што организациите на здружен труд ги склучуваат со странски лица, со кои се преземаат обврски за извоз и увоз на стоки и услуги за период подолг од една година, задолжително се доставуваат до Стопанската комора на Југославија во рок од 40 дена од денот на склучувањето на договорот односно на измените и дополненијата на договорот, ако со посебни прописи не е поинаку определено.

Член 31

Организациите на здружен труд можат да договораат извоз и увоз на стоки и услуги во рамките на компензационите работи со странство, врз основа на одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Во извршувањето на компензационата работа со странство можат да учествуваат повеќе организации на здружен труд и повеќе странски лица со повеќе видови стоки за извоз и увоз, во кој случај учесниците во работата спогодбено го определуваат носителот на работата кој го склучува договорот за таа работа.

Сојузниот извршен совет, врз основа на согласност од надлежните републички и покраински органи, ги утврдува условите, роковите и начинот за одобрување на компензационите работи со странство.

Член 32

При утврдувањето и распределбата на контингентите, издавањето на дозволи и согласности во смисла на одредбите од овој закон ќе се води сметка за стоките произведени во сопствени и мешовити претпријатија во странство, како и за обврските преземени со договорите од чл. 30 и 31 на овој закон, според кои организациите на здружен труд ќе преземат обврска за извоз и увоз за период подолг од една година.

Член 33

Малограничниот промет се врши во пограничното и соседното прекуморско подрачје, во согласност со склучените меѓудржавни договори и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Под погранично подрачје и соседно прекуморско подрачје, во смисла на овој закон, се подразбира подрачјето определено со меѓудржавен договор.

Ако со меѓудржавниот договор не е определено подрачјето од став 2 на овој член, тоа подрачје на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија го определува Сојузниот извршен совет.

Работи на извоз и увоз на стоки и услуги во малограничниот промет можат да вршат организациите на здружен труд што се запишани во судскиот регистар за тој вид работи.

Собранието на СФРЈ, при утврдувањето на политиката на економските односи со странство за тековната го-

дина, го утврдува обемот на размената за малограничниот промет.

Организациите на здружен труд од став 4 на овој член, во рамките на Стопанската комора на Југославија, со самоуправни спогодба ги распоредуваат количествата односно вредностите и видовите на стоките што ги извезуваат и увезуваат во малограничниот промет, во согласност со обемот на размената утврдена според став 5 на овој член, имајќи ги предвид потребите на производството во пограничното подрачје.

Ако распределбата од став 6 на овој член не се изврши во рок од 60 дена од денот на донесувањето на актот со кој се утврдува политиката на економските односи со странство, распределба на одделни организации на здружен труд, во натамошен рок од 30 дена, ќе изврши сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија.

Сојузниот извршен совет го пропишува начинот на распределба на стоките што можат да се увезуваат и извезуваат во смисла на став 7 од овој член, како и начинот на пријавување и контрола на извозот и увозот по овие работи.

Член 34

Извозот и увозот на стоки по меѓународни саемски компензациони работи се врши како компензациона работа, во рамките на вкупната вредност на извозот и увозот што за одделни саеми секоја година ја утврдува Сојузниот извршен совет, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, по претходно прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, ги утврдува стоквните листи на извозот и стоквните листи на увозот, по вредности и видови на производи, за секој саем и за секоја година.

Стоки во рамките на меѓународните саемски компензациони работи можат да извезуваат и увезуваат организациите на здружен труд што се запишани во судскиот регистар за вршење на надворешнотрговски промет.

Член 35

Извозот и увозот на стоки во редовната стоковна размена и по сите други форми на надворешнотрговски промет се врши во согласност со пропишаните форми на извоз и увоз, освен извозот и увозот по работи на долгорочна производствена кооперација со странство и вложувања на средства на странски лица во домашни организации на здружен труд.

Член 36

Снабдување на странски пловни објекти во домашни луки, пристаништа и марини, на странски пловни објекти во изградба или на поправка во домашни бродоградилници, снабдување на странски воздухоплови на домашни аеродроми и снабдување на домашни пловни објекти и на домашни воздухоплови кои сообраќаат на странски релации, како и извоз на стоки на странски армии – освен на предмети за вооружување и воена опрема, можат да вршат организациите на здружен труд запишани во судскиот регистар за вршење на тие работи во надворешнотрговскиот промет независно од дејностите за кои се запишани во судскиот регистар за вршење на промет во Југославија.

Стоки на странски армии можат, освен предмети за вооружување и воена опрема, да им извезуваат организациите на здружен труд само врз основа на посебно одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

5. Други одредби за извозот и увозот

Член 37

Ако врз основа на договор со странско лице се извезуваат односно се увезуваат стоки по облагородувањето или стоки се вградуваат во објекти во земјата врз основа на регистриран договор за отстапување изградба на инвестиционен објект на странски изведувач, организацијата на здружен труд ги има истите права и обврски како да из-

вршила извоз идносно увоз во смисла на став 2 член 4 од овој закон и ако стоките не ја преминале царинската линија. Во тие случаи надлежната царинарница врши извозно-увозно царинење на стоките.

Член 38

Производствена организација на здружен труд може да извезува и увезува стоки непосредно ако за извоз односно за увоз на тие стоки е запишана во судскиот регистар, или со посредство на организација на здружен труд која е запишана во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет.

Организацијата на здружен труд на која, во смисла на став 1 од овој член, ѝ е доверено вршењето на определена работа на надворешнотрговски промет е должна непосредно да ја изврши таа работа.

Организацијата на здружен труд запишана во судскиот регистар за работи на надворешнотрговскиот промет, што определена работа ја врши од свое име и за своја сметка, не може извршувањето на таа работа да ѝ го довери на друга организација на здружен труд, освен ако со одредбите на овој закон не е поинаку определено.

Член 39

Организацијата на здружен труд што е запишана во судскиот регистар за работи на надворешнотрговски промет може со странско лице да склучи договор за продажба или купување на стоки за туѓа сметка, а ако се во прашање земјоделски производи и производи на шумарството и дрвната индустрија, освен финалните производи, да врши и претходни и подготвителни дејствија во врска со склучувањето на таков договор, ако претходно во Југославија склучила договор за она количество на стоки што треба да ги продаде односно да ти купи во странство.

Количеството на земјоделските производи може во договорот за купување и продажби на стоки да се определи и врз основа на процена на приносот или врз основа на рамковен договор за извозот на тие производи, склучен помеѓу организациите на здружен труд што се занимаваат со производство и организациите на здружен труд што се занимаваат со промет на земјоделски производи.

Член 40

Стоки можат да се увезуваат врз основа на претходно одржано јавно надавање, врз основа на претходно извршено собирање на понуди од определен најмал број понудувачи или врз основа на непосредна погодба.

Организацијата на здружен труд, друга самоуправни организација и заедница и органот на општествено-политичката заедница, за чија сметка стоките се увезуваат, определуваат на кој начин стоките ќе се увезат ако со овој закон или со прописите донесени врз основа на овој закон, за одделни видови стоки, за определена намена, не е предвидено дека можат да се увезуваат само врз основа на претходно одржано јавно надавање или врз основа на претходно извршено собирање на понуди.

Член 41

Стоки се увезуваат врз основа на претходно одржано јавно надавање или врз основа на извршено собирање на понуди од определен најмал број понудувачи заради избор на најповолниот испорачувач, особено ако стоките се увезуваат во поголеми количества и ако за стоките се заинтересирани поголем број испорачувачи или поголем број увозници.

Сојузниот извршен совет, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, определува во кои случаи и кои видови стоки задолжително се увезуваат врз основа на претходно одржано јавно надавање или врз основа на извршено собирање на понуди од определен најмал број понудувачи и ја пропишува постапката за спроведување на јавното надавање и за собирање на понудите за извоз и увоз на стоки.

Одредбите од ст. 1 и 2 на овој член не се однесуваат на увозот на предмети за вооружување и воена опрема, како ни на опрема и репродуктивен материјал за производство на предмети за вооружување и воена опрема во Југославија.

Член 42

На јавното надавање мора да им се овозможи учество на домашните производителите на стоките за кои се има намера да се набават во странство, а ако се собираат на понуди, на домашните производители мора да им се овозможи да поднесат свои понуди.

Ако домашните и странските понудувачи понудат еднакви услови, предност имаат домашните понудувачи.

Ако странските понудувачи понудат поповолни услови од домашните, предност има понудата на странскиот понудувач кој во поголема мера ги ангажира домашните производители за производство на стоките што ги испорачува и кој во поголема мера го кредитира домашниот производител во односното производство или купува во поголема вредност производи од домашни производители.

Член 43

Организацијата на здружен труд што извезува опрема или изведува инвестициони работи во странство може без увоз во Југославија да купува во странство дел од опремата и материјалите заради комплетирање на испорачаната опрема или на инвестициониот објект што се гради, слободно, до вредноста што ќе ја утврди Сојузниот извршен совет, а над таа вредност – врз основа на одобрението од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, кој одобрение издава ако со договорот со странскиот содоговорач е обусловена набавката на дел од опремата и материјалот во странство или ако односниот дел од опремата и материјалот не можат да се набават во Југославија во договорените рокови, квалитет и по приближно иста цена или ако трошоците за транспорт на материјалот се значителни поради оддалеченоста на објектот што се гради.

На купувањето на стоки во смисла на став 1 од овој член не се применуваат прописите што важат за увозот на тие стоки во Југославија.

Член 44

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија може на самоуправниот организација и заедница, на општествено-политичката и друга општествена организација и на органот на општествено-политичката заедница и на друго општествено правно лице и на граѓанското правно лице, освен на организацијата на здружен труд од член 5 на овој закон, да им издаде одобрение да извршат поединечна работа на надворешнотрговскиот промет за своите потреби.

Ако организацијата на здружен труд од член 5 на овој закон увезува комплетна постројка или опрема, а треба да увезе и одделни делови што претставуваат составен дел на таа постројка односно опрема за чиј увоз не е запишана во судскиот регистар, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија може на таа организација на здружен труд да ѝ издаде одобрение да ги увезе тие делови.

Член 45

Ако со договор со странско лице или со меѓународни договори е предвидено дека стоките што се извезуваат треба да ги придружуваат одделни уверенија односно определени заверени исправи, тие уверенија односно тие исправи ги издава односно ги заверува Стопанската комора на Југославија или стопанската комора на републиката односно на автономната покраина, под условите што ќе се утврдат во Стопанската комора на Југославија, ако за тоа со прописите не е определен орган на управата или друга организација.

Ако според прописите на земјата во која ќе се употребат уверението односно другите исправи од став 1 на овој член, треба да ги легализира надлежниот орган во Југославија, легализација на тие уверенија односно исправи врши сојузниот орган на управата надлежен за надворешни работи.

Сојузниот извршен совет го пропишува начинот на издавање уверенија и на заверување на исправите што ги придружуваат стоките при извозот и што се смета како стоки од југословенско потекло.

Со прописот од став 3 на овој член може да се предвиди одделни видови уверенија да издава определен царински орган.

Член 46

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија може да пропише дека во определени случаи организациите на здружен труд што увезуваат стоки се должни во купопродажните договори да предвидат обврски за странските продавачи од надлежните органи на својата земја да прибават уверенија за потеклото на стоките што ги извезуваат, а во определени случаи и од југословенскиот конзуларен претставник во односната земја, и тие уверенија да ги поднесат до надлежниот орган при увозот на стоките.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија може да пропише дека во определени случаи или за определени стоки организациите на здружен труд што извезуваат стоки се должни во купопродажните договори да предвидат обврска за странскиот купувач од надлежниот орган на својата земја да прибави потврда за тоа дека крајниот корисник на тие стоки е во земјата во која стоките се увезуваат и потврдата да ја достави до организацијата на здружен труд што ги извезува стоките.

Член 47

Организациите на здружен труд, општествено-политичките заедници и нивните органи и организации, општествено-политичките и други општествени организации, други општествени правни лица, како и граѓански правни лица, во врска со вршењето на својата дејност, можат да извезуваат односно да испраќаат стоки и да даваат услуги без наплата на противвредноста и да увезуваат односно да примаат стоки и услуги без плаќање на противвредноста, и тоа:

1) организациите на здружен труд и други општествени правни лица можат да извезуваат и увезуваат стоки кои претставуваат мостри и рекламен материјал или служат за испитување на квалитетот или преостануваат како вишок по работи на извоз и увоз на стоки; проекти и друга техничка документација; резервни делови; прибор за машини и уреди што се извезени или увезени а кои се испорачуваат во гарантниот рок или се извезуваат и увезуваат врз основа на наод дека се испорачани неисправни; стоки што се испраќаат или примаат за хуманитарни, научно-просветни, културни, здравствени и социјални цели; стоки што се испраќаат или примаат како помош заради отстранување на последиците од елементарни непогоди и други форми на виша сила, како и во случаите кога постои реципрочитет со односната земја или ако е тоа предвидено со меѓународни договори;

2) организациите на здружен труд запишани во судскиот регистар за застапување на странски лица можат да примаат алати, мерни инструменти и уреди што им ги испраќа странското лице со кое склучиле договор за застапување, држење на конвигнационен склад и вршење на сервисни услуги, заради давање услуги во рамките на склучениот договор;

3) општествено-политичките заедници и нивните органи и организации, општествено-политичките и други општествени организации и други општествени како и граѓанските правни лица можат да испраќаат и примаат стоки и да примаат и даваат услуги за хуманитарни, научно-просветни, културни, здравствени, социјални, спортски, верски и други некомерцијални цели.

Претставништвата на странски лица и други странски организации можат да увезуваат основни средства и потрошни стоки што се неопходни за нивната работа.

Извоз и увоз односно примање и испраќање на стоки и примање и давање на услуги, во смисла на овој член, се врши слободно.

По исклучок од став 1 на овој член, можат да се извезуваат и увезуваат и други стоки и услуги без наплата и плаќање на противвредноста врз основа на одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе ги пропише количествата, вредностите и намените за одделни видови стоки од став 1 на овој член и ќе го определи начинот на пријавување и контрола на извозот и увозот односно на испраќањето и примањето на стоките од тој став.

Член 48

Предмети за вооружување и воена опрема можат да се извезуваат и увезуваат само врз основа на одобрение од Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Предмети за вооружување и воена опрема можат да извезуваат и увезуваат организациите на здружен труд што ќе добијат одобрение од Сојузниот секретаријат за народна одбрана, независно од предметот на работењето за кој се запишани во судскиот регистар.

Член 49

На увозот на предмети за вооружување и воена опрема, како и на увозот на готови производи, полупроизводи, склопови, потсклопови, делови, репродукционен материјал, сировини, опрема и други производи и на вршењето услуги што се од посебно значење за производството на предмети за вооружување и воена опрема, не се применуваат одредбите од чл. 16 до 27 од овој закон.

Увозот на стоки и услуги од став 1 на овој член се врши врз основа на дозвола што ја издава Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Член 50

Одредбите на овој закон не се однесуваат на работите на надворешнотрговски промет што за потребите на вооружените сили на СФРЈ или по одлука на Сојузниот извршен совет за извршување на меѓународните обврски на Југославија ги врши непосредно Сојузниот секретаријат за народна одбрана.

Начинот на вршење на работите на надворешнотрговски промет од став 1 на овој член го пропишува сојузниот секретар за народна одбрана.

Член 51

За склучување договор за извоз или за увоз на опојни дроги, организацијата на здружен труд мора претходно да прибави дозвола од надлежниот сојузен орган на управата во смисла на законот со кој се уредуваат производството и прометот на опојни дроги.

Член 52

Стоки и услуги за општествено-политичките заедници и за нивните органи и организации можат да се увезуваат до утврдениот обем на плаќањето за таа намена, во согласност со сојузниот закон со кој се уредува девизното работење.

За стоките што се увезуваат според став 1 од овој член, за кои е пропишано дека се увезуваат по основ на контингенти, потребно е да се прибави потврда од соодветното општо здружение дека домашните производители не се во можност да ги испорачат односните стоки по количество, квалитет и во определен рок.

За стоките што се увезуваат според став 1 од овој член за кои е пропишано дека се увезуваат по основ на дозвола, потребно е да се прибави дозвола за увоз од надлежниот сојузен орган на управата.

6. Привремен извоз и увоз

Член 53

Заради давање услуги на странски лица и користење услуги од странски лица, како и во други случаи кога стоките се извезуваат со обврска за враќање во Југославија во определен рок, во иста или променета состојба, или кога стоките се увезуваат со обврска за враќање во странство во определен рок, во иста или променета состојба, стоките можат привремено да се извезуваат односно да се увезуваат.

Во смисла на став 1 од овој член можат привремено да се извезуваат односно да се увезуваат:

1) стоки заради облагодување (преработка, доработка и обработка) и поправка;

2) животни за приплод, семе посадочен и друг материјал за размножување на растенија и животни;

3) репродукционен материјал (сировини, помошен материјал или полупроизводи) односно склопови, готови делови за вградување што се употребуваат во производството на стоките што ќе се извезат односно увезат;

4) алат и други средства за монтирање на извезена односно увезена опрема;

5) стоки заради испитување, прикажување или вршење проби;

6) стоки заради комисиона продажба;

7) стоки што се излагаат на меѓународни саемски приредби, изложби и на други приредби и други предмети за уредување на саемски односно изложбени простории;

8) инструменти, реквизити, предмети, животни и други средства наменети за културно-уметнички, спортски и други приредби односно за снимање филмови;

9) амбалажа, товарен и заштитен прибор и сл., наменети за доставување или испраќање на стоки;

10) предмети за службени потреби на дипломатски и конзуларни претставништва;

11) предмети за службени потреби на странски дописништва, информативни установи и странски трговски, туристички, воздухопловни и градежни претставништва во Југославија, под услов на реципроцитет;

12) патнички моторни возила, професионална опрема, јахти и спортски чамци;

13) резервни делови за вршење сервисни услуги на сообраќајни средства на странски лица; и

14) стоки и опрема за вршење на инвестициони работи во странство.

Организациите на здружен труд можат привремено, на определено време, да извезуваат односно да увезуваат во закуп опрема (машини, апарати, уреди, превозни и преносни средства, инструменти и др.), заради користење во процесот на производството и во давањето услуги.

Договорот за закуп задолжително содржи рок на траење на закупот, а може да се предвиди дека по истекот на договорниот рок закупецот трајно ќе ја задржи привремено извезената односно увезената опрема.

Член 54

На стоките што привремено се извезуваат и увезуваат не се применуваат одредбите на овој закон за регулирање на извозот и увозот на стоки по основ на контингенти, дозволи и согласности, освен ако со овој закон не е определено поинаку.

Организацијата на здружен труд е должна, по истекот на определениот рок, привремено извезените односно увезените стоки да ги врати во иста или променета состојба во Југославија односно во странство. За време на привремениот извоз односно увоз се обезбедува надзор на царинските органи над привремено извезените односно увезените стоки.

Привремено извезените односно увезените стоки не можат да се употребат за други цели освен за намените заради кои се привремено извезени односно увезени.

Под условите пропишани со сојузен закон и со прописите донесени врз основа на сојузен закон, царинарницата одобрува привремен увоз односно извоз на стоки.

Член 55

Организациите на здружен труд можат да вршат облагородување на стоки (преработка, доработка и обработка) што на облагородување ги дава странски начарувач или организација на здружен труд запишана во судскиот регистар за работи на посредување во надворешнотрговскиот промет и можат да му дадат на облагородување стоки на странско лице. Овие работи можат да се вршат во повеќе фази и можат да ги вршат повеќе организации на здружен труд односно странски лица.

Под преработка, во смисла на овој закон, се подразбираат сите дејствија на облагородување во процесот на производството со кои се менуваат основните својства на привремено увезените стоки.

Под доработка, во смисла на овој закон, се подразбираат дејствијата со кои се облагородуваат увезените стоки, како што се печатење, бојосување, чистење, сортирање, испитување на квалитетот, пакување и др., или им се додаваат други стоки заради вградување, зашивање, мешање и др., ако во тој процес привремено увезените стоки не ги променат основните својства.

Под обработка, во смисла на овој закон, се подразбира секоја механичка, хемиска и друга постапка што се презема заради дотерување и подобрување на квалитетот на производите без додавање на ист или друг вид стоки.

Организацијата на здружен труд може услугата на облагородување да ја плати односно наплати во стоки, врз основа на одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија. На извозот и увозот на стоки по овој основ се применуваат прописите што го регулираат извозот односно увозот на тие стоки.

Член 56

Сојузниот извршен совет, врз основа на согласност од надлежните републички и покраински органи, пропишува кои стоки, за кои намени и во кои случаи можат привремено да се извезуваат односно да се увезуваат заради користење во смисла на чл. 53 и 54 од овој закон, како и во други случаи, поблиску ги определува видот и намената на привремениот извоз и увоз на опрема во закуп и ги определува роковите за привремен извоз и увоз и поблиските услови за вршење услуги на облагородување на стоки. Со тој пропис може да се определи определена опрема да може повремено да се увезува во закуп со прибавување согласност од надлежниот сојузен орган на управата односно од Стопанската комора на Југославија.

7. Стопански услуги и други форми на надворешнотрговски промет

Член 57

Под стопански услуги во надворешнотрговскиот промет, во смисла на овој закон, се подразбираат особено: работи на меѓународна шпедиција, работи на меѓународен транспорт на стоки и патници, меѓународни сообраќајно-агенциски работи, туристички работи со странство, работи на договорна контрола на квалитетот и квантитетот на стоките во меѓународниот промет, извезување на инвестициони работи во странство, застапување на странски лица, работи на посредување во надворешнотрговскиот промет, лучки услуги, работи на јавно складирање, поштенски, телеграфски и телефонски услуги, работи на теглење, спасување и вадење на бродови и други пловила, водење на бродови и поморско-технички работи на море и во подморјето, аеродромски услуги, работи на меѓународни саеми, услуги на цевководен транспорт, услуги на реклама и економска пропаганда, услуги на надзор и преглед на градбата на бродови и други постројки, како и други стопански услуги што се вршат во прометот со странство, под услов организациите на здружен труд да се запишани во судскиот регистар за вршење на тие услуги во надворешнотрговскиот промет, ако со овој закон не е поинаку определено.

Организацијата на здружен труд запишана во судскиот регистар за вршење на стопански услуги со странство може без посебен упис во регистарот за застапување на странски лица да врши и застапување на странските лица што даваат соодветни услуги.

Член 58

Под работи на меѓународна шпедиција, во смисла на овој закон, се подразбираат работите на организирање, испраќање и доставување на стоки во меѓународниот сообраќај, што ги врши организација на здружен труд од свое име а по налог и за сметка на комитент.

Како работи од став 1 на овој член се сметаат особено: склучувањето договори за превоз, испраќањето на стоки до транспортното средство и обратно, испоставувањето или прибавувањето на товарни листови, коносмани и сл., склучувањето договори за осигурување и складирање на стоките, дејствијата во врска со царинењето на стоките и контролата на пресметувањето на трошоците за превоз.

Член 59

Под работи на меѓународен транспорт на стоки и патници, во смисла на овој закон, се подразбира вршењето на услуги на превоз на стоки и патници во меѓународниот железнички, друмски, поморски, воздушен, речен и езерски сообраќај.

Член 60

Под меѓународни сообраќајно-агенциски работи, во смисла на овој закон, се подразбираат работите на застапување и посредување во превозот на стоки и патници во меѓународниот железнички, друмски, поморски, воздушен, речен и езерски сообраќај, како и вршењето на пропишаните или вообичаените споредни работи во врска со тој превоз.

Како работи од став 1 на овој член се сметаат особено: обезбедувањето место во превозното средство за стоките на комитентот, обезбедувањето потребни количества на стоки за да се искористи превозното средство на комитентот, давањето услуги односно посредувањето при давањето услуги за користење на превозното средство за превоз на стоки, патници и товар и за потребите на екипажот и патниците, продажбата на возни исправи и други работи во врска со застапувањето и посредувањето во меѓународниот сообраќај.

Организацијата на здружен труд што врши меѓународни сообраќајно-агенциски работи склучува договор за меѓународни сообраќајно-агенциски работи од името и за сметка на комитентот или само посредува при склучувањето на тие договори.

Член 61

Под туристички работи со странство, во смисла на овој закон, се подразбира давањето услуги на странски лица, а особено: давањето угостителски услуги (сместување, исхрана и др.), организирањето и спроведувањето туристички патувања и излети во Југославија и во странство, организирањето посети на културни, стопански, спортски или други природби, организирањето на спортски лов и риболов, давањето сообраќајни услуги во меѓународниот туристички промет, изнајмувањето моторни возила и пловила, прифаќањето, чувањето и одржувањето на странски пловила и давањето услуги на игри на среќа.

Член 62

Вршење на сопствени угостителски и други услуги на странски туристи и патници и на странски туристички организации можат во Југославија да договараат и угостителските организации на здружен труд и нивните деловни здруженија и ако не се запишани во судскиот регистар за вршење на тие услуги во надворешнотрговскиот промет.

Член 63

Давање поединечни услуги на спортски лов и риболов на странски лица можат да вршат организациите што се занимаваат со спортски лов и риболов и со одгледување на дивеч и риби во Југославија и ако не се запишани во судскиот регистар за вршење на тие услуги во надворешнотрговскиот промет.

Давање услуги на издавање во закуп воздухоплови, моторни возила и пловила, прифаќање и чување на странски моторни возила и пловила можат да вршат организациите на здружен труд што се запишани во судскиот регистар за вршење на тие услуги во Југославија и ако не се запишани во судскиот регистар за вршење на тие услуги во надворешнотрговскиот промет.

Член 64

Под работи на договорна контрола на квалитетот и квантитетот на стоките во меѓународниот промет, во смисла на овој закон, се подразбира контролата на квалитетот, квантитетот и другите својства на стоките, што се врши врз основа на договор склучен помеѓу организацијата на здружен труд за вршење на таа контрола и комитентот, првенствено заради утврдување дека квалитетот, квантитетот и другите својства на стоките ги исполнуваат условите од договорот склучен помеѓу купувачот и продавачот на стоките.

Во договорот за контрола на квалитетот и квантитетот на стоките, склучен помеѓу купувачот на стоките и организацијата на здружен труд што врши контрола по налог од купувачот, може да се предвиди и квалитативно и квантитативно преземање на стоките за сметка на купува-

чот, како и гаранција на организацијата на здружен труд што врши контрола на квалитетот, квантитетот и на другите својства на стоките над кои се врши контролата.

Организацијата на здружен труд што врши контрола на квалитетот и квантитетот на стоките во меѓународниот промет може да ги врши и пропишаните или вообичаените споредни дејности во врска со таа контрола, како што се: контрола на пакувањето и испраќањето на стоките, контрола на натоварот, растоварот, претоварот, транспортот и редувањето на стоките во транспортното средство, контрола на просторот за складирање, контрола на транспортните средства, вршење експертизи и сл.

Организацијата на здружен труд што ги врши работите од ст. 1 до 3 на овој член е должна за извршената контрола односно за извршените други работи наведени во тие ставови, да му издаде на комитентот соодветна исправа во писмена форма и е одговорна за точноста на исправата и на податоците содржани во неа.

Член 65

Под изведување на инвестициони работи во странство се подразбираат стопанските услуги во надворешнотрговскиот промет што се вршат во согласност со сојузниот закон со кој се уредува изведувањето на инвестициони работи во странство.

Сојузниот извршен совет може со прописот од член 41 на овој закон да определи дека за купување на основни средства за изведување на инвестициони работи во странство е задолжително претходно одржување на јавно наддавање или собирање понуди од определен најмал број домашни понудувачи.

Член 66

Производствената организација на здружен труд што во судскиот регистар е запишана за извоз на комплетни постројки односно за извоз на опрема, може без посебен упис во судскиот регистар да врши и работи на монтирање на постројките односно опремата што ја извезла.

Член 67

Организацијата на здружен труд што во судскиот регистар е запишана за изведување на инвестициони работи во странство може без посебен упис во судскиот регистар да извезува и купува во странство опрема, репродукционен и друг материјал и прибор што се потребни за инвестиционите работи што ги изведува во странство, како и стоки наменети за лична потрошувачка на работниците во своите погони во странство.

Член 68

Под работи на застапување на странски лица, во смисла на овој закон, се подразбираат:

1) вршењето, од името и за сметка на странското лице, на работите што му претходат на склучувањето на договорот за купување и продажба на стоки или на договорот за вршење услуги, доведувањето на странското лице во врска со организациите на здружен труд заради склучување на тие договори, како и вршењето на работите што се однесуваат на извршувањето на тие договори;

2) склучувањето договори за купување или продажба на стоки или договори за вршење на услуги од името и за сметка на странско лице;

3) држењето во консигнационен склад на странски стоки заради продажба;

4) вршењето сервисна служба за одржување на увезената опрема и трајните добра за лична потрошувачка и давањето технички и други услуги.

Организациите на здружен труд што се занимаваат со работи на застапување на странски лица ги поврзуваат странските лица што ги застапуваат со домашните производствени организации на здружен труд и учествуваат во работите на организирање на долгорочна производствена кооперација, заедничко вложување на средства и деловно-техничка соработка и со своите средства учествуваат во тие работи, како и во поврзувањето на увозот на стоки на странските лица што ги застапуваат со извоз на домашни стоки.

Работите од став 1 на овој член можат да се вршат ако е склучен договор во писмена форма со странското лице за работи на застапување, а работите од точ. 3 и 4 на став 1 од овој член – ако со странското лице, покрај договорот за застапување на странското лице, е склучен и договор во писмена форма за тие работи. Тие договори се евидентираат во Стопанската комора на Југославија.

Договорите од став 3 на овој член се склучуваат за застапување на целата територија на СФРЈ, ако со овој закон не е поинаку определено.

Организацијата на здружен труд што се занимава со работи на застапување на странски лица може, по правило, да склучи договор за застапување на странско лице кое врши производствена дејност.

Организацијата на здружен труд што се занимава со работи на застапување на странски лица може работите на застапување да ги врши во рамките на сите трговски струки.

Организацијата на здружен труд што се занимава со работи на застапување на странски лица може, без посебен упис во судскиот регистар за вршење работи на извоз и увоз на стоки, да ги увезува стоките што странското лице и ги доверило во консигнација заради продажба и да извезува стоки за потребите на странското лице што го застапува.

Организацијата на здружен труд што се занимава со работи на застапување на странски лица може странското лице да го застапува и на странските пазари.

Сојузниот извршен совет, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, донесува пропис за работите на застапување на странски лица во Југославија.

Член 69

Под работи на снабдување на странски пловни објекти во домашни луки, пристаништа и марини, на странски пловни објекти во изградба или на поправка во домашни бродоградилшта и на странски воздухоплови на домашни аеродроми, како и на домашни пловни објекти и домашни воздухоплови што сообраќаат на странски релации, во смисла на овој закон, се подразбира снабдувањето со стоки од слободни царински продавници, консигнационни складови и специјализирани складови на странски стоки и стоки од домашно производство, а од царинските зони – на бродови и други превозни средства во меѓународниот јавен поморски, воздушен и речен сообраќај.

Специјализирани складови на странски стоки и на стоки од домашно производство можат, во согласност со сојузниот закон, да се отвараат во луки и пристаништа отворени за меѓународен сообраќај, во научничко-туристички центри и во марини.

Под работи на снабдување, во смисла на став 1 од овој член, се подразбира и снабдувањето на странски физички лица и патници во меѓународниот сообраќај.

Член 70

Под работи на посредување во надворешнотрговскиот промет, во смисла на овој закон, се подразбираат:

1) увозот на стоки заради повторен извоз во непроменета или суштествено непроменета состојба;

2) купувањето на стоки во странство и увозот на тие стоки од странство и извозот на стоки во странство во исто количество и од истиот тарифен став на Царинската тарифа (рампласман);

3) купувањето на стоки во Југославија и во странство, нивното сместување во домашни царински складови и продажбата во странство во непроменета состојба;

4) купувањето на стоки во странство и нивното непосредно продавање во странство;

5) посредувањето во пласирањето на странски стоки на странскиот пазар;

6) купувањето на стоки во странство заради индустриска преработка, доработка и обработка во домашни производствени организации на здружен труд, како и плаќањето на услугите за доработка, преработка и обработка на тие стоки и извозот на тие стоки;

7) вршењето трансакции во врска со остварувањето на работите на посредување во надворешнотрговскиот промет, како што се: конверзија, арбитража, преземање наплата во определени девизи при соодветно плаќање во

девизи што се од значење за одржување на ликвидноста во меѓународните плаќања и сл.

Работите од став 1 точ. 1, 3 и 6 на овој член се вршат како привремен извоз и увоз.

Работите од став 1 точ. 1 до 6 на овој член ги одобрува сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, а работите од став 1 точка 7 на овој член – сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите. Одобренијата можат да опфатат една или повеќе форми на работи на посредување во надворешнотрговскиот промет од став 1 на овој член.

Организацијата на здружен труд запишана во судскиот регистар за работи на посредувањето во надворешнотрговскиот промет може да ги преземе стоките по меѓународен кредит од организацијата на здружен труд корисник на тој кредит и за нејзината сметка со тие стоки да ги врши работите од став 1 на овој член.

Сојузниот извршен совет го пропишува начинот на одобрување на работите од став 1 на овој член и начинот на пријавување, евиденција и контрола на тие работи.

Член 71

Под работи на лучки услуги, во смисла на овој закон, се подразбираат сите услуги на претовар во луките и пристаништата (складирање, чување и сортирање и други слични услуги што се вршат во луките и пристаништата), под услов да се вршат во луки и пристаништа отворени за меѓународен јавен сообраќај и ако ги вршат организации на здружен труд што вршат работи на претовар и други организации.

Услугите на складирање, чување и сортирање и други слични услуги што се вршат во складови, организации на здружен труд можат да ги даваат и во железнички станици и во други места за меѓународен јавен сообраќај.

Член 72

Под работи на аеродромски услуги, во смисла на овој закон, се подразбира давањето услуги на странски лица на аеродромите во меѓународниот воздушен сообраќај, а особено: прифаќањето и испраќањето на странски стоки и патници во воздушниот сообраќај, услугите при слетување, полетување и прелетување на странски воздухоплови, прифатот, снабдувањето и испраќањето на воздухоплови и др.

Член 73

Под работи на меѓународни саеми, во смисла на овој закон, се подразбира приредувањето на саеми и изложби, салони и други форми на прикажување на стопанските и други дејности во земјата и во странство и давањето услуги од областа на маркетингот на излагачите и на други стопанственици заради унапредување на саемската дејност, услуги на складирање на стоки и изложбена опрема и други услуги во областа на организирањето на меѓународни саеми.

Член 74

Под услуги на реклама и економска пропаганда, во смисла на овој закон, се подразбираат работите на испитување и обработка на пазарот (маркетинг), унапредувањето на економската и туристичката пропаганда и рекламата, реализацијата на пропагандните планови и други услуги во врска со тие работи, подготвувањето и презентирањето на плакати и рекламни панони, аранжирањето на излози и саемски штандови и сл.

Член 75

Под услуги на цевководен транспорт, во смисла на овој закон, се подразбира транспортот со цевководи на сува и рафинирана нафта, природен гас и други материјали.

Член 76

Под работи на јавно складирање, во смисла на овој закон, се подразбира особено користењето на објекти за складирање (силоси, јавни складови, слободни зони и сл.) и управувањето со тие објекти.

Член 77

Сојузниот извршен совет може да ги пропише условите под кои можат да се користат стопански услуги на странски лица во надворешнотрговскиот промет.

Член 78

Организациите на здружен труд запишани во судскиот регистар за давање аеродромски услуги можат да продаваат странски стоки во слободните царински продавници врз основа на склучен договор за застапување на странско лице исклучително за продажба на странски стоки во тие продавници.

Член 79

Организацијата на здружен труд што врши работи на надворешнотрговски промет, како и производствената организација на здружен труд што не е запишана во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет, можат да учествуваат на меѓународни изложби, саеми и сл., а можат и самите или со други организации на здружен труд да организираат во странство изложби, саеми и сл.

Член 80

Организациите на здружен труд запишани во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет и снабдување на превозни средства и патници во луки, пристаништа, научички центри, морини и на граничните премини, можат во согласност со сојузниот закон да продаваат стоки во слободни царински продавници, консигнациони складови и специјализирани складови на странски стоки и стоки од домашно производство.

Сместувањето на стоките во слободни царински продавници, консигнациони складови и специјализирани складови на странски стоки и на стоки од домашно производство се врши во согласност со сојузниот закон со кој се уредува царинството на стоките и царинскиот надзор.

Странските излагачи од земјите во развој можат на меѓународни саеми во Југославија да продаваат за динари предмети од својата домашна ракотворба и занаетчиство до вредноста што е потребна за плаќање на трошоците за излагање на саемот, царината и другите увозни давачки.

Сојузниот извршен совет го пропишува видот на трошоците што можат да се плаќаат во смисла на став 3 од овој член и начинот и контролата на продажбата на предметите од став 3 на овој член.

Член 81

Сојузниот извршен совет, врз основа на согласност од надлежните републички и покраински органи, ги пропишува условите за работење на претставништвата на странски лица во Југославија.

Со прописите што се донесуваат во смисла на став 1 од овој член може да се предвиди кој сојузен орган на управата ќе издава одобрение и ќе ги определува поблиските услови за работа на одделните претставништва на странски лица во Југославија.

Член 82

Извозот на стоки и услуги, давањето услуги на домашни лица во меѓународниот сообраќај и повратот на возарините при увозот на стоки од определени земји се поттикнуваат со политиката на реалниот курс на динарот, со развојната политика, со системот и механизмот на даночните, царинските и други поврати со кредитно-монетарната политика и со други мерки на економската политика.

Собранието на СФРЈ, на предлог од Сојузниот извршен совет, секоја година истовремено со донесувањето на буџетот на федерацијата го утврдува делот од приходите од царини и од други увозни давачки изразени во процент кој не се внесува во буџетот на федерацијата и кој се пренесува на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, за поврат на царините и другите давачки во корист на организациите на здружен труд што извезуваат, а за општа стопанска пропаганда и општа туристичко-информативна

дејност спрема странство на посебна сметка на Стопанската комора на Југославија.

Собранието на СФРЈ може да одлучи приходите по основа на определени увозни давачки да не се внесуваат во буџетот на федерацијата и во целост да се пренесат на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија за поврат на царините и другите давачки во корист на организациите на здружен труд што извезуваат.

Основицата за пресметка на даночните, царинските и други поврати се определува со примена на средните курсеви на странските валути утврдени на меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар што важат на денот кога е извршена наплатата, под услов девизите да се наплатени во рок од 60 дена од денот на извршениот извоз, а по истекот на тој рок по курсот што важал шеесеттиот ден од денот на извозот. Кај извозот на кредит се применува курсот што важи на денот на наплатата на ануитетите во договорениот рок, а ако наплатата е извршена по тој рок - по курсот што важел на последниот ден од договорениот рок.

Правото на пресметка на даночните, царинските и други поврати во случаите предвидени со член 49 од Законот за девизното работење се остварува на наплатите на побарувањата по тој основ во странство.

Сојузниот извршен совет, во согласност со политиката за унапредување на извозот, го пропишува повратот на царинските, даночните и други давачки и другите мерки од став 1 на овој член.

Пред донесувањето на прописот од став 6 на овој член, Сојузниот извршен совет ќе изврши соработка со надлежните републички и покраински органи.

Заради поттикнување на извозот на стоки и услуги организациите на здружен труд извозници и увозници и други заинтересирани организации можат со самоуправни спогодба да здружуваат средства и да основаат посебни фондови за тие намени.

Сојузниот извршен совет, на предлог од Народната банка на Југославија, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, ја пропишува методологијата за утврдување на износот на динарите што потекнуваат од замена на девизи, а се засметуваат во основицата за поттикнување на извозот на услуги што организациите на здружен труд им ги даваат на странски лица.

Основица за пресметка на даночните, царинските и други поврати за дадени услуги на домашни лица во меѓународниот сообраќај е износот на динари наплатен за услуги на странска релација.

8. Соработка на организациите на здружен труд во вршењето на работи на надворешнотрговски промет**Член 83**

Заради усогласување на меѓусебните интереси и остварување на заедничката политика во областа на економските односи со странство утврдена со општествениот план на Југославија и со други акти, организациите на здружен труд што вршат работи на надворешнотрговски промет со определена земја или со група земји задолжително се организираат во секции за унапредување на економските односи со странство во Стопанската комора на Југославија, во согласност со Статутот на Стопанската комора на Југославија.

Во секцијата за унапредување на економските односи со странство во Стопанската комора на Југославија можат да се зачленат и заинтересираните производствени организации на здружен труд.

Заради остварување на целите од став 1 на овој член, организациите на здружен труд што вршат работи на надворешнотрговски промет, организирани во секција, особено: го утврдуваат начинот за организиран настап во определена земја или во група земји, ги утврдуваат општите услови за работење, во согласност со прописите, ја анализираат состојбата и се известуваат за движењата на странските пазари и ја следат и насочуваат работата на претставништвата на Стопанската комора на Југославија во странство и на претпријатијата и другите форми преку кои организациите на здружен труд вршат стопански дејности во странство и остваруваат соработка со дипломатско-конзуларните претставништва во странство.

Задачите на секциите и начинот на нивната работа поблиску се определуваат со општиот акт на секциите, во согласност со Статутот на Стопанската комора на Југославија.

Организацијата на здружен труд од став 1 на овој член, која смета дека со општиот акт на секцијата се повредени нејзините самоуправни права, може да поднесе тужба до судот на здружениот труд.

Секциите можат да донесуваат задолжителни заклучоци и одлуки за извршување на своите задачи под условите и на начинот што се утврдени со Статутот на Стопанската комора на Југославија и со општиот акт на секцијата.

Заклучоците и одлуките донесени во смисла на став 6 од овој член ја обврзуваат организацијата на здружен труд од став 1 на овој член и ако нејзин претставник не бил присутен при донесувањето на заклучокот односно одлуката.

Задолжителните заклучоци и одлуки од став 6 на овој член ги донесуваат секциите вршејќи ги јавните овластувања на Стопанска комора на Југославија и со општиот акт на секцијата.

Член 84

Организациите на здружен труд се должни во секцијата во Стопанската комора на Југославија да уредат и да обезбедат заеднички и координиран настап на странскиот пазар. За таа цел можат со самоуправни спогодба да го уредат организирањето на извозот односно увозот, заедничкиот настап на пазарот на односната земја, да ги определат координаторите односно носителите на заедничките работење, да здружат средства за заеднички утврдените намени и да се спогодат за други форми на меѓусебната соработка, заради унапредување на надворешнотрговското работење со односната земја или со група земји.

Организациите на здружен труд што вршат работи на надворешнотрговски промет на определен странски пазар и извезуваат односно увезуваат определени стоки и услуги, во рамките на секцијата ги уредуваат сите прашања од значење за отстранување на нелојалниот натпревар на тој пазар и рамковните услови за продажба и купување на стоки и за давање односно користење услуги во надворешнотрговскиот промет.

Во вршењето работи на надворешнотрговски промет со определена земја или на определен пазар, организациите на здружен труд се должни да се придржуваат кон склучените самоуправни спогодби и кон заклучоците на секцијата донесени според одредбите на член 83 од овој закон.

Самоуправните спогодби од став 1 на овој член Стопанската комора на Југославија ги објавува во „Гласник на Стопанската комора на Југославија“, во рок од осум дена од денот на нивното склучување.

Член 85

Ако организациите на здружен труд што вршат работи на надворешнотрговски промет на определен странски пазар или со определени стоки или услуги не обезбедат потребна соработка во вршењето на тој промет и со тоа го доведат во прашање остварувањето на предвидениот обем и структура на стоковната размена со странство и извршувањето на трговските и платните спогодби и други меѓународни договори со кои се регулира надворешнотрговскиот промет, Сојузниот извршен совет може да го пропише начинот на вршење на таквиот промет.

Член 86

Стопанската комора на Југославија донесува акт со кој се уредуваат деловните односи со определени странски лица во странство што се занимаваат со надворешнотрговски работи.

9. Увоз и извоз што го вршат физички лица

Член 87

Надворешнотрговски промет не можат да вршат домашни физички лица.

Надворешнотрговски промет во Југославија не можат да вршат странски физички лица.

Член 88

Под надворешнотрговски промет, во смисла на овој закон, не се смета давањето услуги од домашни физички лица на странски лица во Југославија, кои тие услуги ги даваат во границите на со закон дозволената дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните ако тие услуги се наплатуваат во динари.

Член 89

Домашно физичко лице и странско физичко лице можат да увезат, внесат или примат од странство односно да извезат, изнесат или испратат во странство предмети во согласност со одредбите на овој закон и со прописите донесени врз основа на него, во количества што не се наменети за продажба.

Лицата од став 1 на овој член што доаѓаат на привремен престој во Југославија односно заминуваат на привремен престој во странство, можат привремено да увезат, внесат или примат од странство односно привремено да извезат, изнесат или испратат во странство предмети што им се потребни за време на привремениот престој во Југославија односно во странство.

Член 90

Домашни физички лица и странски физички лица можат да увезуваат, внесуваат и примаат од странство:

1) предмети на личен багаж и други предмети што им служат за нивни лични потреби и за лични потреби на членовите на нивното семејство, како и предмети за потреби на своето домаќинство;

2) предмети предвидени со меѓудржавни договори;

3) лекови, ортотички, ортопедски и други помагала, специфична опрема, уреди и инструменти, вклучувајќи резервни делови и потрошен материјал, што служат за потребите на заболени лица од тешки болести и телесни оштетувања;

4) книги, списанија и други печатени предмети од областа на науката, културата и уметноста и уметнички дела и уметнички предмети;

5) одликувања, медали, споменици, спортски и други трофеи и други предмети што ќе ги добијат во странство на натпревари, изложби, приредби и други манифестации;

6) делови на моторни возила, освен каросерија, шасија и мотор, што се увезуваат заради замена на дограени или уништени делови на моторни возила регистрирани во Југославија;

7) предмети наследени во странство

Член 91

Домашни физички лица можат да увезуваат средства за работа, делови за одржување на тие средства и репродукционен материјал што служи за вршење на со прописите дозволената дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните, а лицата што живеат во пограничното подрачје – свои земјоделски и сточарски производи.

Домашни физички лица кои на привремена работа во странство поминале најмалку две години непрекинато односно кои во период од четири години поминале на привремена работа во странство најмалку 24 месеци или престојувале во странство најмалку четири години непрекинато, странски физички лица кои добиле државјанство на СФРЈ и странски државјани кои добиле азил односно одобрение за постојано населување во Југославија можат, во рок од три години од денот на враќањето, доселувањето, добивањето азил или добивањето одобрение за постојано населување во Југославија, да увезуваат:

1) предмети за домаќинството;

2) средства за работа што им се потребни за вршење на со законот дозволената дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните односно за вршење на земјоделска дејност;

3) делови за одржување на средствата за работа и репродукционен материјал за вршење на односната дејност;

4) средства за работа заради здружување во договорна организација на здружен труд;

5) предмети што служеле во странство за обука во просветни установи.

Предметите од став 2 точка 1 на овој член можат да се увезуваат во рок од една година од денот на добивањето право на увоз во смисла на тој став.

Домашните физички лица што самостојно вршат дејност со личен труд со средства во сопственост на граѓаните можат, заради извршување на договор за кооперација и други видови деловна соработка со организациите на здружен труд, да увезуваат средства за работа во согласност со прописот донесен врз основа на овластувањето од член 96 на овој закон.

Член 92

Домашни физички лица (граѓани) можат да увезуваат средства на трудот и работењето во согласност со прописите со кои се уредуваат условите и начинот под кои организациите на здружен труд можат да прибавуваат средства на трудот и работењето од граѓани.

Член 93

Странски физички лица можат да увезуваат, и тоа:

1) шефови на странските држави и пратеници на шефови на странските држави во специјална мисија, како и членовите на нивната придружба – предмети наменети за нивни службени и лични потреби;

2) шефови на странските дипломатски претставништва во Југославија и дипломатскиот персонал на тие претставништва, како и членовите на нивните потесни семејства, конзуларниот персонал на странските конзуларни претставништва во Југославија и членовите на нивните потесни семејства – предмети наменети за нивни лични потреби;

3) персоналот на странските дипломатски претставништва и на конзуларните претставништва во Југославија – предмети и за потребите на своето домаќинство.

Странски физички лица можат од Југославија да изнесат или да испратат во странство предмети што ги стекнале по основ на наследство или по друг основ односно предмети купени за време на престојот во Југославија, во согласност со меѓународните договори и правата на реципроцитет со односната земја. Предметите за чие изнесување е потребно да се прибави одобрение од надлежниот орган можат да се изнесат само по претходно прибавено одобрение.

Член 94

Домашни и странски физички лица можат предметите што служат за нивни лични потреби и за лични потреби на членовите на нивното семејство, предмети за потребите на своето домаќинство, моторни возила, делови на моторни возила, како и основни средства, делови за одржување на основни средства и репродукционен материјал што служат за вршење на дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните дозволена со прописите односно за вршење на земјоделска дејност, да купуваат кај организации на здружен труд што застапуваат странски лица и држат консигнацион складови на странски стоки во Југославија или во странство со посредство на организациите за здружен труд запишани во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, моторни возила можат непосредно од странство да увезуваат лицата кои определено време биле на привремена работа во странство односно кои определено време престојувале во странство, како и определени категории инвалиди.

Член 95

Домашни физички лица кои самостојно вршат дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните можат производите на својот труд да ги извезуваат во странство, во согласност со договорот за деловна соработка и кооперација со соодветната производствена организација на здружен труд, преку организацијата на здружен труд која е запишан во судскиот регистар за вршење работи на надворешнотрговски промет.

Член 96

Сојузниот извршен совет ги пропишува: видот и количеството односно вредноста на предметите што можат

привремено да ги извезуваат и увезуваат домашни и странски физички лица во смисла начлен 89 од овој закон и што можат да ги увезуваат во смисла на член 90 став 1 точка 1, член 91 став 1 и став 2 точ. 1, 2, 3 и 5 и член 94 став 2 од овој закон, начинот на извоз и увоз и контролата на извозот и увозот што ја вршат царинските органи.

10. Пријавување на договори за склучени работи на надворешнотрговски промет

Член 97

Организацијите на здружен труд и други општествени правни лица што вршат работи на надворешнотрговски промет се должни во пропишаниот рок, кој тече од денот на склучувањето на договорот со странското лице односно од денот кога договорот го одобрил надлежниот орган или од денот кога договорот е запишан во регистарот што го води надлежниот орган, да поднесат пријава за склучениот договор односно пријава за раскинување на склучениот договор или за друг начин на престанување на договорот. Пријавата за склучен договор и пријавата за раскинување на склучен договор или за друг начин на престанување на договорот се поднесува до банката овластена за работи со странство.

Банката од став 1 на овој член ќе одбие да ја прифати пријавата за склучен договор ако од податоците во пријавата и од приложената документација утврди дека склучениот договор за надворешнотрговски промет не е во согласност со прописите.

Решението за одбивање на прифаќањето на пријавата за склучен договор на банката од став 1 на овој член е конечно во управната постапка.

Постапката по тужба во управен спор е итна.

Член 98

Прифаќањето на пријава за склучен договор од член 97 на овој закон од страна на банката од член 97 став 1 на овој закон не ги ослободува организациите на здружен труд и другите општествени правни лица од одговорноста ако дополнително се утврди дека е повреден прописот.

Пријавата за склучен договор, како и пријавата за раскинување на склучен договор или за друг начин на престанување на договорот од член 97 на овој закон, Сојузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена ѝ ја поднесува на Народната банка на Југославија, на начинот пропишан со овој закон.

Член 99

Функционерот кој раковои со сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ги пропишува роковите за поднесување на пријавите од член 97 став 1 на овој закон и начинот на усогласување на поднесените пријави со прописите што се применуваат во моментот на извршувањето на работата.

Народната банка на Југославија пропишува упатство за пополнување на пријавите од член 97 став 1 на овој закон.

Со прописот од став 1 на овој член може, по исклучок, да се предвиди организациите на здружен труд и други правни лица во одделни случаи да не се должни да поднесуваат пријава за склучен договор за вршење на одделни стопански услуги, за промет на определени стоки по пат на поштенски пратки и во други слични случаи.

Член 100

Царинските органи, при царинењето на стоките, вршат контрола дали фактичката состојба на стоките што се извезуваат или увезуваат во поглед на формата на извозот и увозот им одговара на податоците во исправите поднесени за царинење на стоките. Во вршењето на оваа контрола се применуваат одредбите на сојузните прописи со кои се уредува вршењето на контролата при царинењето на стоките.

Член 101

Организациите на здружен труд се должни во договорот со странски лица да внесат клаузули кои содржат еле-

менти што обезбедуваат успешно извршување на таквиот договор, водејќи притоа сметка за добрите деловни обичаи, општите и посебните узанси, деловниот морал и заштитата и обезбедувањето на своите и на општите општествени интереси.

Во договорот од став 1 на овој член мораат, покрај суштествените елементи на договорот (предмет на договорот, цена и др.), да бидат определени и времето за извршување на обврските, соодветните обезбедувања за исполнување на договорот, како и сите други елементи со кои се обезбедува извршувањето на договорот.

Со договорот од став 1 на овој член мора да се утврди кој и на каков начин ќе ги решава настанатите спорови.

Член 102

Во врска со склучувањето на договор со странски лица, организациите на здружен труд можат да бараат правно мислење од Сојузното јавно правобранителство. Сојузното јавно правобранителство е должно да даде мислење во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето.

Ако Сојузното јавно правобранителство утврди дека со извршувањето на обврската од договорот може да настане поголема штета за организацијата на здружен труд, ќе ги запознае органите на управување на таа организација со своето мислење и ќе им предложи да преземат мерки со кои штетата ќе се спречи или ќе се сведе на најмала мера.

Сојузниот извршен совет може да определи дека организациите на здружен труд се должни, пред склучувањето на определен вид договор или договор што надминува определена вредност, да прибават мислење од Сојузното јавно правобранителство, и да ги утврди условите и начинот под кои Сојузното јавно правобранителство ќе дава мислење.

Член 103

Организациите на здружен труд и други правни лица кои вршат работи на надворешнотрговски промет се должни да го известат Сојузното јавно правобранителство за можностите за настанување на спор односно за секој спор, како и за исходот на спорот што тие или претпријатијата во странство што тие ги основале ќе го поведат против странско лице, како и за спор што странско лице ќе го поведе против нив односно против претпријатието што го основале во странство без оглед на тоа дали спорот се води пред југословенски или странски суд, арбитража или друг орган.

Известувањето за намерата за поведување спор се поднесува најдоцна 30 дена пред денот на поведувањето на спорот, а известувањето за спор што то повело странско лице – веднаш по приемот на тужба, а најдоцна во рок од три дена од денот на приемот на тужбата. Ако поради опасност барањето да застарее или да истекне со закон определениот рок за поднесување тужба известувањето не може да се поднесе пред поведувањето на спорот, организацијата на здружен труд односно друг корисник на општествена сопственост ќе го поведе спорот и едновремено за тоа ќе го извести Сојузното јавно правобранителство.

Известувањето содржи податоци за странките во спорот, за предметот и вредноста на спорот, за деловниот и друг однос од кој настанал спорот, за судот односно арбитражата пред кој ќе се води спорот и за сите докази што можат да бидат од влијание врз решавањето на спорот.

Организацијата на здружен труд е должна навремено, пред истекот на рокот за жалба против пресудата односно одлуката, за тоа да го извести Сојузното јавно правобранителство.

III. ЧУВАЊЕ НА УГЛЕДОТ ПРИ ВРШЕЊЕТО НА НАДВОРЕШНОТРГОВСКИ ПРОМЕТ

Член 104

Организациите на здружен труд и нивните работници се должни при вршењето на работи на надворешнотрговски промет да го чуваат својот углед, угледот на другите организации на здружен труд и угледот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство.

Како повреда на угледот на организацијата на здружен труд односно на угледот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство се смета се-

кое постапување на организацијата на здружен труд спротивно на добрите деловни обичаи и посебните узанси, на деловниот морал, како и занемарување на интересите на општествената заедница.

Угледот на организацијата на здружен труд и угледот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија е повреден особено ако организацијата на здружен труд изврши потешка повреда на договорните обврски, ако со договор неодговорно презема обврски, ако со странскиот купувач склучи договор за продажба на стоки чија испорака не ја обезбедила, ако испорачува стоки што не одговараат на договорениот квалитет, ако со своите постапки ги загрозува интересите на други организации на странскиот пазар, ако не се придржува кон договорот и спогодбата за заеднички настап во странство или ако во своето надворешнотрговско работење на кој и да било начин постапува немарно или ако дава односно прима подароци заради придобивање на продавачи односно купувачи.

Во случај на повреда на угледот, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе ѝ изрече на организацијата на здружен труд една или повеќе мерки од чл. 108 и 109 на овој закон.

Член 105

Работник на организацијата на здружен труд, во смисла на член 104 од овој закон, е секој работник, застапник полномошник на организацијата на здружен труд, како и друго лице кое од името на организацијата на здружен труд, во врска со нејзиното надворешнотрговско работење, доаѓа во допир со странски лица.

Член 106

Нелојален натпревар, во смисла на овој закон, постои особено:

1) ако организацијата на здружен труд извезува стоки или му нуди услуги на странско лице по пониска цена, а друга организација на здружен труд договорил извоз на такви стоки или услуги по повисока цена;

2) ако организацијата на здружен труд на претставништвото на Стопанската комора на Југославија во странство му дава неточни или невистинити податоци за работата на надворешнотрговскиот промет што има намера да ја склучи;

3) ако организацијата на здружен труд запишана во регистарот за вршење работи на надворешнотрговски промет ѝ дава неточни податоци за работата на надворешнотрговскиот промет на произвствената и друга организација за чија сметка врши определена работа на надворешнотрговски промет;

4) ако организацијата на здружен труд на странскиот пазар настапува спротивно на склучените самоуправни спогодби за организиран настап, со што им нанесува штета на потписниците на самоуправната спогодба или на општествената заедница;

5) ако се даваат или примаат подароци заради склучување на договори и со тоа ѝ се нанесува штета на друга домашна организација која ја склучила односната работа на надворешнотрговски промет со странско лице.

Член 107

Организацијата на здружен труд за која постои сомневање дека сторила дело на нелојален натпревар е должна на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, по негово барање, да му ја достави потребната документација.

Во случај на постоење дело на нелојален натпревар, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе ѝ изрече на организацијата на здружен труд една или повеќе мерки од чл. 108 и 109 на овој закон.

IV. ЗАГУБА НА ПРАВОТО ЗА ВРШЕЊЕ НАДВОРЕШНОТРГОВСКИ ПРОМЕТ И ДРУГИ МЕРКИ

Член 108

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија изрекува спрема организацијата на здружен труд мерка забрана на вршењето работи на надворешнотрговски промет за чие вршење е запишана во судскиот регистар:

1) ако со пресуда на надлежниот суд е казнета за стопанскиот престап од чл. 138 и 140 на овој закон;

2) ако повеќе од двапати во последните две години била казнета од страна на надлежниот суд за стопански престап утврден со овој закон или со друг пропис со кој се регулира работењето на организациите на здружен труд со странство;

3) ако спрема неа повеќе од двапати во последните две години се изречени мерки од страна на Судот на честа при Стопанската комора на Југославија.

Мерките забрана на вршењето на работи на надворешнотрговски промет од став 1 на овој член не можат да се изречат по истекот на рокот од шест месеци од денот на приемот на известувањето од надлежниот суд односно од Судот на честа при Стопанската комора на Југославија.

Врз основа на изречената мерка забрана на вршењето на работи на надворешнотрговски промет, надлежниот суд донесува решение со кое од судскиот регистар се брише правото на организацијата на здружен труд да врши работи на надворешнотрговскиот промет.

Член 109

Во случаите кога организацијата на здружен труд со пресуда на надлежниот суд е казнета за стопански престап утврден со прописите со кои се регулира работењето на организациите на здружен труд со странство или е спрема неа изречена некоја мерка од страна на Судот на честа при Стопанската комора на Југославија, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе ѝ изрече на организацијата на здружен труд една или повеќе од следните мерки:

1) писмена опомена со предупредување дека спрема неа во повторен случај ќе биде изречена некоја од мерките од точ. 2 до 5 на овој став. Таа опомена му се доставува на органот на управување со организацијата на здружен труд;

2) забрана на вршењето на одделни форми на надворешнотрговски промет, ако во судскиот регистар е запишана за вршење на две или повеќе форми на надворешнотрговски промет;

3) забрана на вршењето извоз и увоз за одделни пазари (подрачја);

4) забрана на вршењето извоз и увоз во одделни струки, ако во судскиот регистар е запишана за вршење на извоз и увоз за две или повеќе струки;

5) забрана на вршењето извоз и увоз на одделни производи;

6) ќе им предложи на нејзините органи да поведат постапка против одговорното лице поради повреда што ќе ја направи по своја вина и за исходот на постапката да го известат, во определен рок, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Забраните од точ. 2 до 5 став 1 од овој член можат да траат од една до три години. Рокот на траењето на забраната тече од денот на доставувањето на решението со кое е изречена мерката.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија го доставува решението за изрекување на некоја од мерките од точ. 2 до 5 став 1 на овој член до надлежниот суд заради запишување на изречената мерка во судскиот регистар.

Член 110

Надлежниот суд ќе му ја достави на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија правосилната пресуда со која на организацијата на здружен труд ѝ е изречена казна за стопански престап поради повреда на одредбите од овој закон, односно на други прописи со кои се регулира работењето на организациите на здружен труд со странство, а Судот на честа при Стопанската комора на Југославија ќе ја достави одлуката со која изрекол некоја од мерките од својата надлежност.

Член 111

На организацијата на здружен труд чие право на вршење надворешнотрговски промет, врз основа на изречената мерка од чл. 108 и 109 на овој закон, е бришано од судскиот регистар, не може тоа право да ѝ биде повторно запишано во судскиот регистар пред истекот на рокот од три години од денот на бришењето.

Член 112

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија може во случаите од чл. 104, 106, 108 и 109 на овој закон и пред да донесе пресуда надлежниот суд односно пред да донесе одлука Судот на честа при Стопанската комора на Југославија, да изрече спрема организацијата на здружен труд мерка привремена забрана на вршењето на одделна работа на надворешнотрговскиот промет, односно некоја друга мерка од член 109 на овој закон, ако оцени дека со извршување на односната работа ќе настане поголема штета.

Ако донесе решение со кое изрекува мерка привремена забрана на вршењето на одделни работи во смисла на став 1 од овој член, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе поднесе, во рок од 15 дена од денот на извршувањето на привремената забрана, пријава до надлежниот орган заради поведување постапка кај надлежниот суд и самиот ќе поднесе тужба до Судот на честа при Стопанската комора на Југославија.

Ако сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија не ја поднесе пријавата од став 2 на овој член или ако органот надлежен за поведување постапка кај надлежниот суд односно кај Судот на честа при Стопанската комора на Југославија ја отфрли пријавата на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, привремената забрана престанува да важи. Ако сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија во рокот од став 2 на овој член не поднесе пријава или ако стопанскиот суд односно Судот на честа при Стопанската комора на Југославија утврди дека организацијата на здружен труд не е одговорна, организацијата на здружен труд спрема која е изречена мерката привремена забрана на вршењето на одделна работа може од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија да бара да ѝ ја надомести штетата што ја претрпела поради изречената мерка привремена забрана.

V. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ИЗВОЗОТ И УВОЗОТ

Член 113

До воспоставувањето на конвертибилност на динарот и стабилна рамнотежа на платниот биланс на Југославија, извозот и увозот се вршат во согласност со одредбите на чл. 114 до 135 од овој закон.

Член 114

Извозот и увозот можат, заради остварување на платниот биланс на Југославија и отстранување на развојствата на домашниот пазар, како и заради остварување на целите и задачите на задничката економска политика, покрај регулирањето на извозот и увозот во смисла на член 16 од овој закон, да се регулираат и:

1) со определување на стоките чиј увоз е условно слободен во рамките на утврдениот обем на плаќањата на тој увоз (ЛБО);

2) со определување на стоките што се извезуваат односно увезуваат врз основа на контингенти (К);

3) со определување на стоките што се извезуваат односно увезуваат врз основа на дозвола (Д).

Член 115

Ако Сојузниот извршен совет во согласност со член 27 од овој закон, во текот на годината го ограничи или забрани извозот на определени стоки, организацијата на здружен труд остварува право на увоз како да го извршила тој извоз.

Организацијата на здружен труд ги стекнува правата од став 1 на овој член ако располага со стоки за кои не презела обврска за снабдување на единствениот југословенски пазар и ако има докази за понудата на странско лице за извоз на односните стоки, како и ако произведува стоки чие вкупно производство со енергетскиот биланс на Југославија е наменето за снабдување на домашниот пазар. Доказ дека организацијата на здружен труд располага со стоки за кои не презела обврска за снабдување на единствениот југословенски пазар, односно доказ дека вкупното производство на тие стоки е наменето за снабдување на единствениот југословенски пазар дава сојузниот орган на

управата надлежен за работи на пазарот и за општи стопански работи и тие докази организацијата на здружен труд ѝ ги поднесува на банката овластена за работи со странство.

Член 116

Правото на увоз и плаќање во странство се утврдува со стоковниот режим и со режимот на плаќањето кои се меѓузависни и претставуваат единствен систем.

Обемот на увозот и на плаќањето во странство се определува со формите на увозот: слободен увоз (ЛБ), условно слободен увоз (ЛБО), контингент (К) и дозвола (Д).

Плаќањето на суровини и репродукционен материјал што се наоѓаат на режимот на условно слободен увоз (ЛБО) и нестоковните плаќања за потребите на репродукцијата на организациите на здружен труд, се врши врз основа и во рамките на нивните општествено признати репродукциони потреби што се пресметуваат во согласност со законот со кој се уредува девизното работење.

Плаќањето на увозот на опрема, без оглед на режимот на увозот, се врши во рамките на делот на пресметаната амортизација на опремата и на делот на остварениот извоз на организацијата на здружен труд во тековната година.

Увозот и плаќањето на стоките за кои е пропишан условно слободен увоз (ЛБО) од земјите со кои се склучени договори за клириншки начин на плаќање, се врши во согласност со тие договори и со склучените стоковни листи за тој промет.

При утврдувањето на правото на увоз според одредбите на овој закон, приоритет имаат организациите на здружен труд што остваруваат поголем извоз и девизен прилив од увозот и кои остваруваат заеднички развојни програми заради заеднички извоз и меѓусебни испораки.

Организациите на здружен труд во Стопанската комора на Југославија меѓусебно го распоредуваат правото на увоз врз основа на контингенти и можат спогодбено да ги распоредуваат општествено признатите репродукциони потреби, во согласност со сојузниот закон со кој се уредува девизното работење.

Организациите на здружен труд што имаат склучена самоуправни спогодба за заедничко производство, за извоз и увоз во рамките на Стопанската комора на Југославија, со таа спогодба ги распоредуваат правата на увоз и плаќањето во странство по основ на контингенти утврдени според одредбите на овој закон и општествено признатите репродукциони потреби пресметани во согласност со сојузниот закон со кој се регулира девизното работење, а врз основа на критериумите што ќе ги утврдат со таа самоуправни спогодба. Стопанската комора на Југославија овие самоуправни спогодби ги доставува до овластените банки, до Народната банка на Југославија и до сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Вкупниот обем на плаќањата во странство, утврден со Проекцијата на платниот биланс на Југославија, се остварува во согласност со остварувањето на платниот биланс на Југославија.

Член 117

Извозот на стоки, по правило, е слободен.

По исклучок, одделни стоки од посебно значење за одржување на стабилноста на домашниот пазар можат при извозот да се распоредат на контингенти и дозволи.

Со мерките на економската политика ќе се создадат услови за зголемување на слободниот извоз.

Член 118

Увозот на стоки, по правило, е слободен во рамките на утврдениот обем на плаќањата (условно слободен увоз - ЛБО).

Во зависност од остварувањето на целите на економската политика и достигнатиот степен на рамнотежа на платниот биланс ќе се зголемува обемот на слободниот увоз во однос на обемот на условно слободниот увоз.

Член 119

На слободен увоз се распоредуваат стоките во согласност со став 2 од член 118 на овој закон.

Член 120

Регулирањето на увозот по основ на контингенти се врши во согласност со член 18 од овој закон, како и заради остварување на целите и задачите на заедничката економска политика.

Член 121

Регулирањето на увозот по основ на дозвола се врши во согласност со член 19 од овој закон, како и заради увозот на стоки што се од посебно значење за снабдување на домашниот пазар.

Член 122

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија за тековната година се утврдува обемот на увозот и извозот по форми на извозот и увозот, како и по намени на увозот. Обемот на увозот односно на извозот се усогласува со остварувањето на пропорциите на платниот биланс на Југославија.

Член 123

Сојузниот извршен совет, во согласност со политиката на извозот и увозот утврдена со општествениот план на Југославија, врз основа на критериумите од овој закон ги распоредува стоките на одделни форми на извозот и увозот.

Член 124

Сојузниот извршен совет, на предлог од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, го утврдува обемот на контингентите за извоз и увоз на стоки и регионалната структура на увозот, со тоа што обемот на извозот и увозот може да го зголеми односно намали во зависност од остварувањето на пропорциите на платниот биланс.

Распоредбата на утврдениот обем на контингентите со регионална структура и динамиката на увозот ја вршат организациите на здружен труд од член 22 на овој закон, на начинот и по постапката предвидени со одредбите од тој член и од чл. 23 и 24 на овој закон.

Распоредбата на контингентите за увоз на суровини и репродукционен материјал се врши врз основа на: потребите на производството, посебно на производството наменето за извоз, зависно од учеството на увозот на односните стоки во производството на определени производи во претходната година, плановите за производство и извоз на организациите на здружен труд и потребите на производството со кое рационално ќе се намали увозот.

Распоредбата на контингентите за увоз на опрема се врши врз основа на: потребите за модернизација на производството за извоз, потребите за модернизација на производството со кое се заменува увозот на определени суровини, развивањето на повисоки форми на стопанска соработка со странство (заеднички вложувања, долгорочна производствена кооперација и др.) и други специфични потреби (замена на уништена опрема, опрема за заштита при работа, опрема за потребите на здравството и сл.).

Со самоуправни спогодба од член 2 на овој закон организациите на здружен труд можат да утврдат и додатни критериуми и услови за увозот.

Член 125

Опремата чиј увоз е условно слободен може да се увезува до утврдениот дел на вредноста на извозот односно до утврдениот дел на пресметаната амортизација на опремата, во согласност со законот со кој се уредува девизното работење.

Опремата која се увезува по основ на контингенти и дозволи се увезува во количество односно во вредност на утврдениот контингент односно на издадената дозвола, а се плаќа до утврдениот дел на остварениот извоз односно до утврдениот дел на амортизацијата на опремата.

Ако опремата чиј увоз е условно слободен се произведува во земјата, а претходно не е спроведена постапка на јавно наддавање односно собирање на понуди од домашни производители, организацијата на здружен труд е должна да прибави согласност од Стопанската комора на Југославија за увоз на таа опрема. Стопанската комора на Југославија ќе ѝ издаде согласност на организацијата на здружен труд ако понудите од домашни организации на

здружен труд се понеповолни во поглед на цената, роковите за испорака и квалитетот од понудата на странскиот понудувач.

Ако опремата се увезува на кредит односно во наредните години, банката овластена за работи со странство може да ја прифати пријавата за увоз до вредноста на делот на извозот односно на делот на пресметаната амортизација на опремата во согласност со одредбите од законот со кој се регулира девизното работење, а најмногу до петократната вредност на делот на извозот и амортизацијата што на таа организација на здружен труд ѝ е пресметан во моментот на поднесувањето на пријавата за увоз.

Увозот на резервни делови за одржување на увозна опрема е слободен.

Опремата се увезува врз основа на контингентите заради заштита на домашното производство, во согласност со член 18 од овој закон.

Опремата која поединечно претставува поголема вредност, се увезува врз основа на дозвола. При издавањето дозвола се обезбедува динамика на увозот во согласност со остварувањето на пропорциите на платниот биланс на Југославија.

Член 126

При распределбата на контингентите ќе се обезбеди најмалку 10% од утврдените контингентите да се предвидат за дополнителна распределба за организациите на здружен труд што остваруваат зголемен извоз над рачејот на извозот предвиден со актите на тековната економска политика, за новоосновените организациии на здружен труд односно за новото производство и за организациите на здружен труд чии потреби не можеле да се предвидат во моментот на склучувањето на самоуправниот спогодба.

При распределбата на контингентите ќе се обезбеди реализација на обемот и динамиката на увозот, по правило, рамномерно по тримесечја во текот на годината, освен во случај на увоз на опрема и на сезонски и берзански производи.

Член 127

Ако организациите на здружен труд не ги распределат контингентите во согласност со прописот на Сојузниот извршен совет од член 124 на овој закон, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија ќе ја изврши распределбата на контингентите.

Член 128

Стоките за широка потрошувачка се увезуваат во согласност со одредбите на сојузниот закон со кој се уредува девизното работење, а ако се увезуваат по основ на контингентите и дозволи можат да се увезуваат до утврденото право на тој увоз.

Член 129

Увезените стоки не можат да се извезуваат без претходна преработка, доработка или обработка од страна на организација на здружен труд, ако со овој закон не е поинаку определено.

Член 130

Увозот и извозот на стоки се врши во согласност со формата на извозот и увозот утврдена за тие стоки. Стоките чиј увоз е слободен се увезуваат и плаќаат слободно.

Стоките за кои е определено да се увезуваат односно извезуваат врз основа на дозвола и контингентите се увезуваат односно извезуваат до количествата односно вредностите назначени во дозволата односно во контингентот.

Стоките чиј увоз е условно слободен се увезуваат слободно, во рамките на утврдениот обем на плаќањата во странство.

Член 131

Заради заеднички настап во странство при увозот и заради обединет увоз на стоки кои се увезуваат во поголем обем, Сојузниот извршен совет може да пропише тие стоки да се увезуваат по пат на јавно наддавање, организациите на здружен труд во рамките на Стопанската комора на Југославија да поведат постапка за склучување на самоуправниот спогодба за организиран и единствен настап и

увозот на стоки да ѝ се довери на Сојузната дирекција за резерви или да определи други услови за заеднички настап во странство односно за обединет увоз на стоки.

Член 132

На организацијата на здружен труд која користи кредит од странство заради тековно производство и извоз, во случај кога не го остварува тој извоз, банката која врши пресметување на општествено признатите репродукциони потреби, покрај намалување на општествено признатите репродукциони потреби во смисла на законот со кој се уредува девизното работење ѝ ги намалува и контингентите односно дозволите за увоз за вредноста на неизвршениот извоз.

Член 133

Со заедничката економска политика и со мерките на тековната економска политика ќе се создадат услови за зголемување на увозот на стоките чиј увоз е слободен.

Член 134

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, врз основа на податоците на Сојузната управа за царини, го следи остварувањето на платниот биланс по форми на извозот и увозот на стоки, а стоките чиј увоз е слободен – по одделни видови односно групи стоки.

Член 135

При преземањето на привремените мерки за ограничување на увозот од овој закон, ќе се намалува обемот на плаќањата на условно слободниот увоз, како и обемот на увозот на стоките што се увезуваат врз основа на контингентите и дозволи.

Ако вредноста на увозот на одделни стоки на слободна форма на увозот позначително отстапува од вредноста на увозот на тие стоки во претходните години, стоките од таа форма на увозот можат да се распоредат на други форми на увозот.

IV. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

1. Кривични дела

Член 136

Одговорното лице во организацијата на здружен труд, во друга организација или заедница кое во врска со извозот или увозот на стоки или услуги, со поднесување на исправи со невистинита содржина или на друг начин го излаже надлежниот орган, организација или заедница и со тоа изврши извоз или увоз на стоки или услуги, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

Со казната од став 1 на овој член ќе се казни тој што со злоупотреба на својата службена положба односно на овластувањето ќе го овозможи извршувањето на делото од став 1 на овој член.

Во особено тежок случај на делото од ст. 1 и 2 на овој член, сторителот ќе се казни со затвор од една до десет години.

2. Стопански престапи

Член 137

Со парична казна од 1,000.000 до 10,000.000 динари ќе се казни за стопански престап организацијата на здружен труд или друго правно лице:

1) ако започне да врши работи на надворешнотрговски промет за чие вршење не е запишана во судскиот регистар (член 11 став 1);

2) ако врши работи на надворешнотрговски промет за чие вршење не добила одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија (член 44 став 1);

3) ако увезе одделни делови што претставуваат составен дел на постројка односно опрема за чиј увоз не е запишана во судскиот регистар, а од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија не добила одобрение за тој увоз (член 44 став 2).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап со парична казна од 100.000 до 500.000 ди-

нари и одговорното лице во организацијата на здружен труд односно во друго правно лице од став 1 на овој член.

Член 138

Со парична казна од 1,000.000 до 10,000.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружен труд:

1) ако при извозот и увозот на стоки не се придржува кон прописот на Сојузниот извршен совет со кој стоките се распоредени на одделни форми на извозот и увозот на стоки (член 21 став 1);

2) ако надворешнотрговскиот промет го врши спротивно на мерките за привремено регулирање на тој промет (член 27 став 1);

3) ако им извезува стоки на странски армии за чиј извоз не добила посебно одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија (член 36 став 2);

4) ако со странско лице склучи договор за продажба или за купување на стоки, за туѓа сметка, а ако се во прашање земјоделски производи и производи на шумарството и дрвната индустрија, освен финални производи, не изврши претходни и подготвителни дејствија во врска со склучувањето на таквиот договор, а претходно во Југославија не склучила договор за она количество на стоки што треба да ги продаде или купи во странство (член 39 став 1);

5) ако спротивно на одредбата од член 45 на овој закон и на прописот донесен врз основа на овој член извезува стоки без прибавено определено уверение односно определена заверена исправа;

6) ако спротивно на одредбата од член 47 на овој закон и на прописот донесен врз основа на тој член извезува или увезува стоки или врши услуги без наплата односно без плаќање на противвредноста;

7) ако склучи договор за извоз или за увоз на опојни дроги без претходна дозвола од надлежниот сојузен орган на управата во смисла на законот со кој се уредува производството и прометот на опојни дроги (член 51);

8) ако врши работи на застапување на странско лице, а со тоа лице не склучила договор за застапување или ако тој договор не го достави до Стопанската комора на Југославија заради евидентирање или ако договорот за застапување не го склучи за застапување на целата територија на СФРЈ, ако со овој закон не е поинаку определено, или во вршењето на работите на застапување на странски лица во Југославија не се придржува кон прописите на Сојузниот извршен совет за работите на застапување на странски лица во Југославија (член 68 ст. 3, 4 и 9);

9) ако работите на посредување во надворешнотрговскиот промет ги врши спротивно на одредбите од член 70 на овој закон и на прописот донесен врз основа на став 5 од тој член;

10) ако спротивно на прописот на Сојузниот извршен совет користи односно дава стопански услуги на странски лица во надворешнотрговскиот промет;

11) ако при вршењето на работи на надворешнотрговски промет не се придржува кон заклучоците и одлуките донесени врз основа на член 83 од овој закон;

12) ако надворешнотрговскиот промет не го врши на начинот што ќе го пропише Сојузниот совет (член 85);

13) ако не се придржува кон актот на Стопанската комора на Југославија со кој се уредуваат деловните односи со определени странски лица во странство што се занимаваат со работи на надворешнотрговски промет (член 86);

14) ако, пред склучувањето на определени видови договори или на договор што ја надминува определената вредност, не прибави мислење од Сојузното јавно правобранителство (член 102 став 3);

15) ако во вршењето на работи на надворешнотрговски промет го повреди својот углед или угледот на друга организација на здружен труд или угледот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во странство (член 104 став 1);

16) ако во вршењето работи на надворешнотрговски промет изврши дело на нелојален натпревар предвидено со член 107 од овој закон или ако на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, по негово барање, не му ја достави потребната документација (член 107 став 1);

17) ако при утврдувањето на правото на увоз и плаќање во странство не се придржува кон одредбите од член 116 на овој закон; ако распределбата на утврдениот обем на контингентите ја изврши спротивно на одредбите од член 124 или при увозот на опрема не се придржува кон одредбите од член 125 или при распределбата на контингентите не се придржува кон одредбите од член 126, ако увезува стоки за широка потрошувачка спротивно на одредбата од член 127, ако увезените стоки ги извезува без претходна преработка, доработка или обработка од страна на организација на здружен труд (член 129), ако извезува односно увезува стоки спротивно на одредбите од член 130 или ако не се придржува кон прописите донесени врз основа на член 130 став 1 и член 131 од овој закон.

За дејствието од став 1 на овој член со парична казна од 100.000 до 500.000 динари ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 139

Со парична казна од 500.000 до 1,000.000 динари ќе се казни за стопански престап странски излагач од земја во развој ако предмети од своите домашни раковторби и занатлиство ги продава над вредноста која е потребна за плаќање на трошоците за излагање на саем, царина и други увозни давачки, или странско лице ако не се придржува кон прописот донесен врз основа на член 81 од овој закон.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап со парична казна до 500.000 динари и одговорното лице во странското лице.

Член 140

Со парична казна од 500.000 до 5,000.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружен труд:

1) ако работите на надворешнотрговски промет ги врши спротивно на одредбите од член 8 на овој закон;

2) ако не ја определи стручната подготовка и другите услови што мораат да ги исполнуваат работниците што имаат посебни овластувања и одговорности и работниците што вршат работи односно работни задачи во вршењето работи на надворешнотрговски промет (член 10);

3) ако увезува стоки што не ги исполнуваат условите предвидени со прописите за пуштање во промет односно за нивна употреба во Југославија (член 17);

4) ако работата на извоз и увоз од член 28 на овој закон ја врши без прибавена согласност од сојузниот орган на управата надлежен за работи на енергетиката и индустријата;

5) ако работата на увоз на опрема, сировини и репродуктивен материјал, што се увезува врз основа на контингенти или дозволи, ја склучи без претходна согласност од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија (член 29);

6) ако договара извоз и увоз на стоки и услуги во рамките на компензационите работи со странство без одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија или ако не се придржува кон прописите за извршување на компензационите работи со странство (член 31);

7) ако работите на извоз и увоз на стоки во малограничниот промет ги врши спротивно на одредбите од член 33 на овој закон или ако не се придржува кон прописите за извоз и увоз на стоки во малограничниот промет (член 33 став 8);

8) ако извоз и увоз на стоки по меѓународни саемски компензациони работи врши спротивно на одредбите од член 34 на овој закон;

9) ако извоз и увоз на стоки во редовната стоковна размена и по сите други форми на надворешнотрговски промет, освен извозот и увозот по работи на долгорочна производствена кооперација со странство и вложување на средства на странски лица во домашни организации на здружен труд, не врши во согласност со пропишаните форми на извозот и увозот (член 35);

10) ако извезува стоки спротивно на одредбата од член 36 на овој закон;

11) ако работите на надворешнотрговски промет ги врши спротивно на одредбите од член 38 на овој закон;

12) ако увезува стоки без претходно јавно наддавање односно без претходно собирање на понуди од определен

најмал број понудувачи, а јавното наддавање односно собирањето на понуди е пропишано (член 41 став 1), или ако не се придржува кон прописот донесен врз основа на член 41 став 2 од овој закон, или ако на јавното наддавање односно собирање на понуди не им овозможи учество на домашните производители на стоките за кои постои намера да се набават во странство (член 42 став 1), или ако постапи спротивно на одредбите од член 42 ст. 2 и 3 на овој закон;

13) ако при купувањето на опрема во странство и нејзината директна испорака во странство, како и при комплетирањето на испорачаната опрема или на инвестициониот објект што се гради во странство постапи спротивно на одредбата на член 43 од овој закон;

14) ако не се придржува кон прописите за привремениот извоз односно увоз на стоки заради користење, во смисла на чл. 53 до 55 од овој закон, за привремениот извоз и увоз на опрема во закуп и за другите услови на привремениот извоз и увоз на стоки (член 56).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап со парична казна од 100.000 до 500.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 141

Со парична казна од 300.000 до 5.000.000 динари ќе се казни за стопански престап организацијата на здружен труд ако неовластено врши претходни и подготвителни дејствија во врска со работите на надворешнотрговски промет, а не е запишана во судскиот регистар (член 11 став 2).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап со парична казна од 30.000 до 400.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 142

Со парична казна од 250.000 до 5.000.000 динари ќе се казни за стопански престап организацијата на здружен труд ако постапи спротивно на одредбите на член 101 од овој закон.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап со парична казна од 50.000 до 500.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Организацијата на здружен труд и одговорното лице нема да се казнат за стопанскиот престап од став 1 на овој член ако се утврди дека без нивна вина се изменети околностите под кои е склучен договорот.

Член 143

Со парична казна од 100.000 до 3.000.000 динари ќе се казни за стопански престап организацијата на здружен труд ако во купопродажниот договор не предвиди обврска за странскиот купувач да прибави од надлежниот орган на својата земја потврда за тоа дека е краен корисник на тие стоки во земјата во која стоките се увезуваат и потврдата да ја достави до организацијата на здружен труд што ги извезува стоките (член 46 став 2).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап со парична казна од 30.000 до 300.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 144

Со парична казна од 100.000 до 500.000 динари ќе се казни за стопански престап одговорното лице во органот на општествено-политичката заедница и во друг државен орган ако увезува стоки и услуги спротивно на одредбите од член 52 на овој закон.

Член 145

На организацијата на здружен труд и на странското лице ќе им се одземе имотната корист со судската одлука со која е утврдено извршувањето на стопанскиот престап.

Член 146

За стопанските престапи предвидени во чл. 138 и 140 на овој закон стопанскиот суд може спрема организацијата на здружен труд да изрече заштитна мерка забрана на

вршењето на една или повеќе форми на надворешнотрговски промет.

За стопанските престапи од став 1 на овој член, стопанскиот суд може на одговорното лице, покрај паричната казна, да му изрече заштитна мерка забрана на вршењето на должност на работи и задачи на кои се вршат работи на надворешнотрговскиот промет.

Стопанскиот суд не може да ја изрече заштитната мерка од став 1 на овој член ако на организацијата на здружен труд вршењето на односната форма на надворешнотрговски промет ѝ е единствен предмет на работењето.

3. Прекршоци

Член 147

Со парична казна од 100.000 до 500.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд која за вршење на работи на надворешнотрговскиот промет е запишана во судскиот регистар ако вршењето на работите на надворешнотрговски промет му го довери на лице осудено за некое од кривичните дела од член 136 на овој закон или на лице осудено за стопански престап од чл. 137, 138, 141 и 142 на овој закон.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од 10.000 до 40.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 148

Со парична казна од 100.000 до 400.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд ако работите на надворешнотрговски промет ги вршат работниците што ја немаат пропишаната стручна подготовка или не ги исполнуваат другите пропишани услови (член 10 став 2).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од 10.000 до 40.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 149

Со парична казна од 100.000 до 400.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд ако во рок од 15 дена од денот кога престанала да ги исполнува условите за вршење на работите на надворешнотрговски промет не го известува за тоа сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија (член 13 став 1).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од 10.000 до 40.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 150

Со парична казна од 100.000 до 400.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд:

1) ако не ѝ ги достави на Стопанската комора на Југославија, заради евидентирање, податоците за видот и вредноста на опремата чиј увоз е опфатен со програмите за развој на таа организација на здружен труд (член 24 став 2);

2) ако во рок од 40 дена од денот на склучувањето на договорот односно од измените и дополненијата на договорот со странско лице за долгорочни работи на надворешнотрговски промет со кои се преземаат обврски за извоз и увоз на стоки и услуги за период подолг од една година не ѝ го достави тој договор на Стопанската комора на Југославија (член 30).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од 10.000 до 40.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 151

Со парична казна од 100.000 до 400.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд ако во вршењето на работите од член 64 на овој закон не му издаде на комитентот соодветна исправа во писмена форма, или ако издаде исправа која содржи неточни податоци (член 64 став 4).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од 10.000 до 40.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 152

Со парична казна од 50.000 до 200.000 динари ќе се казни за прекршок домашно физичко лице или странско физичко лице ако се занимава со надворешнотрговски промет (член 87).

Со парична казна од 50.000 до 200.000 динари ќе се казни за прекршок домашно физичко лице или странско физичко лице ако увезе, внесе, прими од странство или извезе, изнесе или прати во странство предмети спротивно на одредбите од чл. 89 до 95 на овој закон или не се придржува кон прописот донесен врз основа на член 96 од овој закон.

Член 153

Со парична казна од 50.000 до 100.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд ако во пропишаниот рок не го поднесе известувањето од член 103 став 2 на овој закон.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од 10.000 до 20.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд.

Член 154

Со парична казна од 100.000 до 300.000 динари ќе се казни за прекршок организацијата на здружен труд или друго правно лице ако во пропишаниот рок не ѝ поднесе на надлежната банка, што со сојузен закон е овластена за работи со странство, пријава за склучениот договор и пријава за раскинување на склучениот договор или за друг начин на престанување на договорот склучен со странско лице (член 97 став 1) или ако поднесе пријава за склучен договор за надворешнотрговски промет кој не е во согласност со прописите, или не се придржува кон прописите донесени врз основа на член 100 од овој закон.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок со парична казна од 10.000 до 30.000 динари и одговорното лице во организацијата на здружен труд или во друго правно лице.

Член 155

За прекршок од чл. 147 до 154 на овој закон, покрај парична казна, ќе се изрече и заштитна мерка одземање на предметите што се употребени или што биле наменети за извршување на прекршокот или што настанале со извршување на прекршокот.

Член 156

Прекршочната постапка по прекршоците од овој закон во прв степен ја води Сојузниот девизен инспекторат.

По жалба против решението на Сојузниот девизен инспекторат решава Сојузниот совет за прекршоци.

Член 157

Постапка по прекршоците од овој закон не може да се поведе кога ќе изминат три години од денот кога прекршокот е направен. Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган што се презема заради goneње на сторителот на прекршокот или заради извршување на казната односно на заштитната мерка. Со секој прекин, застареноста започнува повторно да тече, но без оглед на прекините, застареноста во секој случај настанува кога ќе изминат шест години од денот кога е направен прекршокот.

Изречената казна и заштитната мерка за прекршок не можат да се извршат ако изминале три години од денот на правносилноста на решението за прекршокот. Застареноста на извршувањето на казната односно на заштитната мерка не тече за времето за кое извршувањето не може да се преземе според законот. Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган што се презема заради извршување на казната односно на заштитната мерка. Со секој прекин застареноста започнува повторно да тече, но без оглед на прекините, застареноста во секој случај настанува кога ќе изминат шест години од денот на правносилноста на решението за прекршокот.

4. Правни последици од осудата**Член 158**

Во организацијата на здружен труд или во друго правно лице кое врши работи на надворешнотрговски промет не може тие работи да ги врши лице кое извршило кривично дело против основите на социјалистичкото са-

моуправно општествено уредување и безбедноста на СФРЈ, против вооружените сили на СФРЈ, против човечноста и меѓународното право, против угледот на СФРЈ, на странска држава или на меѓународна организација, против правото на самоупраување, против единството на југословенскиот пазар, или кривично дело што е предвидено со овој закон, за кое правносилно е осудено на казна затвор.

За лицето кое со умисла сторило кривично дело против стопанството, против други општествени вредности или против службената должност, забраната од став 1 на овој член настапува ако за таквото кривично дело правносилно е осудено на казна затвор од најмалку шест месеци.

За лицето кое сторило друго кривично дело, освен кривичните дела наведени во ст. 1 и 2 на овој член, забраната од став 1 на овој член настапува ако правносилно е осудено за тоа дело на казна затвор од најмалку три години.

Забраната за лицата од ст. 1 и 2 на овој член трае 10 години, а за лицето од став 3 на овој член - пет години од денот на издржаната, простената или застарената казна.

Член 159

Организацијата на здружен труд или друго општествено правно лице не може на работите и задачите за кои се потребни посебни овластувања или одговорности или на други стручни работи во врска со вршењето на работи на надворешнотрговски промет да прими ниту да задржи лице кое е осудено за стопански престап врз основа на овој закон или на сојузен закон со кој се уредува девизното работење и за кој му е изречена парична казна над 50.000 динари.

Забраната од став 1 на овој член трае три години од денот на правносилноста на пресудата.

Член 160

Паричната казна, имотната корист, стоките и предметите што се употребени или што биле наменети за извршување на стопански престап или на прекршок или што настанале со извршување на стопански престап или на прекршок се уплатуваат во буџетот на федерацијата.

VII. ПРЕОДНИ ОДРЕДБИ**Член 161**

До донесувањето на прописите и другите општи акти врз основа на овластувањата од овој закон, ќе се применуваат прописите и другите акти што ги донеле Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата врз основа на овластувањата од Законот за прометот на стоки и услуги со странство („Службен лист на СФРЈ”, бр. 15/77, 17/78 и 5/82), ако не се во спротивност со овој закон и овластувањата од член 305 став 6 и член 307 став 1 од Царинскиот закон („Службен лист на СФРЈ”, бр. 10/76, 36/79, 52/79, 12/82, 61/82, 7/84 и 25/85).

Прописите од чл. 21 и 82 на овој закон за 1986 година Сојузниот извршен совет ќе ги донесе најдоцна до 31 декември 1985 година, а прописите од член 9 на овој закон - најдоцна до 31 јануари 1986 година.

Член 162

Организациите на здружен труд што до денот на влегувањето на овој закон во сила се запишани во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет, должни се во рок од една година од денот на влегувањето на овој закон во сила да ја усогласат својата регистрација со одредбите на овој закон и да му достават на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија докази за исполнувањето на условите од член 8 на овој закон. Ако сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешна трговија од поднесените докази утврди дека организацијата на здружен труд ги исполнува условите за вршење на работи на надворешнотрговски промет, ќе го извести надлежниот суд дека организацијата на здружен труд може да продолжи со вршење на работите на надворешнотрговскиот промет за кои е запишана во судскиот регистар.

Ако организацијата на здружен труд во рокот од став 1 на овој член не ги достави бараните податоци за испол-

нувањето на условите од член 8 на овој закон, сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија, во службена должност, ќе донесе решение организацијата на здружен труд да не може да врши работи на надворешнотрговски промет врз основа на кое надлежниот суд ќе го брише од судскиот регистар правото на таа организација на здружен труд да врши во целост или одделни форми надворешнотрговски промет.

Организацијата на здружен труд што до денот на влегувањето на овој закон во сила не е запишана во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет условите од став 4 на член 8 од овој закон е должна да ги исполни во рокот што е утврден во актот за издавање на согласноста од став 3 на член 8 од овој закон, а кој не може да биде подолг од две години од денот на уписот во судскиот регистар.

Организациите на здружен труд на кои им престанало правото на вршење работи на надворешнотрговски промет според одредбите на овој и на член 13 од овој закон, можат започнатите работи да ги завршат или да ѝ ги отстапат на организацијата на здружен труд запишана во судскиот регистар за вршење на работи на надворешнотрговски промет.

Член 163

Ако до 1 јануари 1986 година не се утврдат и распределат контингентите за извоз и увоз на стоки, Сојузниот секретаријат за надворешна трговија може за извозот и увозот на стоки во првото тримесечје на 1986 година да утврди аванс до 25% од контингентот утврден за извоз и увоз на стоки по тој основ во претходната година, со тоа што во рамките на вака утврдениот аванс за увоз на сезонски стоки може да утврди аванс во височина до 40% од утврдениот контингент за увоз на тие стоки во претходната година.

Член 164

Со денот на почетокот на применувањето на овој закон престанува да важи Законот за прометот на стоки и услуги со странство („Службен лист на СФРЈ“ бр. 15/77, 17/78 и 5/82), освен одредбите на чл. 79 и 81 од тој закон, што престануваат да важат на 1 јануари 1987 година. Со денот на почетокот на применувањето на овој закон престануваат да важат и одредбите на чл. 304, 305 и 307 од Царинскиот закон („Службен лист на СФРЈ“, бр. 10/76, 36/79, 52/79, 12/82, 61/82 и 7/84).

Член 165

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а се применува од 1 јануари 1986 година.

800.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија. Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДЕВИЗНОТО РАБОТЕЊЕ

Се прогласува Законот за девизното работење, што ги усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 6 декември 1985 година.

П бр. 512
6 декември 1985 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Радован Влајковиќ, с.р.

Претседател
на Собранието на СФРЈ,
Илијаз Куртеш, с.р.

ЗАКОН ЗА ДЕВИЗНОТО РАБОТЕЊЕ

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Наплатувањето и плаќањето во девизи и динари во работењето со странство и во друго девизно работење се остваруваат според одредбите на овој закон.

Девизи, во смисла на овој закон, се побарувања во странство, по кој и да било основ, што гласат на странска валута, под која се подразбира и пресметковната валута, како и сите видови ефективни странски пари, освен ковани златни пари.

Член 2

Девизите што организациите на здружен труд ќе ги стекнат во работењето со странство и во друго девизно работење се резултат од трудот на работниците во тие организации и од вкупниот општествен труд.

Односите во девизното работење се составен дел на односите во општествената репродукција засновани врз самоуправањето на работниците во здружениот труд со општествените средства.

Во областа на девизното работење работниците во организациите на здружен труд имаат иста општествено-економска положба како и во другите области на општествената репродукција.

Член 3

Девизите се користат и со нив се располага во согласност со потребите на општествената репродукција, потребите за зголемување на извозот на стоки и услуги и со поединечните потреби на организациите на здружен труд и на други самоуправни организации и заедници и со општите општествени потреби.

Член 4

По воспоставувањето на конвертибилност на динарот и стабилна рамнотежа на платниот биланс на Југославија, организациите на здружен труд и други општествени правни лица можат да имаат девизни сметки кај овластената банка ако тоа го бараат условите на работењето во согласност со сојузниот закон.

Член 5

Девизите служат само за плаќање во странство, во согласност со одредбите на овој закон.

Платниот промет со странство се врши преку овластени банки, ако со овој закон не е поинаку определено.

Овластената банка врши плаќања во странство кога организацијата на здружен труд или друго општествено правно лице ќе ѝ го уплати на таа банка соодветниот износ на динарската противвредност.

Член 6

Работниците во организациите на здружен труд, во согласност со сојузниот закон, преку делегатите во организациите на управување, во коморите, во банките, во Собранието на СФРЈ и во собранијата на социјалистичките републики и собранијата на социјалистичките автономни покраини ги уредуваат правата, обврските и одговорностите во располагањето и користењето на девизите заради плаќање во странство.

Член 7

Работниците ги планираат економските односи со странство во рамките на плановите за развој на организациите на здружен труд, на други самоуправни организации и заедници и на плановите на општествено-политичките заедници.

Планирање на економските односи со странство се врши заради обезбедување услови и претпоставки за економски поуспешно вклучување на здружениот труд во меѓународната поделба на трудот и унапредување на економските односи со странство, јакнење на извозната ориентација на организациите на здружен труд и на стопан-

ството во целост и за воспоставување на долгорочни економски врски меѓу организациите на здружен труд, како и заради создавање услови за плаќање на обврските во странство.

Член 8

Организациите на здружен труд, коморите и другите општи здруженија и другите самоуправни организации и заедници, републиките и автономните покраини и федерацијата се одговорни, во рамките на своите права и должности, за положбата на земјата во меѓународните економски односи, за рационалното вклучување во меѓународната поделба на трудот и за состојбата на платниот биланс на Југославија, и се должни навремено да преземаат мерки за остварување на планираниот развој на односите со странство.

Член 9

Политиката на економските односи со странство утврдена со среднорочниот општествен план на Југославија поблиску се разработува со резолуцијата за политиката на остварувањето на среднорочниот општествен план на Југославија.

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија што се донесува во согласност со резолуцијата за политиката на остварувањето на среднорочниот општествен план на Југославија, се утврдуваат и се усогласуваат пропорциите на извозот и увозот на стоки и услуги и финансиските трансакции помеѓу домашните и странските лица.

Член 10

Купување и продажба на девизи во земјата се врши на единствениот девизен пазар.

Член 11

Народната банка на Југославија, народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини се одговорни, во рамките на своите права и должности, за општата ликвидност на плаќањата во странство.

Овластените банки се одговорни за сопствената ликвидност на плаќањата во странство, во рамките на правата и должностите предвидени со сојузен закон.

Член 12

Плаќањето на увозот на стоки и услуги во странство се врши во согласност со овој закон.

Плаќањето на стоките и услугите чишто увоз е регулиран, се врши врз основа на утврденото право на тој увоз.

Организациите на здружен труд, овластените банки и други општествени правни лица можат да создаваат обврски спрема странство само во рамките на плаќање и правото на задолжување утврдени во согласност со сојузниот закон.

Член 13

Конвертибилноста на динарот трајно се одржува со соодветни мерки на тековната економска и развојна политика со кои се обезбедува зголемување на извозот и урамнотеженост на платниот биланс на земјата.

Извозот на стоки и услуги, давањето услуги на домашни лица во меѓународниот сообраќај и повратот на возарината при увозот на стоки од определени земји се поттикнуваат со политиката на реалниот курс на динарот, со развојната политика, со системот и механизмот на даночните, царинските и други поврати, со кредитно-монетарната политика и со други мерки на економската политика.

Член 14

Граѓаните и граѓанските правни лица можат да држат девизи на девизна сметка или на девизен штеден влог кај овластената банка и да ги користат за плаќање во странство, во согласност со одредбите на овој закон.

Странските физички лица можат да држат девизи на девизна сметка или на девизен штеден влог кај овластените банки.

За девизите на девизните сметки и на девизните штедни влогови гарантира федерацијата.

Член 15

Забрането е купување, продажба, подарување, позајмување и давање девизи на чување помеѓу домашни лица и помеѓу домашни лица и странски лица во Југославија, ако со овој закон не е поинаку определено.

Член 16

Забрането е плаќање и наплатување во девизи или во злато помеѓу домашни лица и помеѓу домашни лица и странски лица на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и склучување работи со кои динарската вредност на договорената обврска се пресметува врз основа на цената на златото или на курсот на динарот во однос на странска валута, ако со овој или со друг сојузен закон не е поинаку определено.

Секоја правна работа спротивна на забраната од став 1 на овој член е ништовна.

Член 17

Под домашно лице, во смисла на овој закон, се подразбираат основните и други организации на здружен труд, деловните заедници, банките, задругите, коморите и други општи здруженија, самоуправните интересовни заедници и други самоуправни организации и заедници, општествено-политичките заедници и нивните органи и организации, општествено-политичките и други општествени организации и други правни лица со седиште во Југославија и физичките лица со живеалиште во Југославија.

Под странско лице, во смисла на овој закон, се подразбираат сите правни и физички лица, освен лицата од став 1 на овој член.

Член 18

Под овластена банка, во смисла на овој закон, се подразбира банката која има овластување за вршење на платен промет и кредитни работи со странство (во натамошниот текст: банка овластена за работи со странство) и банката која има овластување за вршење на девизно-валутни работи во Југославија (во натамошниот текст: банка овластена за девизни работи во земјата).

Член 19

Сојузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена ги има во девизното работење правата и обврските што според овој закон ги имаат организациите на здружен труд, ако со сојузен закон не е поинаку определено.

Член 20

Девизното работење на организациите на здружен труд, на овластените банки и на други општествени правни лица подлежи на девизна контрола.

II. ПЛАТЕН БИЛАНС НА ЈУГОСЛАВИЈА

Член 21

Платниот биланс на Југославија е единствен и ги опфаќа финансиските и други економски трансакции помеѓу домашни и странски лица, а особено: вредноста и наплатата на извозот на стоки и услуги и на другиот нестоковен прилив; вредноста и плаќањата на увозот на стоки и услуги и на другиот нестоковен одлив; финансиските трансакции со странство; соодветните салда на тековните и финансиските трансакции со странство, како и промените во девизните резерви, по одделни валутни подрачја.

Платниот биланс содржи подбиланси што се утврдуваат врз основа на методологијата од став 1 на член 22 од овој закон.

Член 22

Сојузниот извршен совет ја пропишува методологијата за утврдување и следење на остварувањето на платниот биланс на Југославија.

Остварувањето на платниот биланс на Југославија го следи Народната банка на Југославија месечно.

Сојузниот извршен совет му доставува на Собранието на СФРЈ извештај за остварувањето на платниот биланс на Југославија.

Член 23

Проекција на платниот биланс на Југославија се донесува за секоја година и се заснова врз среднорочниот општествен план на Југославија.

Проекцијата на платниот биланс на Југославија ја донесува Собранието на СФРЈ, на предлог од Сојузниот извршен совет, истовремено со резолуцијата за политиката на остварувањето на среднорочниот општествен план на Југославија, за одделната година во која се утврдува и девизната политика.

Член 24

Ако пропорциите на платниот биланс на Југославија не се остваруваат во согласност со проекцијата на платниот биланс на Југославија, Сојузниот извршен совет ќе преземе и ќе предложи дополнителни мерки за зголемување на извозот.

Сојузниот извршен совет може, по потреба, покрај донесувањето на дополнителните мерки од став 1 на овој член, да ги пропише и следните мерки:

- 1) ограничување на плаќањата на стоки и услуги, како и на други тековни плаќања во странство, односно намалување на одделни права на увоз и права на плаќање;
- 2) обврска за полагање динарска противвредност однапред, при поднесувањето пријава за надворешнотрговски промет;
- 3) обврска за полагање динарски депозити на вредноста на стоките и услугите што се увезуваат;
- 4) воведување на посебни такси на плаќањата во странство;
- 5) ограничување на износот на девизи што се користат за тековни плаќања во странство;
- 6) забрана на купување и продажба на определени девизи на единствениот девизен пазар;
- 7) ограничување на внесувањето динари од странство и изнесувањето на девизи или динари во странство;
- 8) мерки за ограничување на други финансиски трансакции;
- 9) мерки за ограничување во други тековни трансакции.

Мерките од став 2 на овој член Сојузниот извршен совет ги презема селективно, водејќи сметка за потребата од унапредување на извозот.

Ако дојде до поголеми отстапувања и растројства во остварувањето на пропорциите на платниот биланс на Југославија, Сојузниот извршен совет може, покрај мерките од ст. 1 и 2 на овој член, да ги утврди приоритетите за плаќање во странство и да пропише обврска за заверување на наложите за тековни плаќања во странство од страна на Народната банка на Југославија и приоритетите за плаќање во странство.

Сојузниот извршен совет е должен во рок од шест месеци од донесувањето на мерките од ст. 2 и 4 на овој член да проучи дали постојат причини за нивната натамошна примена.

За пропишаните мерки од ст. 1, 2 и 3 на овој член, Сојузниот извршен совет е должен да го извести Собранието на СФРЈ.

Член 25

Сојузниот извршен совет при донесувањето на мерките од ст. 2 и 4 на член 24 од овој закон, посебно ги утврдува мерките што се однесуваат на увозот на предмети за вооружување и воена опрема, како и опрема и репроматеријали за производство на вооружување и воена опрема во Југославија.

III. ЕДИНСТВЕН ДЕВИЗЕН ПАЗАР И КУРС НА ДИНАРОТ

Член 26

Единствениот девизен пазар, во смисла на овој закон, го сочинуваат сите работи на купување и продажба на де-

визи што се вршат помеѓу овластените банки и организациите на здружен труд, помеѓу овластените банки непосредни и на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар на кој учествува и Народната банка на Југославија.

Сојузниот извршен совет на предлог од Народната банка на Југославија ги пропишува начинот и организацијата на работа на единствениот девизен пазар.

Член 27

Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар претставува посебен дел на единствениот девизен пазар, како редовен, организиран и однапред определен состанок на претставници на банките овластени за работи со странство и на Народната банка на Југославија.

Член 28

Курсот на динарот се формира на единствениот девизен пазар во согласност со понудата и побарувачката на девизи и со економската политика на земјата.

Според курсот на динарот од став 1 на овој член, во согласност со економската политика на земјата, се утврдува и курсот за пресметковната валута што се применува во размената со земјите со кои е склучен договор за плаќање во пресметковна валута.

Член 29

На единствениот девизен пазар можат да се купуваат и продаваат девизи промптно и на термин.

Под промптно купување и продажба на девизи се подразбира купување и продажба на девизи кај кои преносот на девизи на сметката на овластената банка на купувачот и преносот на динари на сметката на продавачот на девизите, според договорот, се извршува веднаш, а најдоцна во рок од два работни дена од денот на потпишувањето на заклучницата за купопродажба на девизи.

Под купување и продажба на девизи на термин се подразбираат купување и продажби на девизи со рок за извршување од 30 дена до една година, што се извршуваат во договорениот рок.

Купување и продажба на девизи на термин се врши по курсевите за кои ќе се договараат договорните страни. Сојузниот извршен совет може да ги утврди границите до кои можат да се договараат курсевите за купување и продажба на девизи на термин.

Член 30

Народната банка на Југославија ги определува видовите на девизи што се предмет на купување и продажба на единствениот девизен пазар.

Ако настанат поголеми растројства во меѓувалутните односи на странските девизни пазари, Народната банка на Југославија може привремено да го ограничи или забрани купувањето и продажбата на определени девизи на единствениот девизен пазар и на странските девизни пазари.

Член 31

Народната банка на Југославија купува и продава девизи на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар заради одржување на општата ликвидност на плаќањата спрема странство, остварување на единствениот курс на динарот, влијание врз неговото ниво и обезбедување на девизните резерви на земјата.

Член 32

Народната банка на Југославија ги определува видовите на девизи со кои интервенира на единствениот девизен пазар.

Член 33

Банката овластена за работи со странство може на странските девизни пазари да купува и да продава девизи, под условите што ќе ги определи Народната банка на Југославија.

Член 34

Врз основа на курсевите според кои се склучени работи за купување и продажба на девизи на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар, се утврдуваат средните курсеви на странските валути.

Врз основа на средните курсеви на странските валути се формираат куповните и продажните курсеви со додавање односно со одземање на маржата утврдена со прописот за начинот на работа на единствениот девизен пазар од член 26 став 2 на овој закон.

Куповните курсеви од став 2 на овој член се применуваат за пресметка на динарската противвредност на извршената наплата во девизи заради исплата на динари на организацијата на здружен труд и на друго општествено правно лице. За пресметка се применува куповниот курс што важи на денот на пресметката. Пресметката се врши во рок од два работни дена од денот на втасувањето на девизите на сметката на овластената банка.

Продажните курсеви од став 2 на овој член се применуваат за пресметка на динарската противвредност за плаќање во девизи што се извршува по налог од организацијата на здружен труд и друго општествено правно лице.

За пресметка се применува продажниот курс кој важи на денот на уплатата на динарската противвредност заради извршување на обврските за плаќање спрема странство.

Организациите на здружен труд и други општествени правни лица ги утврдуваат побарувањата и обврските во девизи, по правило, на крајот на секој месец, а најдоцна на крајот на секое тримесечје, и ги искажуваат во состојбите и билансите, во динари, по средниот курс кој важи на последниот ден во месецот.

Член 35

Основицата за пресметување на царината и на други давачки се определува со примена на средните курсеви на странските валути утврдени на претпоследниот Меѓубанкарски состанок на единствениот девизен пазар во месецот кој му претходи на месецот во кој настанала обврската за плаќање на царина за стоките што се увезуваат.

За потребите на статистиката, за искажување на правото на увоз и за пресметување на општествено признати репродукциони потреби се применува курсот по кој е утврдена проекцијата на платниот биланс на Југославија. Истиот курс се применува при отпишувањето на утврдените права на увоз и на пресметаните општествено признати репродукциони потреби.

IV. ПЛАТЕН ПРОМЕТ СО СТРАНСТВО

Член 36

Платниот промет со странство се врши во девизи и во динари.

Платниот промет со земјите со кои е склучен платен или друг меѓународен договор за плаќање во конвертибилни девизи се врши во динари, во договорените конвертибилни девизи или во други конвертибилни девизи.

Платниот промет со земјите со кои е склучен меѓународен договор за клириншки начин на плаќање се врши во пресметковната валута предвидена со тој договор.

Платниот промет со земјите со кои со меѓународен договор не е утврден начинот на плаќање, се врши во динари и во конвертибилни девизи.

Народната банка на Југославија го пропишува начинот на вршење на платниот промет со странство и дава упатство заради единствено вршење на платниот промет со странство.

Член 37

Сојузниот извршен совет ги определува условите под кои Народната банка на Југославија може да одобри поинаков начин на плаќање со странство од начинот предвиден со договорот од член 36 на овој закон, ако таквиот начин на плаќање со тој договор не е исклучен.

Народната банка на републиката односно народната банка на автономната покраина може да ѝ одобри на организацијата на здружен труд плаќањето односно наплатувањето да го изврши во ефективни странски пари, под услови што ќе ги определи Народната банка на Југославија.

Народната банка на републиката односно народната банка на автономната покраина може да ѝ одобри на организацијата на здружен труд дел од извозот на стоки и услуги да го наплати во валута што според прописот на односната земја не може да се трансферира, под условите што ќе ги определи Народната банка на Југославија.

Одобренијата од овој член за производите со посебна намена ги дава Народната банка на Југославија – Воениот сервис.

Член 38

Сојузниот извршен совет, на предлог од Народната банка на Југославија, ги определува условите под кои народната банка на републиката односно народната банка на автономната покраина може да ѝ одобри на организацијата на здружен труд да изврши пребивање на долгувањата и побарувањата со странство. Денот на издаденото одобрение се смета како ден на наплатата.

Исплатата на динари на извозникот и наплатата на динари од увозникот помеѓу кои се врши пребивање на долгувањата и побарувањата се врши преку банката овластена за работи со странство – на извозникот.

Член 39

Сојузниот извршен совет може да ги утврди условите и начинот под кои извозот на стоки и услуги во одделни земји може да се договара така што наплатата по извозот да се оствари со увоз на стоки.

Член 40

Платниот промет со странство се врши преку банката овластена за работи со странство, ако со овој закон не е поинаку определено.

Платниот промет со земјите со кои е склучен договор за клириншки начин на плаќање, банката овластена за работи со странство го врши преку клириншката сметка на Народната банка на Југославија.

Член 41

Народната банка на Југославија врши платен промет со странство за потребите на федерацијата и на нејзините органи и организации.

Народната банка на Југославија – Воениот сервис врши платен промет со странство и за работи што Сојузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена ги врши за сметка на организациите на здружен труд – производители на производи со посебна намена.

Начинот на вршење на платниот промет од став 2 на овој член го пропишува Сојузниот извршен совет, на предлог од Народната банка на Југославија.

Член 42

Извезените стоки и извршените услуги на странски лица домашните лица се должни да ги наплатат во договорениот рок кој не може да биде подолг од 60 дена од денот кога стоките се извезени односно кога услугата е извршена.

Побарувањата по основ на извозот на стоки и услуги на кредит домашните лица се должни да ги наплатат во рокот предвиден со договорот за кредит.

По исклучок од став 1 на овој член, народните банки на републиките односно народните банки на автономните покраини можат еднакратно да одобрат наплатата на извезените стоки и услуги да се изврши и во подолг рок, зависно од оддалеченоста на подрачјето на кое се извезуваат стоките односно се даваат услугите, условите и можностите за продажба на одделни стоки односно за давање услуги, под услови и рокови што ќе ги определи Народната банка на Југославија.

Против решението на народната банка на републиката односно на народната банка на автономната покраина донесено врз основа на став 3 од овој член, може да се изјави жалба до Народната банка на Југославија.

Народните банки на републиките односно народните банки на автономните покраини се должни секое конечно одобрение за продолжување на работи да го достават до Народната банка на Југославија, заради евиденција и контрола.

Народната банка на Југославија - Воениот сервис може да даде одобрение од став 3 на овој член за производите со посебна намена.

Како ден на извозот на стоките се смета денот кога е извршено царинењето на стоките.

Функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија пропишува кој ден се смета како ден на извршување на услугите во смисла на одредбите од овој член и на одредбите од член 44 на овој закон.

Побарувањата по други основи домашните лица се должни да ги наплатат во договорениот рок кој не може да биде подолг од 60 дена од денот на втасаноста на побарувањата.

Граѓаните на привремена работа во странство и на работа во дипломатско-конзуларните претставништва на Социјалистичка Федеративна Република Југославија се должни да ги внесат во земјата девизите со кои располагаат во странство во рок од 60 дена од денот на распаѓањето во земјата.

Член 43

Ако наплатата во девизи од странство се изврши по истекот на роковите од член 42 на овој закон, исплатата на динарската противвредност се врши по курсот што важел последниот ден на законскиот рок за наплата.

Член 44

Како ден на наплата во смисла на член 42 од овој закон се смета:

- 1) денот кога девизите се уплатени во корист на сметката на банката овластена за работи со странство; и
- 2) денот кога е извршено царинењето на стоките што се увезуваат кај надворешнотрговските работи кај кои извозот се наплатува со увоз на стоки.

Член 45

Ако на организација на здружен труд ѝ е одобрено држење на девизи во странство, како ден на наплата се смета денот кога износот на девизите е одобрен на сметката на организацијата на здружен труд во странство.

Член 46

Плаќање на увозот на стоки и услуги по исклучок може да се врши однапред односно пред увозот на стоките и реализацијата на услугите, под услов да не може на друг начин да се обезбеди неопходниот увоз.

Домашните лица се должни стоките платени во смисла на став 1 од овој член да ги увезат односно платената услуга да ја реализираат најдоцна во рок од 60 дена од денот кога банката овластена за работи со странство го извршила налогот за плаќање.

Како ден на увозот се смета денот кога е извршено царинењето на стоките.

Како ден на извршување на обврските односно на напорите за плаќање се смета денот кога банката овластена за работи со странство ѝ дала налог на странската банка за исплата на странското лице односно кога дала извештај за извршената исплата од акредитивот.

Член 47

Организациите на здружен труд и други општествени правни лица се должни да водат евиденција за секоја склучена надворешнотрговска работа и кредитна работа со странство, за извршувањето на тие работи и за плаќањата и за наплатувањата во врска со тие работи.

Функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите го пропишува начинот из водење евиденцијата од став 1 на овој член.

Член 48

Народната банка на републиката односно народната банка на автономната покраина може, кога тоа го бара ботењето со странство, да ѝ одобри на организација на здружен труд и на друго општествено правно лице девизите потребни за тоа работење да ги држат на сметки во странство, под условите што ќе ги определи Народната банка на Југославија.

Народната банка на Југославија може да им одобри на сојузните органи и сојузните организации да држат девизи во странство.

Народната банка на Југославија - Воениот сервис може да ѝ одобрува на Сојузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена да држи девизи во странство.

Организациите на здружен труд што го наплатиле изведувањето на инвестициони работи во странство во девизи можат, под условите од став 1 на овој член, девизите да ги држат на сметки во странство.

Член 49

Организациите на здружен труд што вршат услуги во меѓународниот стоковен и патнички промет и заедниците за осигурување на имоти и лица односно заедниците за ресигурување можат да договараат плаќање и наплатување на услугите преку контокорентна сметка што се воспоставува со странското лице, како и да држат девизи на сметките во странство во смисла на член 48 од овој закон.

Долговното односно побарувачкото салдо на контокорентната сметка во текот и на крајот на календарската година може да изнесува до 20% од износот на вредноста на фактурираните услуги во претходната година.

Ако престане да важи договорот од став 1 на овој член, побарувачкото салдо на контокорентната сметка мора да се намира во рок од 30 дена од денот на престанувањето на договорот.

Организациите на здружен труд што вршат услуги на превоз во железничкиот и воздушниот сообраќај и организациите на здружен труд што вршат поштенски, телеграфски и телефонски услуги, врз основа на меѓународни договори ги плаќаат и наплатуваат услугите преку контокорентна сметка согласно со тие договори.

Член 50

Домашните лица од чл. 48 и 49 на овој закон се должни на народната банка на републиката односно на народната банка на автономната покраина да ѝ доставуваат извештаи за прометот и состојбата на средствата на сметките во странство, како и други податоци, на начин и во рокови што ќе ги определи Народната банка на Југославија.

Народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини ѝ доставуваат на Народната банка на Југославија извештаи за прометот и состојбата на средствата на сметките од став 1 на овој член, на начин и во рокови што ќе ги определи Народната банка на Југославија.

Народната банка на Југославија врз основа на извештаите од став 2 на овој член сочинува збирен извештај за прометот и состојбата на средствата на сметките од став 1 на овој член и за тоа го известува Сојузниот извршен совет.

Член 51

Разликите во вредноста настанати во работењето со странство поради превозни ризици, бонификација, пенали, рабат, исправка на вредноста и слично, се правдаат со документација. За правдањето на настанатата разлика одлучува органот на управување на организацијата на здружен труд.

Начинот и постапката на правдање на разликите од став 1 на овој член ги пропишува функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите, во спогодба со функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Член 52

Плаќањето и наплатувањето по основ на увоз и извоз на стоки и услуги во малограничниот и соседскиот прекуморски промет и со меѓународни саемски компензациони договори се регулираат со пропис што го донесува Сојузниот извршен совет, со претходно прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија, во согласност со овој закон и со меѓународните договори за таквиот промет.

Со прописот од став 1 на овој член се регулира плаќањето и наплатувањето по компензационите работи и други специфични форми на надворешнотрговскиот промет со странство.

Член 53

Организациите на здружен труд што се занимаваат со работи на посредување и застапување во надворешнотрговскиот промет го вршат плаќањето и наплатувањето во тоа работење под условите што ќе ги пропише Сојузниот извршен совет, по прибавено мислење од Стопанската комора на Југославија.

Член 54

Странски лица можат динари и девизи да депонираат по видување, со отказан рок или орочено, само кај овластените банки.

Народната банка на Југославија може да ги определи условите под кои средства на странски лица можат да се примаат во депозит.

Член 55

Странски лица можат да стекнуваат динарски побарувања на сметка кај овластената банка, и тоа:

1) со куповање динари за девизи од член 30 став 1 на овој закон;

2) со продажба за динари на стоки и услуги на домашно лице што домашното лице има право да ги увезува и плаќа според одредбите на овој закон;

3) со пренос од сметката на друго странско лице кое има средства по еден од основите од точ. 1 и 2 на овој став.

Побарувањата во динари стекнати според одредбите на став 1 од овој член странските лица можат да ги употребуваат за плаќање на стоки и услуги и за други плаќања во Југославија, за трансфер во странство и за пренос врз друго странско лице.

Динарските побарувања стекнати според одредбите на став 1 од овој член странските лица можат да ги употребуваат и за давање кредити на организациите на здружен труд и на други општествени правни лица. Организациите на здружен труд и други општествени правни лица можат овие кредити да ги земаат во согласност со сојузниот закон со кој се уредуваат кредитните односи со странство.

Динарите што организација на здружен труд ќе ги наплати со продажба на стоки и услуги на странско лице во земјата, и кои се трансферабилни, имаат ист третман како да е извршена наплатата во девизи.

Член 56

Побарувања во динари што ќе ги остварат по други основи, освен по основите од член 55 став 1 на овој закон, странски лица можат да ги држат на сметка кај овластената банка и да ги употребат за определени плаќања во Југославија, за пренос врз други странски лица и за трансфер во странство, под условите што ќе ги утврди Сојузниот извршен совет врз основа на согласноста од надлежните републички и покраински органи.

Плаќање во ефективна, на поединци или на групи од странство за изведување на културно-забавни приредби во Југославија организациите овластени за реализација на меѓународната културна соработка можат да вршат под условите од став 1 на овој член.

Член 57

Цените на услугите на странски лица во Југославија и на домашни лица во сообраќајот на странски релации, и цените на туристичките услуги што домашни организации на здружен труд им ги даваат на странски лица во земјата, можат да се искажуваат во странска валута, а се наплатуваат во динари, ако со овој закон не е поинаку определено.

Странски физички лица можат да ги плаќаат услуги и стоките со парични картички и чекови на странски банки.

Домашни физички лица – даватели на туристички услуги на странски лица во земјата, наплатувањето на тие услуги го вршат преку хотелско-угостителските организации на здружен труд и туристичките агенции.

Претставништвата на странски авио-превозници во Југославија можат, за услугите на превозот на странски релации, да им ги продаваат своите превозни документи

на домашни лица и на странски лица во Југославија за девизи, во согласност со меѓународна спогодба.

V. ДЕВИЗНО РАБОТЕЊЕ НА БАНКИТЕ

Член 58

Работите на платниот промет со странство, кредитните работи со странство, девизно-валутните и менувачките работи во Југославија ги вршат банките што ги исполнуваат пропишаните услови за вршење на тие работи.

Народната банка на Југославија им дава на банките овластување за вршење на работите на платниот промет и на кредитните работи со странство, а народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини за вршење на девизно-валутните работи во земјата.

Овластувањето од став 2 на овој член може да ѝ се даде и на Поштенската штедилница во границите на нејзиното работење утврдено со сојузен закон.

Банките овластени за работи со странство се запишуваат во посебен регистар што го води Народната банка на Југославија.

Член 59

Девизите на сметките во странство на банките овластени за работи со странство се користат за плаќање во странство во согласност со овој закон.

Народната банка на Југославија го пропишува најмалиот износ на девизи што банките овластени за работи со странство мораат да ги држат на сметките во странство и највисокиот износ на девизи што тие банки можат да ги држат на сметките во странство, зависно од учеството на определена банка во вкупниот платен промет на сите овластени банки во Југославија и од нивото на девизните резерви кај одделни овластени банки.

Член 60

Овластената банка може на домашни и странски лица да им врши, на нивно барање, конверзија на девизите на девизната сметка за плаќање во странство.

Народната банка на Југославија, ако тоа го бараат исклучителни околности, може привремено да ја ограничи конверзијата на девизи на девизната сметка на домашни лица и на девизната или динарската сметка на странско лице.

Член 61

Народната банка на Југославија ги определува условите под кои банките овластени за работи со странство можат средствата на сметките во странство да ги депонираат на неопределено време со отказан рок, како и да ги орочат на определено време.

Член 62

Народната банка на Југославија може да пропише кај кои странски банки банките овластени за работи со странство можат да имаат девизни сметки.

Банките овластени за работи со странство се должни на Народната банка на Југославија да ѝ доставуваат извештај за прометот и состојбата на тие сметки во роковите и на начинот што ќе ги пропише Народната банка на Југославија.

Член 63

Овластените банки се должни да ги утврдат годишните, полугодишните, тримесечните и месечните планови на прилив и одлив на девизи, во согласност со плановите и програмите за извоз и увоз на организациите на здружен труд – свои членки. Овластените банки се должни да го следат остварувањето на плановите и програмите за извоз и увоз на организациите на здружен труд – свои членки. Плановите на приливот и одливот на девизи овластените банки се должни да ѝ ги доставуваат во пропишаниот рок на Народната банка на Југославија заради утврдување на вкупните можности и на обврските за плаќање спрема странство.

Народната банка на Југославија ги пропишува роковите и методологијата за изработка на плановите на приливот и одливот од став 1 на овој член.

Член 64

Овластените банки продаваат и купуваат девизи од граѓаните и граѓанските правни лица од свое име и за своја сметка, по девизиот курс формиран на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар.

Овластените банки продаваат и купуваат од странски лица девизи промптно од свое име и за своја сметка, по девизиот курс формиран на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар.

Купувањето и продажбата на девизи врз основа на менувачки работи се вршат во согласност со сојузниот закон.

VI. ДЕВИЗНИ РЕЗЕРВИ

Член 65

Девизните резерви на Југославија ги сочинуваат:

1) побарувањата на сметките во странство на Народната банка на Југославија, на овластените банки и на други домашни лица;

2) хартиите од вредност што гласат на странски парични единици со кои располагаат Народната банка на Југославија, овластените банки и организациите на здружен труд;

3) монетарното злато;

4) ефективните странски пари.

Девизните резерви на Југославија се состојат од постојани девизни резерви и од тековни девизни резерви.

Постојаните девизни резерви претставуваат дел од вкупните девизни резерви на Југославија со кои се обезбедува минимум на општата ликвидност на плаќањата спрема странство.

Тековните девизни резерви претставуваат дел од вкупните девизни резерви на Југославија со кои се обезбедува тековна ликвидност на плаќањата во странство во согласност со предвидените пропорции на платниот биланс на Југославија.

Состојбата на клириншките сметки се искажува посебно.

Член 66

Девизните резерви на Југославија служат за одржување на општата ликвидност на земјата во плаќањата во странство и за интервенции на единствениот девизен пазар, зависно од курсот на динарот и во согласност со економската политика на земјата и со политиката на девизните резерви.

Член 67

Политиката на девизни резерви го опфаќа утврдувањето на обемот и структурата на вкупните девизни резерви на Југославија, изворите и начинот на нивното формирање и користење.

Член 68

Собранието на СФРЈ го утврдува најмалиот износ на постојаните девизни резерви и тековните девизни резерви за секоја година, како и критериумите за нивно користење.

Како рамки за утврдување на тековните девизни резерви служи предвидениот обемот на плаќањата во проекцијата на платниот биланс на Југославија.

Член 69

Народната банка на Југославија и банките овластени за работи со странство ракуваат со девизните резерви на Југославија во согласност со утврдената политиката на девизни резерви.

Со постојаните девизни резерви ракува Народната банка на Југославија. Сојузниот извршен совет, на предлог од Народната банка на Југославија, одлучува за користењето на постојаните девизни резерви, во согласност со критериумите утврдени врз основа на член 68 став 1 од овој закон.

Народната банка на Југославија им поднесува на Сојузниот извршен совет и на Собранието на СФРЈ извештај за спроведувањето на политиката на девизните резерви.

Член 70

Народната банка на Југославија купува девизи за девизните резерви на Југославија на Меѓубанкарскиот составок на единствениот девизен пазар.

Народната банка на Југославија може да се задолжува во странство заради одржување на ликвидноста на Југославија во плаќањата со странство, на начинот предвиден со сојузен закон.

Народната банка на Југославија купува и продава девизи во странство заради обезбедување соодветна валутна структура на девизните резерви со кои таа ракува.

VII. РАСПОЛАГАЊЕ СО ДЕВИЗИТЕ ОД СТРАНА НА ГРАЃАНИТЕ И ГРАЃАНСКИТЕ ПРАВНИ ЛИЦА

Член 71

Девизите што ќе ги внесат или примат од странство граѓаните и граѓанските правни лица можат да им ги продадат на овластената банка и на овластен менувач, а конвертибилните девизи можат и да ги ставаат на девизна сметка или на девизен штедеј влог кај овластената банка.

Девизите што ги држат на девизна сметка или како девизен штеден влог граѓаните и граѓанските правни лица можат да ги користат за плаќање на увозот на стоки и за други плаќања во странство за сопствените потреби, а граѓаните и за потребите на членовите на своето семејство.

Како членови на семејството на граѓанин во смисла на овој закон се сметаат брачниот другар, децата и родители.

Девизите што ги држат на девизна сметка или како девизен штеден влог, граѓаните и граѓанските правни лица можат да ги користат и за завештанија за научни, хуманитарни и други цели во Југославија.

Народната банка на Југославија го пропишува начинот на водење на девизната сметка и девизиот штеден влог на граѓаните и граѓанските правни лица.

Член 72

Странски физички лица можат девизите да ги држат на девизна сметка или на девизен штеден влог кај овластените банки.

Член 73

Девизите на девизните сметки и девизните штедни влогови на граѓаните, граѓанските правни лица и на странските физички лица можат да бидат по видување или орочени.

Член 74

Уплатите на премија за осигурување на живот кај домашни заедници за осигурување во девизи, што од странство ги вршат југословенски граѓани на привремена работа во странство за време на престојот во странство и странски физички лица, се водат на збирна сметка за осигурување на живот кај овластената банка.

Девизите на збирната сметка од став 1 на овој член имаат третман на девизно штедење и на истите се применуваат одредбите од чл. 71 до 78 на овој закон.

Домашната заедница за осигурување, како агент на лицата од став 1 на овој член, ги користи девизите од збирната сметка од став 1 на овој член за исплата на надомести на штета во девизи по основ на уплатените премии за осигурување на живот.

Во осигурувањето на живот во девизи, заедницата за осигурување на имоти и лица го плаќа учеството на осигуреникот во позитивниот резултат остварен во осигурувањето на живот во девизи и динари, сразмерно со времето на престојот на југословенските граѓани на привремена работа во странство.

Член 75

На девизите на девизните сметки и на девизните штедни влогови на граѓаните и граѓанските правни лица овластените банки плаќаат камата во динари, освен на девизите на девизните сметки и на девизните штедни влогови на југословенските граѓани на привремена работа во

странство за време на престојот во странство и на југословенски иселеници, на кои се плаќа камата во девизи или, по нивно барање, во девизи и во динари односно во динари.

На девизите на девизните сметки и девизните штедни влогови на странски физички лица, овластените банки плаќаат камата во девизи или, по нивно барање, во девизи и динари односно во динари.

Сојузниот извршен совет пропишува кои граѓани се сметаат како југословенски граѓани на привремена работа во странство, во смисла на став 1 од овој член, документацијата врз основа на која овластената банка може да ги пресмета и плаќа каматите во девизи, како и начинот и роковите за поднесување на таа документација.

Член 76

Овластените банки се должни да обезбедат тајност на податоците за девизните сметки на граѓаните и девизните штедни влогови на граѓаните.

Известувања за девизните сметки на граѓаните и девизните штедни влогови на граѓаните можат да се даваат само на писмено барање од судот.

Член 77

Овластените банки можат да продаваат девизи за задоволување на потребите на граѓаните и граѓанските правни лица во областа на здравствената заштита и образованието, за патни и селидбени трошоци во странство, за издржување членови на семејството во странство, за намирување на судски и други трошоци во странство, за туристички патувања во странство и за други намени, во износи и под услови што ќе ги пропише Сојузниот извршен совет.

Член 78

Сојузниот извршен совет ги пропишува условите под кои граѓаните и граѓанските правни лица можат со динари:

- 1) да купуваат бонови за плаќање бензин во странство;
- 2) да ги плаќаат услугите што во меѓународниот патнички промет ги вршат странски лица;
- 3) да им ги плаќаат на домашни туристички агенции трошоците за групни и поединечни патувања во странство.

VIII. ИЗНЕСУВАЊЕ И ВНЕСУВАЊЕ НА ДИНАРИ, ДЕВИЗИ И ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ

Член 79

Изнесувањето на динари од Југославија и внесувањето на динари во Југославија во патничкиот промет со странство се врши во износи и апоени што ќе ги пропише Народната банка на Југославија.

Изнесувањето од Југославија, преку поштенски и други пратки, на динари и вредносници што гласат на динари, ефективни странски пари и вредносници што гласат на странска валута, се врши под условите што ќе ги пропише Народната банка на Југославија.

Внесувањето во Југославија, преку поштенски и други пратки, на динари и вредносници што гласат на динари се врши под условите што ќе ги пропише Народната банка на Југославија.

Член 80

Внесувањето на девизи во Југославија е слободно.

Сојузниот извршен совет може да пропише обврска за пријавување на определен износ ефективни странски пари што се внесуваат во Југославија и изнесуваат од Југославија.

Граѓаните можат да ги изнесуваат во странство само девизите што ќе ги подигнат од девизните сметки и девизните штедни влогови и девизите што, во согласност со прописот, ги купуваат кај овластената банка.

Странците и југословенските граѓани на привремена работа во странство можат, при излегувањето од Југославија да ги изнесат девизите со кои слободно располагаат во Југославија, во согласност со сојузните прописи.

Динарите со кои во Југославија располагаат странците и југословенските граѓани на привремена работа во странство, а кои потекнуваат од девизи продадени на овластената банка или менувач, можат да се изнесат од Југославија во апоените и износите што се дозволени за изнесување.

Член 81

Југословенските граѓани не можат да имаат тековни и други сметки во странство, странски вложни книшки и кредитни картички на странски емитенти, ниту можат да купуваат странски хартии од вредност и да се задолжуваат во странство.

Југословенските граѓани за време на привремена работа во странство, за време на работа во дипломатски и конзуларни претставништва на Социјалистичка Федеративна Република Југославија и иселениците што се вратиле во земјата можат да имаат тековни и други сметки во странство.

Домашните вложни книшки што гласат на име и на динари и домашните и странските вложни книшки што ги имаат странци и југословенски граѓани на привремена работа во странство и на работа во дипломатски и конзуларни претставништва на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а кои гласат на девизи, можат да се изнесуваат или испраќаат од Југославија.

Домашните вложни книшки што гласат на динари а не гласат на име можат да се изнесуваат или испраќаат од Југославија само по одобрение од народната банка на републиката односно од народната банка на автономната покраина, во согласност со условите што ќе ги пропише Народната банка на Југославија.

Член 82

Домашни хартии од вредност што гласат на девизи или на динари можат слободно да се изнесуваат или испраќаат од Југославија и да се внесуваат или испраќаат во Југославија.

Странски хартии од вредност можат слободно да се внесуваат или испраќаат во Југославија, а да се изнесуваат или испраќаат од Југославија само по одобрение од народната банка на републиката односно од народната банка на автономната покраина, во согласност со условите што ќе ги пропише Народната банка на Југославија.

Член 83

Странски хартии од вредност, купони на странски хартии од вредност и странски вложни книшки, југословенските граѓани за време на привремена работа во странство и по дефинитивното враќање во земјата можат да ги наплатуваат преку банките овластени за работи со странство.

Југословенските граѓани што по основ на наследство или по друг основ ќе остварат право на странски хартии од вредност, на купони на странски хартии од вредност и на странски вложни книшки, можат да ги наплатуваат преку банките овластени за работи со странство.

Вредносниците од ст. 1 и 2 на овој член можат да им се продадат на банките овластени за работи со странство, со наплата на противвредноста во динари или девизи, согласно со прописите.

Член 84

Чекови влечени во Југославија на странски лица не смеат во Југославија да се препродаваат ниту индосираат. Чекови на динари влечени во Југославија не смеат да се хонорираат ако на нив се наоѓа индосамент на странско лице.

IX. ПРОМЕТ НА ЗЛАТО

Член 85

Злато во непреработена или кована форма можат да извезуваат и изнесуваат во странство, и тоа:

- 1) Народната банка на Југославија – во непреработена и кована форма;
- 2) организациите на здружен труд што се занимаваат со производство на злато (во натамошниот текст: производителите на злато) – во непреработена форма;

3) банките овластени за работи со странство – во кована форма.

Домашни лица, освен лицата од став 1 на овој член, можат да извезуваат и изнесуваат во странство злато во непреработена и кована форма само по одобрение од Народната банка на Југославија.

Член 86

Производителите на злато можат да им продаваат непреработено злато на организации на здружен труд што користат злато во рамките на својата редовна дејност и на органи на општествено-политички заедници за нивните потреби (во натамошниот текст: корисници на злато), како и на Народната банка на Југославија, или да продаваат во странство.

Корисниците на злато и Народната банка на Југославија можат да купуваат непреработено злато во странство.

Плаќање на непреработено злато што се увезува и наплата на непреработено злато што се извезува корисниците на злато вршат во рамките и до износот утврден во дозволата (Д) од сојузниот орган надлежен за работи на надворешната трговија.

Член 87

Топење на злато и преработка на злато во лостови можат да вршат само корисниците на злато, и тоа за сопствени потреби и за потребите на други корисници на злато.

Забранието е топење на ковано злато.

Член 88

Овластените банки, преработувачите на злато и рафинериите на злато можат да вршат замена на предмети од злато и кршено злато за златен заботехнички лим.

Овластените банки можат да вршат замена на ковано злато за златен заботехнички лим.

Член 89

Овластените банки можат ковано злато да купуваат од домашни и странски лица по цена по која таквото злато се продава на светскиот пазар.

Член 90

Производителите на злато се должни да водат евиденција за произведените и продадените количества на злато, а корисниците на злато – за купените и преработените количества на злато.

Сојузниот секретар за финансии го пропишува начинот на водење евиденцијата од став 1 на овој член.

Член 91

Под злато, во смисла на овој закон, не се подразбираат предметите од злато и кршено злато.

Предмети од злато, во смисла на овој закон, се: накит, украси, јубиларни медалјони, предмети со уметничка вредност од злато, течно злато, златен заботехнички лим, други златни заботехнички материјали и златни полупроизводи.

Под кршено злато, во смисла на овој закон, се подразбираат предметите од злато што се купуваат односно продаваат по тежина, чистота и цена на чистото злато, не земајќи ги предвид трошоците на изработката.

Под лост од злато, во смисла на овој закон, се подразбира непреработено злато во која и да било форма.

Под ковано злато, во смисла на овој закон, се подразбираат сите видови златници, без оглед на тоа дали се законско средство за плаќање во некоја земја.

Член 92

Ако состојбата на ликвидноста на плаќањето спрема странство, височината и структурата на девизните резерви на Југославија и други причини бараат, Сојузниот извршен совет може да го ограничи или забрани извозот и изнесувањето на злато во странство и да го ограничи прометот на злато во земјата.

X. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ПЛАТНИОТ ПРОМЕТ СО СТРАНСТВО

Член 93

До воспоставувањето конвертибилност на динарот и стабилна рамнотежа на платниот биланс на земјата, плаќањето на увозот на стоки и услуги и сите други плаќања спрема странство се вршат според одредбите на чл. 94 до 145 и според други одредби од овој закон што не се во спротивност со наведените одредби од овој закон.

Член 94

Купување и продажба на девизи се врши помеѓу банките овластени за работи со странство на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар со учество на Народната банка на Југославија.

Купување и продажба на девизи се врши и непосредно помеѓу банките овластени за работи со странство, ако на претходниот Меѓубанкарски состанок на единствениот девизен пазар се усогласени понудата и побарувачката на девизи односно ако не настанале условите за примена на член 110 од овој закон, со тоа што сите такви купувања и продажби на девизи да се евидентираат на следниот Меѓубанкарски состанок на единствениот девизен пазар.

Купувањето и продажбата на девизи, во смисла на овој член, се уредуваат со актот од член 26 став 2 на овој закон.

Член 95

Организациите на здружен труд и други општествени правни лица се должни да ги пријават плаќањата во поголем износ на банката овластена за работи со странство преку која ги вршат тие плаќања во странство.

Банката овластена за работи со странство е должна плаќањата од став 1 на овој член да ги пријави на Народната банка на Југославија во роковите и на начинот што се утврдуваат со актот од член 26 став 2 на овој закон со кој се утврдува што се подразбира под плаќање во поголем износ, заради навремено вклучување во заедничката девизна позиција од член 102 на овој закон.

Член 96

Сојузниот извршен совет ги утврдува границите на курсевите од став 4 на член 29 од овој закон.

Член 97

Правото на плаќање во странство и обемот на плаќањата во странство на организацијата на здружен труд и на друго општествено правно лице се утврдува со режимот на увозот: слободен увоз (ЛБ), условно слободен увоз (ЛБО), контингент (К) и дозвола (Д).

Плаќањето на сировини и репродукциони материјали што се наоѓаат на режимот условно слободен увоз (ЛБО) и нестоковните плаќања за потребите на репродукција на организациите на здружен труд се вршат врз основа и во рамките на нивните општествено признати репродукциони потреби што се пресметуваат во согласност со овој закон.

При утврдувањето на правото на увоз по основ на контингент и дозвола во согласност со сојузниот закон со кој се уредува прометот на стоки и услуги со странство, приоритет имаат организациите на здружен труд што остваруваат поголем извоз и девизен прилив од увозот и што се поврзуваат и остваруваат заеднички развојни програми заради заеднички извоз и меѓусебни испораки.

Приоритетот од став 3 на овој член го имаат и оние организации на здружен труд што со делот на извозот што им е забранет или ограничен во текот на годината би оствариле поголем извоз и девизен прилив од увозот.

Член 98

Банката овластена за работи со странство преку која е извршена наплата во девизи од странство односно друга банка овластена за работи со странство или банката од член 108 на овој закон им ја исплатува динарската противвредност на организацијата на здружен труд и на друго општествено правно лице чии стоки односно услуги се извезени, ако со овој закон не е поинаку определено.

Член 100

Исплатата на динарската противвредност од став 1 на овој член се врши врз основа на налог од организацијата на здружен труд што извршила работа на извоз. Налогот за исплата мора да биде во согласност со прибавеното овластување од организацијата на здружен труд за чија сметка е извршен извозот.

Банката овластена за работи со странство преку која е извршена наплата во девизи од странство ја извршува исплатата на динарската противвредност во рок од два работни дена од денот кога е извршена наплатата од странство. Ако исплата на динарската противвредност врши друга банка овластена за работи со странство или банката од член 108 на овој закон, односната банка е должна тоа да го стори во текот на наредните два работни дена во однос на рокот утврден за овластената банка за работи со странство преку која е извршена наплатата во девизи од странство.

Исплата на динарската противвредност по извршените наплати во девизи од странство се врши според курсот на денот на извршената наплата во рок од два работни дена од денот на наплатата, во смисла на член 42 став 8 и член 44 под 1 од овој закон, односно кога банката е известена дека оваа наплата е извршена.

Ако банката овластена за работи со странство не изврши исплата на динарската противвредност во предвидениот рок, сите трошоци што настануваат поради тоа паѓаат врз товар на таа банка.

Ако исплатата на динарската противвредност не се извршува преку банка овластена за работи со странство од член 108 став 1 на овој закон, банката овластена за работи со странство што ја извршила исплатата на динарската противвредност е должна истовремено со исплатата на динарската противвредност за тоа да ја извести банката од член 108 став 1 на овој закон.

Наплатата од странство за која е извршена исплата на динарската противвредност од став 1 на овој член овластената банка од член 108 на овој закон ја евидентира заради следење на плановите на приливот и одливот.

Банката овластена за работи со странство преку која е извршена наплата во девизи од странство не ги пренесува девизите од својата сметка во странство врз сметката во странство на друга банка овластена за работи со странство кога оваа или банката од член 108 на овој закон извршила исплата на динарската противвредност, но ги евидентира кај себе како дел на девизната позиција на банката што ја исплатила динарската противвредност.

Банката овластена за работи со странство што извршила исплата на динарската противвредност од став 1 на овој член, во рамките на заедничката девизна позиција од член 102 став 3 на овој закон, може девизите од став 8 на овој член да ги употреби и за плаќања во странство или да ги продаде на единствениот девизен пазар.

Член 99

Банката овластена за работи со странство врши плаќања спрема странство врз основа на налози од организацијата на здружен труд и од други општествени правни лица кои се должни да ја уплатат динарската противвредност во износот што-и одговара на девизната противвредност на извршениот налог, според курсот што важи на денот кога се извршува налогот спрема странство односно на денот на исплатата од кредитивот.

Банката овластена за работи со странство е должна плаќањата во странство да ги врши во согласност со налозите за плаќање и во рокот за втасување на тие плаќања.

Ако банката овластена за работи со странство не ги изврши плаќањата во странство во роквите од став 2 на овој член, сите трошоци што настануваат поради доцнење во извршувањето на налозите за плаќање во странство паѓаат врз товар на банката овластена за работи со странство, освен кога се применуваат одредбите од член 110 на овој закон.

Банката овластена за работи со странство која врши тековни плаќања во странство врз основа на налог од организацијата на здружен труд или од друго општествено правно лице, е должна истовремено со извршувањето на тековното плаќање во странство за тоа да ја извести банката овластена за работи со странство од член 108 став 1 на овој закон.

По исклучок од одредбите на чл. 93 до 145 од овој закон, банките овластени за работи со странство на организацијата на здружен труд и на друго општествено правно лице извршената наплата во конвертибилни девизи ќе им ја одобрат на девизната сметка по основ на:

- 1) изведување инвестициони работи во странство;
- 2) посредување во надворешнотрговскиот промет од член 70 на Законот за прометот на стоки и услуги со странство;
- 3) агенциски работи;
- 4) продажба на странски стоки од консигнационен склад;
- 5) вложување во девизи на странско лице во организација на здружен труд.

Организациите на здружен труд ги држат девизите на девизни сметки, врз основа на одредбата под 2) став 1 од овој член, до реализацијата на работата.

На организациите на здружен труд што вршат работи на посредување во надворешнотрговскиот промет, агенциски работи или продаваат странски стоки од консигнациони складови, девизите по основ на провизија не им се одобруваат на девизната сметка.

Организациите на здружен труд што на странски лица им даваат услуги на игри на среќа во играчници од затворен тип, можат да држат дел од ефективните странски средства за плаќање стекнати по овој основ до износ што ќе им го одобри органот што го издава одобренieto за давање на тие услуги.

Банката овластена за работи со странство девизите по основите од став 1 на овој член ќе ги одобрува во корист на девизната сметка ако има склучен договор со организациите на здружен труд кои остваруваат наплати по тие основи.

Банката овластена за работи со странство води евиденција за прометот и состојбата на сметките од став 1 на овој член и за извршените промени ја известува Народната банка на Југославија.

Член 101

Заради нормално функционирање на единствениот девизен пазар Народната банка на Југославија, во рамките на пропорциите на платниот биланс на Југославија, интервенира на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар со откуп на вишокот на понудата во однос на побарувачката на девизи и со продажба на девизи за покривање на разликата помеѓу понудата и побарувачката на девизи.

Интервенциите на Народната банка на Југославија за покривање на разликата помеѓу понудата и побарувачката на девизи од став 1 на овој член се вршат во согласност со политиката на девизни резерви на земјата.

Член 102

Банката овластена за работи со странство ја утврдува дневната девизна позиција и ја доставува на Народната банка на Југославија.

Дневната девизна позиција на банката овластена за работи со странство ги опфаќа сите расположиви средства за плаќање во странство и сите плаќања во странство што втасуваат во рокот што се утврдува со актот од член 26 став 2 на овој закон.

Народната банка на Југославија, врз основа на дневните девизни позиции на банките овластени за работи со странство, изработува заедничка дневна девизна позиција заради утврдување на вкупната понуда и побарувачка на девизи, врз основа на која се врши купување и продажба на девизи на единствениот девизен пазар.

Девизите над пропишаниот минимум банката овластена за работи со странство може да ги употреби во согласност и во рамките на заедничката дневна девизна позиција од став 3 на овој член.

Девизите над пропишаниот максимум банката овластена за работи со странство е должна да ги понуди на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар, во согласност со заедничката дневна девизна позиција од став 3 на овој член.

Девизите од став 4 на овој член банката овластена за работи со странство може да ги употреби, во согласност

со овој закон, за плаќања во странство од својата дневна девизна позиција кога, во рамките на заедничката дневна девизна позиција, понудата е поголема од побарувачката на девизи или е еднаква со побарувачката на девизи.

Кога според заедничката дневна девизна позиција понудата е помала од побарувачката на девизи, девизите од став 4 на овој член се употребуваат за плаќања во странство во согласност со член 110 од овој закон.

Начинот на утврдување на дневната девизна позиција и роковите во кои банките овластени за работи со странство ги доставуваат до Народната банка на Југославија се регулираат со актот од член 26 став 2 на овој закон.

Член 103

Народната банка на Југославија е должна, по барање на овластената банка, да ги прими во депозит девизните средства што граѓаните ефективно ги положиле на девизните сметки односно на девизните штедни влогови по вложувањето на овој закон во сила.

Начинот и условите за депонирање и враќање на девизите од депозит кај Народната банка на Југославија ги пропишува Сојузниот извршен совет по предлог од Народната банка на Југославија.

Член 104

Курсот на динарот е единствен и реален и се применува на сите видови економски трансакции со странство.

Курсот на динарот се утврдува во согласност со:

- релативниот однос на цените на домашниот и странскиот пазар и меѓувалутните односи заради одржување на достигнатото ниво на меѓународната конкурентност на извозот;

- економската политика и остварувањето на платниот биланс на Југославија;

- понудата и побарувачката на девизи на единствениот девизен пазар.

Методологијата за формирање на курсот на динарот ја пропишува Сојузниот извршен совет по предлог од Народната банка на Југославија.

Сојузниот извршен совет најмалку еднаш годишно го известува Собранието на СФРЈ за остварувањето на политиката на курсот на динарот.

Член 105

Заради остварување на политиката на девизни резерви со кои ракува Народната банка на Југославија и одржување на ликвидност во плаќањата во странство, со проекцијата на платниот биланс на Југославија се утврдува износот на девизите што банките овластени за работи со странство, секоја година, го пренесуваат од тековниот девизен прилив на сметката на Народната банка на Југославија во странство.

Член 106

Народната банка на Југославија интервенира на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар со девизи од тековните девизни резерви со кои ракува заради премостување на временската неусогласеност на девизниот прилив и одлив и извршување на пропорциите на платниот биланс на Југославија, со тоа што да го обезбедува нивото на тие резерви во согласност со проекцијата на платниот биланс на Југославија.

Член 107

Плаќањата во странство се вршат во рамките на пропорциите на платниот биланс на Југославија и во согласност со остварувањето на овие пропорции, при што посебно се води сметка за готовинските токови.

Обемот на плаќањата на обврските по странски кредити и меѓународните договори, обемот на плаќањата на увозот на стоки по формите на увозот утврдени со сојузниот закон (ЛБ, ЛБО, К и Д) и по намените (репродукција, опрема и широка потрошувачка), услугите, нестоковните плаќања и потребите на општествено-политичките заедници, се утврдува со проекцијата на платниот биланс на Југославија за секоја година.

Член 108

Организацијата на здружен труд ја избира банката овластена за работи со странство која ги пресметува општествено признатите репродукциони потреби и води евиденција во смисла на член 126 од овој закон, а тековните плаќања во странство можат да се вршат преку која и да било банка овластена за работи со странство.

Девизна документарна контрола по пријавена надворешнотрговска работа врши банката овластена за работи со странство на која ѝ е поднесена пријавата по таа работа.

Член 109

Сите плаќања во странство банката овластена за работи со странство ги врши врз основа на налог за плаќање што го даваат општествените правни лица со уплата на динарската противвредност, во согласност со одредбите од овој закон.

Организациите на здружен труд и други општествени правни лица – корисници на кредити се должни во рокот на втасувањето на обврската по странските кредити и по конвенциските обврски да ѝ ја уплатат на банката овластена за работи со странство динарската противвредност на втасаната обврска.

Плаќањето на втасаните обврски по странски кредити е должно да го изврши банката овластена за работи со странство, што ја дала гаранцијата по тие кредити во согласност со сојузниот закон.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, ако организацијата на здружен труд не дала налог со уплата на динарската противвредност за плаќање на втасаните обврски по странските кредити, банката овластена за работи со странство е должна да го изврши плаќањето во странство и да ја блокира жиро-сметката на организацијата на здружен труд, врз чиј товар паѓаат сите трошоци настанати поради неполагањето на динарската противвредност.

Член 110

Кога ќе настане неусогласеност помеѓу вкупната понуда и побарувачка на девизи на единствениот девизен пазар која не може да се израмни со интервенции на Народната банка на Југославија, со купување и продажба на девизи на единствениот девизен пазар во рамките на заедничката девизна позиција, се обезбедуваат девизи заради плаќање во странство за следните потреби:

- обврски по странски кредити и конвенциски обврски;

- увоз на сировини и репродукциони материјали и нестоковни плаќања за потребите на репродукција на организацијата на здружен труд чиј извоз е поголем од увозот;

- увоз на сировини и репродукциони материјали на организациите на здружен труд што со делот од извозот што им е забранет или ограничен во текот на годината би оствариле поголем извоз од увозот;

- приоритетни потреби на сојузните органи и организации;

- увоз на енергетски сировини;
- увоз на стоки за потребите на населението.

Сојузниот извршен совет може да го утврди редоследот на плаќањето за одделни намени од став 1 на овој член при што на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар се обезбедува приоритетот на плаќањата за обврските по странските кредити и конвенциските обврски и за увоз на сировини и репродукциони материјали и на нестоковните плаќања за потребите на репродукцијата на организациите на здружен труд чиј извоз е поголем од увозот.

По исклучок од одредбите на ст. 1 и 2 од овој член Сојузниот извршен совет може да утврди и други намени и редослед на плаќањата во странство за кои се обезбедуваат девизи на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар.

Плаќањата во странство за намените од овој член имаат ист приоритет во рамките на заедничката девизна позиција, без оглед на состојбата на сметките во странство на одделни банки, а зависно од редоследот на плаќањата. Додека не се изврши плаќање од истиот ред на првенство на плаќање, не можат да се вршат плаќања за утврдените намени од другите редови на првенство на плаќањата.

Ако банката овластена за работи со странство не ги извршува плаќањата во согласност со одредбите од овој член, Народната банка на Југославија ги ограничува тековните плаќања во странство.

Кога платниот биланс не се остварува во согласност со проекцијата на платниот биланс и покрај преземените дополнителни мерки за зголемување на извозот од став 1 на член 24 од овој закон, Сојузниот извршен совет ги презема мерките од ст. 2 и 4 на член 24 од овој закон и ќе му предложи на Собранието на СФРЈ измени и дополненија на проекцијата на платниот биланс на Југославија.

Член 111

Стоките и услугите чиј увоз е слободен (ЛБ) се плаќаат слободно.

Член 112

Увозот на стоки и услуги што е условно слободен (ЛБО) се плаќа во рамките на утврдениот обем на плаќањата во странство.

Член 113

Стоките за кои е пропишано дека се увезуваат врз основа на контингент (К) и дозвола (Д) се плаќаат до утврденото право на тој увоз и до количествата односно вредностите назначени во контингентот односно во дозволата, сразмерно со остварувањето на проекцијата на платниот биланс на Југославија.

Член 114

Општествено признатите репродукциони потреби го опфаќаат плаќањето на увозот на сировини, репродукционен материјал и сите нестоковни плаќања неопходни за тековна репродукција на организациите на здружен труд во рамките на условно слободниот увоз (ЛБО).

Опремената, стоките за широка потрошувачка, стоките што се увезуваат по основ на договор за долгорочна производствена кооперација со странство, како и привремениот увоз на стоки, што се наоѓаат на режимот на условно слободен увоз не влегуваат во основницата за пресметување на општествено-признатите репродукциони потреби.

Член 115

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија се утврдува обемот на плаќањето за увоз на опрема.

Плаќањето на увозот на опрема се врши во рамките на делот од амортизацијата на опремата и делот на остварениот износ на одделна организација на здружен труд.

Со резолуцијата за политиката на остварувањето на среднорочниот општествен план на Југославија се утврдува височината на делот од амортизацијата на опремата, и делот на остварениот износ кои служат како основа за пресметување на обемот на плаќањето на увозот на опрема.

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија се утврдува односот на обемот на плаќањето на увозот на опрема на кредит и за готовински средства.

Овластената банка од член 108 став 1 на овој закон ѝ го пресметува на организацијата на здружен труд обемот на плаќањето на увозот на опрема од став 2 на овој член. Упатство за примената на овој став донесува функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите.

Член 116

Плаќањето спрема странство врз основа на чл. 111 до 115 од овој закон организациите на здружен труд го вршат исклучително за сопствените потреби.

Член 117

Општествено признатите репродукциони потреби за секоја поединечна организација на здружен труд во тековната година се пресметуваат врз основа на вредноста на извршениот увоз и нестоковните плаќања од член 114 на овој закон во претходната година, и тоа за стоките што се на режимот на условно слободен увоз и нестоковните плаќања во функција на репродукцијата.

Општествено признатите репродукциони потреби во тековната година се зголемуваат односно се намалуваат во зависност од зголемувањето односно од намалувањето на извозот во таа година, во однос на претходната година.

Општествено признатите репродукциони потреби се пресметуваат секоја година во зависност од распоредот на стоките и услугите на одделни форми на увозот.

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија се утврдува обемот на плаќањето на стоките што се наоѓаат на режимот на условно слободен увоз за организациите на здружен труд што со производство започнуваат во тековната година или во текот на претходната година. Стопанската комора на Југославија за овие организации на здружен труд ги утврдува општествено признатите репродукциони потреби.

Член 118

На организацијата на здружен труд која при земањето кредит во странство презела обврска да го зголеми извозот а не ја исполнува таа обврска, банката од член 108 ѝ ги намалува општествено признатите репродукциони потреби за вредноста на неизвршената обврска за зголемување на извозот.

На организацијата на здружен труд која користи кредит од странство заради тековно производство и извоз, во случајот кога не го остварува тој извоз, банката од член 108 на овој закон, покрај намалувањето на општествено признатите репродукциони потреби од чл. 108 и 119 на овој закон, ѝ ги намалува општествено признатите репродукциони потреби и за вредноста на неизвршениот извоз.

Член 119

Општествено признатите репродукциони потреби од член 117 на овој закон ѝ се зголемуваат:

1) на организацијата на здружен труд чиј извоз е поголем од увозот, како и на организацијата на здружен труд чиј извоз би бил поголем од увозот ако не ѝ е забранет или ограничен извозот во тековната година во рамките на зголемувањето на извозот во тековната година;

2) на организацијата на здружен труд чиј увоз е поголем од извозот, како и на организацијата на здружен труд на која ѝ е забранет или ограничен извозот во тековната година – сразмерно со забранетиот извоз во тековната година – до 50% од зголемиот извоз во тековната година.

Зголемувањето на општествено признатите репродукциони потреби за организациите на здружен труд кои не извозуваат го утврдува Сојузниот извршен совет врз основа на остварениот извоз во првите пет месеци од тековната година.

Овластената банка е должна на организациите на здружен труд од став 1 точ. 1 и 2 на овој член да им ги намалува општествено признатите репродукциони потреби, доколку извозот на организациите на здружен труд се намалува во тековната година, за износот на намалениот извоз.

Член 120

По исклучок од одредбите на член 119 од овој закон, овластената банка може на организацијата на здружен труд, по нејзино барање, однапред да ѝ ги зголеми општествено признатите репродукциони потреби, ако оваа организација на здружен труд има склучен договор за извоз според кој, во тековната година, остварува поголем извоз од увозот.

Ако во текот на годината се утврди дека договорот не се извршува и не се остварува предвиденото зголемување на извозот од став 1 на овој член, овластената банка ќе ѝ ги намали за тој износ на таа организација на здружен труд пресметаните општествено признати репродукциони потреби.

Член 121

Општествено признатите репродукциони потреби ги пресметува, ги зголемува односно ги намалува банката овластена за работи со странство од член 108 на овој закон во согласност со чл. 107 и 119 на овој закон, врз основа на податоците од Сојузната управа за царини за секоја организација на здружен труд, и евиденцијата од член 126 на

овој закон за нестоковните плаќања за тековна репродукција.

Банките овластени за работи со странство се должни до 10 јануари тековната година да ѝ достават на Народната банка на Југославија извештај за вкупно пресметаните општествено признати репродукциони потреби за организациите на здружен труд за кои ги пресметуваат тие потреби.

Банките овластени за работи со странство се должни на Народната банка на Југославија редовно да ѝ доставуваат податоци за зголемувањето односно за намалувањето на пресметаните општествено признати репродукциони потреби од член 119 на овој закон.

Податоци од ст. 2 и 3 на овој член ѝ се доставуваат на Народната банка на Југославија заради следење на усогласеноста на пресметаните, зголемените односно намалените општествено признати репродукциони потреби со пропорциите на платниот биланс на Југославија.

Член 122

Организациите на здружен труд кои имаат склучена самоуправни спогодба за заедничко производство, извоз и увоз во Стопанската комора на Југославија, во согласност со законот со кој се уредува здружувањето во Стопанската комора на Југославија, со истата спогодба ги распоредуваат правата на увоз и плаќање во странство по основа на контингентите и општествено признатите репродукциони потреби пресметани во согласност со овој закон врз основа на критериумите што ќе ги утврдат со таа самоуправни спогодба. Стопанската комора на Југославија им ги доставува овие спогодби на овластените банки, на Народната банка на Југославија и на сојузниот орган на управата надлежен за работи на надворешната трговија.

Стопанската комора на Југославија е должна да ѝ достави на Народната банка на Југославија податоци за извршеното распоредување на општествено признатите репродукциони потреби.

Банката овластена за работи со странство е должна да ги извршува Налозите на организациите на здружен труд во согласност со остварувањето на обврските преземени во спогодбите од став 1 на овој член и до го следи извршувањето на спогодбите од став 1 на овој член.

Член 123

Општествено признатите репродукциони потреби на организациите на здружен труд се пресметуваат за целата година со квартална динамика. Општествено признатите репродукциони потреби на организациите на здружен труд се остваруваат квартално, зависно од остварувањето на извозот.

Член 124

Банката овластена за работи со странство е должна на организацијата на здружен труд да ѝ ги намалува односно зголемува општествено признатите репродукциони потреби во согласност со чл. 117 до 120 на овој закон.

Банката овластена за работи со странство им ги намалува односно зголемува општествено признатите репродукциони потреби на организациите на здружен труд од член 122 став 1 на овој закон на начинот предвиден со самоуправниот спогодба за заедничко производство, извоз и увоз.

Народната банка на Југославија - Воениот сервис ги пресметува општествено признатите репродукциони потреби за организациите на здружен труд од наменско производство и за извозните работи на единиците и установите на Југословенската народна армија, чиј целокупен плаген промет со странство се води кај Народната банка на Југославија - Воениот сервис.

Член 125

Банката овластена за работи со странство е одговорна за точноста на пресметувањето на општествено признатите репродукциони потреби и за извршувањето на Налозите на организациите на здружен труд за плаќање во странство.

Народната банка на Југославија може да ѝ го одземе на овластената банка овластувањето за вршење на платниот промет и кредитните односи со странство, ако овлас-

тената банка не ги пресметува општествено признатите репродукциони потреби во согласност со овој закон, односно ако неточно ги пресметува општествено признатите репродукциони потреби.

Член 126

Банката овластена за работи со странство води евиденција по пропишаните форми (ЛБ, ЛБО, К и Д) за извозот и увозот и за сите плаќања и наплатувања на организациите на здружен труд, која се користи:

- 1) за пресметување односно за зголемување или намалување на општествено признатите репродукциони потреби;
- 2) за следење на извршувањето на плановите на приливот и одливот кај таа банка;
- 3) за утврдување на девизната позиција од член 102 став 2 на овој закон;
- 4) за исполнување на условите за задолжување во странство.

Народната банка на Југославија го пропишува видот на податоците и начинот на водење евиденција кај банките овластени за работи со странство во смисла на став 1 од овој член.

Член 127

Одредбите на овој закон, според кои се пресметуваат, зголемуваат односно намалуваат општествено признатите репродукциони потреби, не се однесуваат на организациите на здружен труд од областа на туризмот и угостителството.

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија се утврдува обемот на плаќањето за увоз на стоки и нестоковните плаќања за потребите на организациите на здружен труд од областа на туризмот и угостителството.

Структурата на стоките, начинот на увозот и распределбата на организациите на здружен труд од областа на туризмот и угостителството се утврдуваат во рамките на соодветната форма на организирање во Стопанската комора на Југославија, врз основа на критериумите што се утврдуваат во таа форма на организирање.

Плаќањето на увозот на стоки и нестоковните плаќања за организациите на здружен труд од областа на туризмот и угостителството, во подготвката на туристичката сезона, имаат приоритет во смисла на член 110 алинеја 2 од овој закон и се вршат слободно во рамките на износот од став 2 на овој член.

Член 128

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија се утврдува обемот на плаќањето на стоките за широка потрошувачка.

Соодветните форми на организирање во рамките на Стопанската комора на Југославија ги утврдуваат структурата на стоките за широка потрошувачка и начинот на увозот на тие стоки.

При утврдувањето на структурата на стоките за широка потрошувачка што се увезуваат се поаѓа од потребите на единствениот југословенски пазар за такви стоки, посебно од потребите на туристичките подрачја во сезоната, од нивното влијание врз формирањето на цените и друго. Начинот на увоз се утврдува со лицитација, според понудениот квалитет и цената на стоките што треба да се увезат, како и можноста да се обезбеди соодветен извоз.

Сојузниот извршен совет може да утврди кога одделни стоки за широка потрошувачка можат да се увезуваат без лицитација.

Член 129

Плаќањето во динари во смисла на член 55 од овој закон и трансферот во странство по тој основ се врши врз товар на правото на плаќање во странство што е утврдено за домашните лица.

Член 130

Сојузниот извршен совет може, за одделните видови услуги што странски лица им ги даваат на домашни лица, да ги пропише условите за нивно користење.

Член 131

Организациите на здружен труд што се занимаваат со давање на услуги во меѓународниот стоковен и патнички промет ги плаќаат слободно своите трошоци за работење со странство.

Сојузниот извршен совет утврдува што се подразбира под трошоци на работењето во странство.

Член 132

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија се утврдува обемот на плаќањата за потребите на федерацијата и за потребите на републиките и на автономните покраини.

Обемот на плаќањата од став 1 на овој член ги опфаќа потребите: на Југословенската народна армија и извршувањето на задачите на органите на федерацијата во областа на народната одбрана; материјалните резерви; на органите на федерацијата; за остварување на правата и должностите на федерацијата; меѓународната соработка и размената на информации со странство во согласност со обврските на федерацијата во областа на информациите; здравственото, пензиското и инвалидското осигурување спрема странство; извршувањето на обврските на федерацијата по странските кредити што ги склучила Народната банка на Југославија; плаќањата на републиките и на автономните покраини и на нивните органи и организации и во други области.

Во рамките на обемот на плаќањето за потребите на федерацијата, Сојузниот извршен совет го утврдува обемот на плаќањето за потребите на материјалните резерви на одделни органи и организации на федерацијата и на други корисници.

Обемот на плаќањето за потребите на републиките и на автономните покраини утврден со актот на Собранието на СФРЈ од став 1 на овој член го распоредуваат надлежните органи во републиката и надлежните органи во автономната покраина за потребите на нивните органи и организации.

Обемот на плаќањето во смисла на став 2 од овој член го опфаќа правото на стоковни и нестоковни плаќања за потребите на федерацијата и за потребите на републиките и на автономните покраини, утврдени во смисла на став 1 од овој член.

Член 133

Обемот на плаќањето во странство за потребите на општата стопанска пропаганда и претставништвата на Стопанската комора на Југославија во странство и за потребите на општата туристичко-пропагандна информативна дејност во странство се утврдува во платниот биланс на Југославија.

Член 134

Со проекцијата на платниот биланс на Југославија се утврдува износот на девизи за плаќањето на увоз за потребите на општествените дејности, како и за потребите на општествените организации, што не се опфатени со член 132 на овој закон.

Распоредувањето на девизните средства од став 1 на овој член на републиките и автономните покраини и на други корисници го вршат Сојузниот извршен совет врз основа на согласност од надлежните републички и покраински органи, во согласност со сојузниот закон, а републичките и покраинските органи на крајните корисници.

Член 135

Плаќањето на увозот на стоки во малограничниот и соседскиот прекуморски промет и според меѓународните саемски компензациони договори, според компензационите работи и другите специфични форми на надворешно-трговски промет со странство, се врши во согласност со пропишаната форма и правата на увоз.

Член 136

Заедниците за осигурување и заедниците за реосигурување ги наплатуваат премиите за осигурување односно премиите за реосигурување од домашните лица во динари а од странските лица во девизи и динари од член 55 на овој закон.

Заедниците за осигурување и заедниците за реосигурување им ги исплатуваат штетите на домашните лица во динари, а на странските лица преку овластените банки во девизи.

По исклучок од одредбите на ст. 1 и 2 од овој член единиците на организациите на здружен труд што изведуваат инвестициони работи во странство ја плаќаат премијата за осигурување и реосигурување и ја наплатуваат штетата во девизи.

Заедниците за осигурување и заедниците за реосигурување им ги плаќаат премијата за осигурување и премијата за реосигурување и штетите на странските лица слободно.

Заедницата за осигурување односно заедницата за реосигурување, по исклучок, кога постои обврска по договор склучен помеѓу домашно и странско лице, може на домашното лице да му издаде полиса на осигурување односно полиса на реосигурување во која осигурената сума гласи на девизи и по која сите права се преносливи врз странско лице, со тоа што премијата за осигурување односно реосигурување домашното лице да ја плаќа во динари.

Организациите на здружен труд и другите општествени правни лица на кои им е исплатена штетата во динари по основ на обврските од договор за осигурување, осигурување и реосигурување на имот и други имотни интереси, можат да ги вршат плаќањата во странство слободно до височина на надоместот на штетата на имотот.

При купување на кредит во странство, девизните средства за надомест на штета по основ на домашни осигурувања и реосигурувања, можат директно да му се исплатат на странското лице во согласност со договорот за осигурување и реосигурување.

Обврските за осигурување, соосигурување и реосигурување се третираат како конвенциски обврски.

Член 137

Организациите на здружен труд можат услугите на облагородување на стоки да им ги наплатуваат на странските лица во стоки за сопствените потреби, во согласност со правото на плаќање на увоз по одделни форми на увозот.

Услугите на облагородување на домашни стоки што ги вршат странски лица домашните организации на здружен труд ги плаќаат во согласност со правото на плаќање по одделни форми на увозот.

Сојузниот извршен совет го регулира начинот на плаќање односно наплатување на услугите од ст. 1 и 2 на овој член.

Член 138

Стоките што се увезуваат врз основа на долгорочна производствена кооперација со странство се плаќаат слободно во согласност со договорот и сојузниот закон.

Член 139

Трансферот на средствата во странство по основ на учество во чистиот доход што странското лице ќе го оствари од заедничкото работење со домашна организација на здружен труд се врши на начинот и под условите од договорот за вложување средства на странското лице во домашна организација на здружен труд, во согласност со договорот и сојузниот закон.

Трансферот на вложените средства односно на отстојокот од вложените средства се врши слободно ако договорот за вложување престанал поради остварувањето на деловните цели, односно поради истекот на договореното време, или ако договорот за вложување е раскинат поради причините предвидени со сојузниот закон, или ако со договорот за вложување е предвидено странскиот договор да може вложените средства делумно да ги повлекува и во време на важењето на тој договор.

Член 140

Производствените организации на здружен труд, организациите на здружен труд кои вршат работи на промет на стоки и услуги со странство и банките и други финансиски организации кои, согласно со сојузните прописи вложуваат средства заради вршење на стопанска дејност

во странство, го вложуваат односно го зголемуваат влогот само во рамките на предвидениот обем на кредитирањето на странство во проекцијата на платниот биланс на Југославија.

Член 141

Организациите на здружен труд што се занимаваат со истражување, експлоатација, обновување и одржување на резервите на рудно и друго минерално богатство во странство ги плаќаат трошоците за тоа работење на начинот што ќе го пропише Сојузниот извршен совет.

Член 142

Трошоците за службените патувања во странство, трошоците за реклама, трошоците за претставништвата и делегатите во странство, трошоците за стручно усовршување на работниците во странство, таксите и давачките, членарините и котизациите, како и другите трошоци во врска со работењето со странство, односно во врска со вршењето на дејностите во странство, организациите на здружен труд и другите општествени правни лица ги плаќаат во рамките на утврдените општествено признати репродукциони потреби и под условите што ќе ги пропише Сојузниот извршен совет.

Член 143

Ако извозот на стоки и услуги и зголемувањето на девизиот прилив се остварува над обемот утврден во проекцијата на платниот биланс на Југославија, Сојузниот извршен совет ќе го зголеми обемот на увозот по одделни форми на увозот, или за одделни стоки ќе определи послободни форми на увозот.

Член 144

Ако пропорциите на платниот биланс на Југославија не се остваруваат во согласност со утврдената проекција на платниот биланс на Југославија, Сојузниот извршен совет, освен мерките од член 26 на овој закон, може да пропише и мерки за намалување на правото на увоз по одделни форми на увозот и на првото на плаќање по стоковен и нестоковен основ.

Кога се применуваат мерките од став 1 на овој член, Сојузниот извршен совет е должен да ја преиспита политиката на курот на динарот и другите мерки за поттикнување на извозот, вклучувајќи го и изземањето на организациите на здружен труд чиј извоз е поголем од увозот од ограничувањето предвидено во став 1 на овој член.

Сојузниот извршен совет при донесувањето на мерките од ст. 1 и 2 на овој член посебно ги утврдува мерките што се однесуваат на увозот на предмети за вооружување и воена опрема, како и на опрема и репродукционен материјал за производство на вооружување и воена опрема во Југославија.

Член 145

Контролорот на Народната банка на Југославија, ко-го го назначува гувернерот на Народната банка на Југославија, го контролира спроведувањето на одредбите од чл. 24 и 110 на овој закон и врши други работи на контрола од надлежноста на Народната банка на Југославија.

Кога се применуваат одредбите од чл. 24 и 110 на овој закон, контролорот на Народната банка на Југославија го заверува налогот за плаќање во странство и на овластената банка што не постапува во согласност со чл. 24 и 110 од овој закон ѝ ги запира плаќањата во странство, освен плаќањата по странските кредити и конвенциските обврски.

XI. ДЕВИЗНА КОНТРОЛА

Член 146

Девизната контрола ја опфаќа контролата на целокупното девизно и надворешно-трговско работење, на сите кредитни односи со странство и на вкупноста на вршењето на стопанските дејности со странство.

Девизната контрола је опфаќа особено контролата на примената на прописите за:

1) условите за склучување на договори за промет на стоки и услуги со странство, вклучувајќи ги договорите за компензациони работи, малограничен и соседски прекуморски промет и договорите за посредување во надвореш-

нотрговскиот промет, односно условите за вршење промет на стоки и услуги, како и за документацијата за издвојување на гаранции и други инструменти на плаќање по тие договори;

2) условите за издавање на одобренја за вршење на стопански дејности во странство односно за издвојување на инвестициони работи во странство, за задолжување во странство на стопанските субјекти што ги вршат тие дејности односно што ги издвојуваат тие работи и условите за издавање на гаранции и супергаранции за тие задолжувања;

3) условите за давање на гаранции, супергаранции и на други форми на гарантирање за засновање на кредитни односи со странство;

4) плаќањето во девизи и динари во девизното и надворешнотрговското работење и кредитните односи со странство;

5) користењето на девизите согласно со сојузните закони и со прописите донесени врз основа на овој закон и сојузните закони со кои се уредува надворешнотрговското работење, кредитните односи со странство, вршењето на стопански дејности со странство и издвојувањето на инвестициони работи во странство;

6) пресметувањето на општествено признатите репродукциони потреби од страна на банките овластени за работи со странство и извршувањето на тие потреби;

7) извршувањето на пропишаните обврски на банките преку кои се врши платен промет со странство;

8) држењето девизи на сметките во странство и плаќањето и наплатувањето преку контокорентни сметки;

9) стекнувањето на девизи и располагањето со нив од страна на граѓани и граѓански правни лица, изнесувањето од земјата и внесувањето во земјата на девизи, динари и хартии од вредност, како и законитоста на прометот на злато;

10) продажбата на стоки за странска валута во консигнационите склади и другите дозволени форми на продажба на стоки за странска валута и прописите што се однесуваат на работењето на организациите на здружен труд кои организираат игри на среќа;

11) условите за вршење на работите со странство.

Член 147

Девизната контрола ја вршат Сојузниот девизен инспекторат, Народната банка на Југославија и народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини.

Определени работи на девизната контрола, во рамките на својата надлежност, вршат Службата на општественото книговодство на Југославија и царинските органи.

Органите овластени за вршење на девизна контрола, Народната банка на Југославија и Службата на општественото книговодство се должни меѓусебно да соработуваат во вршењето на девизна контрола и да ги ставаат на располагање податоците, наодите и информациите со кои располагаат, а што се потребни за вршење на девизна контрола, да ги известуваат органите на самоуправната работничка контрола за своите наоди и, по потреба, да им даваат стручна помош на учесниците во девизното и надворешнотрговското работење и во кредитното работење со странство заради правилно применување на прописите.

За меѓусебната соработка на органите овластени за вршење на девизна контрола се одговорни лицата кои раководат со работата на тие органи и организации.

Член 148

Народната банка на Југославија, народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини вршат контрола на девизното работење на банките овластени за работи со странство, банките овластени за девизни работи во земјата, Југословенската банка за меѓународна економска соработка, Поштенската штедилница и менувачниците, освен работите што според овој закон ги вршат други органи.

Народната банка на Југославија врши контрола над применувањето на законите и прописите од страна на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини.

При вршење на контролата од став 1 на овој член, Народната банка на Југославија односно народните банки на републиките и народните банки на автономните покра-

ини можат да вршат увид во документацијата кај организациите на здружен труд, кога тоа го бараат потребите на контролата.

Член 149

Контрола на девизното работење за потребите на Југословенската народна армија и за други потреби на народната одбрана што го врши Сојузната дирекција за промет и резерви на производи со посебна намена, врши Народната банка на Југославија – Воениот сервис.

Член 150

Народната банка на Југославија обезбедува единствено применување на прописите и единствено постапување во вршењето на девизната контрола што ја вршат Народната банка на Југославија и народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини.

Народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини се должни да постапуваат според упатствата и насоките за единствено применување на прописите и единствено постапување во вршењето на девизна контрола.

Начинот на вршење контрола на овластените банки од страна на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини, како и начинот на вршење контрола на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини од страна на Народната банка на Југославија, го пропишува Народната банка на Југославија.

Член 151

За обезбедувањето на девизната контрола што ја врши Народната банка на Југославија е одговорен гувернерот на Народната банка на Југославија.

Гувернерот на Народната банка на Југославија издава упатства и насоки за единствено применување на прописите и единствено постапување на народните банки во вршењето на девизна контрола.

Член 152

Ако Народната банка на Југославија односно народната банка на републиката или народната банка на автономната покраина со вршењето на девизна контрола утврди незаконитост или неправилност во работата на овластената банка, Поштенската штедилница односно Југословенската банка за меѓународна економска соработка, ќе донесе решение со кое спрема овие банки и Поштенската штедилница ќе ги преземе мерките пропишани со Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини.

Решението од став 1 на овој член е конечно во управна постапка.

Член 153

Сојузниот девизен инспекторат врши контрола над девизното и надворешнотрговското работење и над кредитните односи со странство на организациите на здружен труд и на сите форми на вршење стопански дејности во странство, на општествено-политичките заедници и нивните органи и организации, на општествено-политичките и општествените организации, на фондовите и другите правни лица и на физичките лица.

Овластените банки се должни на Сојузниот девизен инспекторат да му овозможат увид во документацијата заради спроведување на контролата од став 1 на овој член.

Член 154

Девизна контрола од надлежноста на Сојузниот девизен инспекторат вршат инспекторите и главниот девизен инспектор (во натамошниот текст: инспектор).

Инспекторот е самосотен во вршењето на контролата и е должен доследно да ги применува законите и другите прописи во вршењето на контрола и е одговорен за тоа.

Член 155

Во постапката на донесување решенија, одлучување по жалбите, преземање на дејствија во вршењето на девизна контрола, инспекторот и Сојузниот девизен инспекторат ги применуваат одредбите на Законот за општата управна постапка, ако со сојузен закон не е поинаку определено.

Член 156

Ако инспекторот со вршење на девизна контрола утврди незаконитост или неправилност во вршењето на девизни или надворешнотрговски работи, односно кредитни работи со странство, или утврди дека мерките наредени од надлежниот орган не се извршени, ќе донесе решение со кое ќе нареди да се отстранат утврдените незаконитости или неправилности, односно да се извршат наредените мерки, го определува рокот во кој тоа мора да се изврши а ќе преземе и други мерки предвидени со сојузниот закон.

Доколку инспекторот не го направи тоа, врз основа на наодот што ќе го поднесе, тоа е должен да го направи главниот девизен инспектор.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба до сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите, на барање од странката, може да го одложи извршувањето на решението од став 1 на овој член. Против решението со кое се одбива одлагањето на извршувањето на решението од став 1 на овој член не може да се изјави жалба.

Член 157

Ако постои основано сомнение дека утврденото дејствие содржи обележја на кривично дело или стопански престап, инспекторот е должен да му поднесе пријава на органот надлежен за покренување односно за водење на постапка, а ако е сторен прекршок да донесе решение за прекршокот односно да поведе прекршочна постапка.

Ако Сојузниот девизен инспекторат со вршење на девизна контрола утврди дека организацијата на здружен труд во своето девизно или надворешнотрговско работење не се придржува кон добрите деловни обичаи и деловниот морал, ќе ѝ достави податоци за тоа на Стопанската комора на Југославија заради поведување на постапка пред судот на честа.

Член 158

Ако инспекторот поднесе пријава за кривично дело, стопански престап или прекршок за кои со прописите е предвидена заштитна мерка односно мерка на безбедност одземање на предметите што биле употребени или што биле наменети за извршување на кривично дело, стопански престап или прекршок, Сојузниот девизен инспекторат може да донесе решение со кое привремено ќе ги одземе предметите што се предмет на поведувањето постапка поради направеното кривично дело, стопански престап или прекршок, или што биле наменети за извршување, или што настанале со извршувањето на кривичното дело, стопанскиот престап односно прекршокот. Сојузниот девизен инспекторат ќе издаде потврда за одземените предмети.

Сојузниот девизен инспекторат е должен за одземањето на предметите веднаш да го извести органот надлежен за водење на постапката.

Член 159

Решението од член 156 став 1 на овој закон Сојузниот девизен инспекторат го доставува на извршување до овластената банка или до Службата на општественото книговодство на Југославија.

Овластената банка и Службата на општественото книговодство на Југославија се должни да го извршат решението од став 1 на овој член без одлагање.

Органите за спроведување на извршување на решението од ст. 1 и 2 на овој член се должни да го известат Сојузниот девизен инспекторат за извршувањето на решението.

Сите извршни решенија од член 156 став 1 на овој закон кои влијаат врз измената на состојбата на средствата и нивните извори кај корисниците на општествени средства Сојузниот девизен инспекторат ѝ ги доставува на Службата на општественото книговодство на Југославија.

Член 160

Контрола на исправноста и целосноста на податоците во документите (документарна контрола), што организациите на здружен труд и другите општествени правни лица им ги поднесуваат на банките овластени за работи со

странство, врши банката на која ѝ се поднесени документите и која врз основа на податоците во документите го утврдува постоењето на правото односно обврската.

Документарната контрола е составен дел на обврските на банката овластена за работи со странство и таа е одговорна за вршењето на таа контрола.

Народната банка на Југославија пропишува кои исправи од став 1 на овој член и во кој рок мораат да им се поднесат на банките овлатени за работи со странство и донесува упатство за начинот и постапката на вршење на документарната контрола од став 1 на овој член.

Член 161

Службата на општественото книговодство на Југославија, во рамките на финансиското и материјалното работење на корисниците на општествени средства, врши контрола над стекнувањето на динари по основ на наплата на побарувања во странство, исправноста на пресметувањето на динарската противвредност по основ на наплата на побарувања во странство во рамките на вкупниот приход и доход, законитоста на располагањето со динарските средства со кои се купуваат девизи, вклучувајќи ја и исправноста на наплата на сите поврати на царините и другите давачки, како и исправноста на искажувањето на податоците за тоа во документацијата, периодичните пресметки и завршните сметки.

Член 162

Царинските органи вршат контрола над изнесувањето од земјата и внесувањето во земјата на девизи, динари, хартии од вредност и злато, што од земјата ги изнесуваат односно во земјата ги внесуваат домашни и странски патници.

Царинските органи вршат контрола над условите за извоз односно увоз на стоки и услуги.

Член 163

Динарите над износот и во апоени поголеми од дозволените за изнесување од Југославија, односно за внесување во Југославија, што домашен или странски патник не ќе ги пријави на граничната царинарница при преминувањето на границата, привремено се одземаат со издавање на потврда.

Решението за одземање или враќање – во целост или делумно – на привремено одземените динари се донесува според постапката за девизни прекршоци. Ова решение се донесува и ако постапката за прекршок не може да се води поради непостоењето на услови за прекршочна одговорност или ако сторителот на прекршокот не им е достапен на органите надлежни за водење на постапка.

Непријавените динари над износот и апоените чие изнесување од Југославија односно внесување во Југославија е дозволено, како и пријавените динари над износот и апоените чие внесување во Југославија е дозволено, се дозначуваат на посебна динарска сметка на Сојузниот девизен инспекторат што се води кај Службата на општественото книговодство, до завршувањето на прекршочната постапка.

Пријавените динари над износот и апоените чие изнесување од Југославија е дозволено, му се враќаат на патникот при влегувањето во земјата на кој и да било граничен премин. Враќањето на пријавените динари го вршат царинарниците на начинот што ќе го пропише Сојузната управа за царини.

Пријавените динари над износот и апоените чие внесување во Југославија е дозволено му се враќаат на патникот при излегувањето од Југославија, ако не се предмет на девизен прекршок и ако патникот во рок од три години од денот на одземањето поднесе барање за враќање на тие динари.

Барањето од став 5 на овој член се поднесува до Сојузниот девизен инспекторат.

Член 164

Девизите што домашен патник спротивно на член 79 од овој закон ќе се обиде да ги изнесе од Југославија без пријава на граничната царинарница, привремено се одземаат со издавање на потврда.

Решението за одземање или враќање во целост или делумно – на привремено одземените девизи според одредбата на став 1 на овој член се донесува во постапка за

девизни прекршоци. Ова решение се донесува и ако постапката за прекршок не може да се води поради непостоење на услови за прекршочна одговорност или бидејќи извршителот на прекршокот не им е достапен на органите надлежни за водење на постапката.

Пријавените и непријавените ефективни девизи над износот чие изнесување од Југославија е дозволено во смисла на овој закон ѝ се доставуваат на Народната банка на Југославија.

Девизите пријавени во смисла на став 3 од овој член, ако не се предмет на девизен прекршок, му се враќаат на патникот.

Член 165

Против решението донесено според постапката од чл. 163 и 164 на овој закон, домашните и странските лица можат да изјават жалба до Сојузниот совет за прекршоци.

Член 166

Решението врз основа на член 152 став 1 и член 156 став 1 на овој закон не може да се донесе ако изминале три години од денот на настаната незаконитост или неправилност односно од денот кога е утврдено дека мерките што ги наредил надлежниот орган не се извршени. Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган насочено кон водење на постапката. По секој прекин на застареноста, застареноста почнува повторно да тече но решението во никој случај не може да се донесе по истекот на шест години од денот кога е утврдена незаконитоста или кога настанала неправилноста, или кога е утврдено дека наредените мерки не се извршени.

Решенијата донесени врз основа на член 152 став 1 и член 156 став 1 од овој закон не можат да се извршат ако изминале три години од денот на правносилноста на решенијата. Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган насочено кон извршување на решението. По секој прекин на застареноста, застареноста почнува повторно да тече, но таа настанува во секој случај по истекот на шест години од денот на правносилноста на решението.

Член 167

Домашните лица кои подлежат на девизна контрола се должни да им овозможат на органите овластени за вршење на девизна контрола увид во работење и, по нивно барање, да им ја стават на располагање или да им ја достават потребната документација и да им ги дадат бараните податоци. Правните лица се должни да обезбедат и услови за вршење на девизната контрола.

Обврските од став 1 на овој член се однесуваат и на општествените правни лица кои вршат стопанска дејност во странство.

XII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

1. Кривични дела

Член 168

Одговорното лице во организацијата на здружен труд или во друго општествено правно лице, кое на територијата на СФРЈ врши за организацијата на здружен труд или за друго општествено правно лице наплата или исплата во девизи или злато или ако склучи работа со која динарската вредност на договорената обврска се пресметува врз основа на цената на златото или курсот на динарот во однос на странските валути спротивно на одредбите од сојузниот закон, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

Член 169

Одговорното лице во организацијата на здружен труд или во друго општествено правно лице, кое за организацијата на здружен труд или за друго општествено правно лице купува или продава девизи надвор од единствениот девизен пазар или не ги спроведува мерките што Сојузниот извршен совет ќе ги пропише врз основа на чл. 26 и 92 од овој закон, ќе се казни со затвор од шест месеци до три години.

Член 170

Југословенски граѓанин кој ќе отвори тековна или друга сметка во странство или ако поседува странски вложни книшки или кредитни картички на странски емитенти, или ако купи странски хартии од вредност или се задолжи во странство, овен кога тоа со овој закон е поинаку определено, ќе се казни со затвор од шест месеци до три години.

Член 171

Одговорното лице во организацијата на здружен труд или во друга организација или заедница лице кое ќе договори односно на друг начин ќе создаде обврска за плаќање спрема странство без утврдено право или над утврденото право на плаќање или право на задолжување во странство, што се утврдени во согласност со сојузен закон, ќе се казни со затвор од шест месеци до пет години.

Во особено тежок случај на делото од став 1 на овој член, сторителот ќе се казни со затвор до десет години.

2. Стопански престапи

Член 172

Со парична казна од 2,000.000 динари до 10,000.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружен труд, овластена банка или друго општествено правно лице:

1) ако купи или продаде девизи надвор од единствениот девизен пазар (член 10);

2) ако плати стоки или услуги за кои нема утврдено право на тој увоз или плаќање на тој увоз (член 12);

3) ако купи, продаде, подари, позајми или даде на чување девизи или врши плаќање и наплатување во девизи или злато или склучи работа во која динарската вредност на договорената обврска се пресметува врз основа на цената на златото или курсот на динарот во однос на странска валута, ако со сојузен закон не е поинаку определено (член 15 и член 16 став 1);

4) ако не ги спроведува мерките што Сојузниот извршен совет ќе ги пропише врз основа на член 24 од овој закон (член 24);

5) ако услуги извршени на странски лица во Југославија и на домашни лица во сообраќајот на странски релации или туристички услуги дадени на странски лица во земјата ги наплати во девизи (член 57 став 1);

6) ако работи на платниот промет со странство, кредитни работи со странство, девизно-валутни и менувачки работи во Југославија врши спротивно на условите за вршење на тие работи од член 58 став 1 на овој закон;

7) ако на сметка во странство држи девизи под најмалиот односно над најголемиот износ што ќе го пропише Народната банка на Југославија (член 59 став 2);

8) ако не врши продажба или откуп на девизи од граѓани и граѓански правни лица или од странски лица по курсот што е формиран на Меѓубанкарскиот состанок на единствениот девизен пазар (член 64);

9) ако врши плаќање на увоз односно наплата на извоз на непреработено злато над рамките и износот утврден во дозволата (Д) на надлежниот сојузен орган на управата (член 86 став 3);

10) ако топи или преработува злато во лостови или топи ковано злато спротивно на прописите (член 87);

11) ако купува ковано злато од домашни или од странски лица по цена повисока од цената по која ова злато се продава на светскиот пазар (член 89);

12) ако врши извоз односно изнесување на злато во странство, или врши промет на злато во земјата спротивно на ограничувањето што го пропишал Сојузниот извршен совет (член 92);

13) ако на организација на здружен труд односно на друго општествено правно лице не му ја исплати динарската противвредност за остварената наплата во девизи (член 98);

14) ако банката овластена за работи со странство одбие да прими налог за плаќање во странство (член 99 ст. 1 и 2);

15) ако банката овластена за работи со странство одбие да пресмета општествено призната репродукциона потреба и да ја води евиденцијата од член 126 на овој закон (член 108 став 1);

16) ако изврши налог за плаќање во странство на организација на здружен труд или на друго општествено правно лице без уплата на динарската противвредност (член 109 став 1);

17) ако врши плаќање во странство кое не се однесува на сопствените потреби (член 116);

18) ако за организацијата на здружен труд – членка на банката не ги пресмета односно не ги зголеми или намали општествено признатите репродукциони потреби во согласност со овој закон (чл. 117 до 121 и член 124);

19) ако не изврши налог за плаќање во странство на организација на здружен труд според спогодбата со која се распоредени општествено признатите репродукциони потреби или не го следи извршувањето на таа спогодба (член 122 став 3);

20) ако не изврши налог за плаќање во странство на организацијата на здружен труд во рамките на пресметаните општествено признати репродукциони потреби или го изврши над утврдениот износ (член 125);

21) ако вложува односно го зголемува влогот заради вршење стопанска дејност во странство над рамките на обемот на кредитирањето на странство предвиден во прокцијата на платниот биланс на Југославија (член 140);

22) ако одделни трошоци на работењето во странство ги плаќа над рамките на утврдените општествено признати репродукциони потреби и спротивно на условите што ќе ги пропише Сојузниот извршен совет (член 142).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во организацијата на здружен труд, во овластената банка или во друго општествено правно лице со парична казна од 50.000 до 500.000 динари.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во органот на општествено-политичката заедница или во друг државен орган со парична казна од 50.000 до 500.000 динари.

Член 173

Со парична казна од 1,000.000 до 10,000.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружен труд, овластена банка или друго општествено правно лице:

1) ако купи или продаде девизи што Народната банка на Југославија не ги определила дека можат да бидат предмет на купување и продажба на единствениот девизен пазар (член 30 став 1);

2) ако на странскиот девизен пазар купи или продаде девизи спротивно на условите што ги определила Народната банка на Југославија (член 33);

3) ако за пресметка на динарската противвредност на извршената наплата во девизи заради исплата на динари на организациите на здружен труд или на други општествени правни лица односно плаќање во девизи не го примени куповниот курс кој важи на денот на пресметката односно продажниот курс што важи на денот на уплатата на динарската противвредност заради извршување на обврската за плаќање спрема странство (член 34 ст. 3, 4 и 5);

4) ако при определувањето на основницата за пресметување на царината и другите давачки, или за други цели од член 35 на овој закон, не ги примени пропишаните курсеви на странските валути (член 35);

5) ако платниот промет со странство не го врши на начинот што го пропишала Народната банка на Југославија или го врши спротивно на условите што ги пропишал Сојузниот извршен совет односно Народната банка на Југославија (член 36 став 5, член 37, член 38 став 1 и чл. 39 и 53);

6) ако платниот промет со странство не го врши преку банката овластена за работи со странство односно преку клириншката сметка на Народната банка на Југославија за платан промет со земјите со кои е склучен договор за клириншки начин на плаќање (член 40);

7) ако извезените стоки односно извршените услуги на странски лица односно побарувањата по други основи не ги наплати во рок од 60 дена од денот кога стоките се извезени односно од денот кога услугата е извршена или од денот на втасаноста на побарувањата ако со овој закон или со пропис донесен врз основа на него не е поинаку определено (член 42 ст. 1, 2 и 8);

8) ако исплата на динарската противвредност за извршена наплата на девизи од странство по истекот на роковите од член 42 на овој закон не врши според курсот што важел на последниот ден од законскиот рок за наплата (член 43);

9) ако платените стоки односно платената услуга во странство не ги увезе односно услугата не ја реализира најдоцна во рок од 60 дена од денот кога банката овластена за работи со странство го извршила налогот за плаќање (член 46 став 2);

10) ако држи девизи на сметки во странство спротивно на условите што ги определила Народната банка на Југославија или ако на Народната банка на Југославија на пропишаниот начин или во пропишаниот рок не ѝ достави извештај за прометот и состојбата на средствата на тие сметки (член 48 и член 50 став 2);

11) ако плаќање и наплатување по основ на увоз и извоз на стоки и услуги во малограничниот и соседскиот прекуморски промет и со меѓународни саемски компензациони договори, врши спротивно на условите предвидени во пропис на Сојузниот извршен совет (член 52);

12) ако прими динари или девизи на странски лица во депозит спротивно на условите што ќе ги определи Народната банка на Југославија (член 54);

13) ако врши конверзија на девизи на девизна сметка за плаќање во странство спротивно на ограничувањето што го определила Народната банка на Југославија (член 50);

14) ако постапува спротивно на условите што ќе ги определи Народната банка на Југославија за депонирање или орочување на средства на сметки во странство (член 51);

15) ако има девизна сметка кај странска банка што не определила Народната банка на Југославија и ако на ародната банка на Југославија не ѝ доставува извештај за прометот и состојбата на тие сметки во роковите и на начинот што ќе ги пропише Народната банка на Југославија (член 62);

16) ако не ги утврди годишните, полугодишните, тримесечните и месечните планови на приливот и одливот на девизи и не ѝ ги достави на Народната банка на Југославија во рокот и според методологијата што ќе ги пропише Народната банка на Југославија (член 63);

17) ако во рок од два работни дена од денот кога е извршена наплата од странство односно кога оваа наплата е одобрена на сметката на овластената банка од член 108 на овој закон не ѝ ја исплати динарската противвредност на организацијата на здружен труд и на друго општествено правно лице чии стоки односно услуги се извезени (член 108 став 3);

18) ако одобри девизи во корист на девизната сметка на организацијата на здружен труд од член 100 став 1 на овој закон, а со организацијата на здружен труд која осигурува наплати по тие основи нема склучен договор (член 100 став 5);

19) ако услугите што странски лица им ги даваат на домашни лица ги користи спротивно со условите што ќе ги пропише Сојузниот извршен совет (член 130);

20) ако изврши плаќање на трошоците на работењето во странство што според прописот на Сојузниот извршен совет не спаѓаат во тие трошоци (член 131);

21) ако наплата на премија за осигуравање односно премија за реосигуравање или исплата на штета врши спротивно на одредбите на член 136 од овој закон (член 136);

22) ако наплата на облагородувањето на стоки на странски лица односно плаќање на услугите на облагородување на домашни стоки што ги вршат странски лица не врши на начинот пропишан од Сојузниот извршен совет (член 137 став 3);

23) ако трошоците за истражување, експлоатација, обновување и одржување на резервите на рудно и друго минерално богатство во странство не ги плаќа на начинот што ќе го пропише Сојузниот извршен совет (член 141);

24) ако и покрај запреното плаќање во странство од страна на контролорот на Народната банка на Југославија, овластената банка изврши плаќања во странство (член 145 став 2).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во организацијата

на здружен труд, во овластената банка или во друго општествено правно лице, со парична казна од 25.000 до 250.000 динари.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во органот на општествено-политичката заедница или во друг државен орган со парична казна од 25.000 до 250.000 динари.

Член 174

На организацијата на здружен труд, на овластената банка или на друго општествено правно лице ќе им се изрече заштитна мерка одземање на предметите што се употребени или што биле наменети за извршување на стопанскиот престап или што настанале со извршувањето на стопанскиот престап. Судот ќе ја изрече и мерката одземање на имотната корист прибавена со извршувањето на стопанскиот престап од чл. 172 и 173 на овој закон.

3. Прекршоци

Член 175

Со парична казна од 10.000 до 1.000.000 динари ќе се казни за прекршок организација на здружен труд, овластената банка или друго општествено правно лице:

1) ако не води евиденција за секоја склучена надворешнотрговска работа и кредитна работа со странство, за извршувањето на тие работи и за плаќањата и наплатувањата во врска со тие работи, или ја води спротивно на прописот (член 47);

2) ако по престанувањето на договорот за плаќање и наплатување на услуги преку контокорентна сметка не го намира долговното односно побарувачкото салдо во рок од 30 дена од денот на престанувањето на договорот (член 49 став 3);

3) ако динарските побарувања што ќе ги остварат странски лица по други основи, освен по основите наведени во член 55 став 1 на овој закон не ги држи на сметки кај овластената банка, или ги употреби за определени плаќања во Југославија, или им ги пренесе на други странски лица или ги трансферира во странство спротивно на условите што ќе ги пропише Сојузниот извршен совет (член 50);

4) ако правдањето на разликите во вредноста настанати во работењето со странство не го врши на пропишаниот начин (член 51 став 2);

5) ако не ја плати девизната односно динарската камата според одредбата на член 75 ст. 1 и 2 од овој закон (член 75 ст. 1 и 2);

6) ако пресмета камата во девизи на штедните влогови на југословенски граѓани кои немаат право на наплата на камата во девизи или таа камата не ја пресметува врз основа на пропишаната документација (член 75 став 3);

7) ако им продаде девизи на граѓани или на граѓански правни лица за намени што не се предвидени со пропис на Сојузниот извршен совет или ги продаде над износот и независно од условите што се предвидени со тој пропис (член 77);

8) ако извезува или изнесува злато во непреработена или кована форма без одобрение од Народната банка на Југославија (член 85 став 2);

9) ако не води евиденција за произведените или продадените количества злато или за кулените и преработените количества злато или не ја води на пропишаниот начин (член 90);

10) ако не води евиденција по видови податоци и на начинот што ќе го пропише Народната банка на Југославија (член 126);

11) ако во определениот рок по решение на инспекторот односно на главниот девизен инспектор не ги отстранува утврдените незаконитости или неправилности односно не ги изврши наредените мерки во девизното или надворешнотрговското работење односно во кредитните работи со странство (член 156 ст. 1 и 2);

12) ако не изврши решение на Сојузниот девизен инспекторат (член 159 став 2);

13) ако на органите овластени за вршење девизна контрола не им овозможи увид во работењето или на нивно барање одбие да ја стави на располагање или да ја достави потребната документација или да ги даде бараните податоци (член 167 став 1);

14) ако вршењето на девизни и кредитни работи со странство му го довери на лице осудено за кривичните дела од чл. 168, 169, 170 и 171 на овој закон или на лице осудено за стопанскиот престап од член 172 на овој закон на парична казна над 50.000 динари, додека трае забраната за вршење на тие работи.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во организацијата на здружен труд, во овластената банка или во друго општествено правно лице со парична казна од 10.000 до 200.000 динари.

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во органот на општествено-политичката заедница и во друг државен орган со парична казна од 10.000 до 200.000 динари.

Член 176

За дејствијата од чл. 172, 173 и 175 на овој закон, за кои е предвидено дека можат да ги вршат ќе се казни за прекршок поединец кој врши самостојна дејност со парична казна од 100.000 до 1.000.000 динари.

Член 177

Со парична казна од 50.000 до 200.000 динари ќе се казни за прекршок поединец или граѓанско правно лице:

1) ако недозволено купи, продаде, подари, позајми или даде на чување девизи или ако врши плаќање и наплатање во девизи или злато или склучи работа врз основа на која динарската вредност на договорената обврска ќе се пресмета врз основа на цената на златото или курсот на динарот во однос на странската валута (член 15 и член 16 став 1);

2) ако во враќањето од работа од странство не ги внесе во земјата девизите со кои располага во рок од 60 дена од денот на враќањето во земјата (член 42 став 10);

3) ако девизите на девизната сметка или на девизниот штеден влог не ги користи во согласност со одредбите на овој закон (член 71 став 2);

4) ако спротивно на прописите на Народната банка на Југославија се обиде да изнесе или изнесе динари од Југославија, или се обиде да внесе или да внесе динари во Југославија во патничкиот промет со странство над дозволените износи и апоени, или преку поштенски или други пратки се обиде да изнесе или изнесе од Југославија динари или вредносници што гласат на динари, ефективни странски пари или вредносници што гласат на странска валута, или преку поштенски или други пратки се обиде да внесе или внесе во Југославија динари или вредносници што гласат на динари (член 79);

5) ако се обиде да изнесе или изнесе девизи во странство за кои нема докази дека се подигнати од девизна сметка или девизен штеден влог или дека се купени кај овластената банка (член 80 став 3);

6) ако при излегувањето од Југославија се обиде да изнесе или изнесе девизи или динари спротивно на овој закон или на прописот донесен врз основа на овој закон (член 80 ст. 4 и 5);

7) ако домашни вложни книшки што гласат на динари а не гласат на име, се обиде без пропишано одобрение да ги изнесе или изнесе или испрати од Југославија (член 81 став 4);

8) ако се обиде да изнесе или изнесе или испрати од Југославија странски хартии од вредност спротивно на пропишаното одобрение (член 82 став 2);

9) ако со чекови влечени во Југославија на странски лица или со чекови на динари влечени во Југославија постапи спротивно на одредбите од член 84 на овој закон (член 84);

10) ако се обиде да извезе или извезе или се обиде да изнесе или изнесе злато во непреработена или кована форма без одобрение од Народната банка на Југославија (член 85 став 2);

11) ако топи или преработи злато во лстови или топи ковано злато спротивно на одредбите на член 87 од овој закон (член 87);

12) ако не ја води пропишаната евиденција за произведените и продадените или за купените и преработените количества злато (член 90).

Член 178

За прекршоците од чл. 175 до 177 на овој закон, крај паричната казна, ќе се изрече и заштитна мерка од мање на предметите што се употребени или што биле менети за извршување на прекршокот или што настанале со извршувањето на прекршокот.

Предметите од став 1 на овој член можат да се одземат и ако не се сопственост на сторителот на прекршокот или со нив не располага правното лице - сторител на прекршокот.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член може да се изврши делумно одземање на предметите што се употребени или што биле наменети за извршување на прекршокот или што настанале со извршувањето на прекршокот ако мотивите или другите околности под лежност прекршокот е извршен укажуваат дека не е оправдано предметот да се одземе во целост.

За прекршокот од член 176 и член 177 став 1 точ. 4, 6, 7, 8 и 10 на овој закон ќе се изрече заштитна мерка од мање на превозното односно преносното средство ако гови тајни односно скриени места биле користени за скривање на предметот на прекршокот и ако вредноста на предметот на прекршокот е поголема од една третина царинската основница на превозното односно преносно средство.

Превозно односно преносно средство со кое се врши услуги на превоз во јавниот сообраќај може да се одземе во смисла на став 4 од овој член и ако не е сопственост на сторителот на прекршокот, ако неговиот сопственик знаел или можел да знае дека тоа е употребено за извршување на прекршокот од член 175 став 1 точка 13 и член 177 ст. 1 точ. 5, 7 и 10 на овој закон.

За прекршоците од чл. 175 до 177 на овој закон ќе се изрече мерката одземање на имотната корист прибавена со извршувањето на прекршоците.

Член 179

Прекршочната постапка за прекршоците предвидени со овој закон ја води и решение за прекршокот во прв степен донесува Сојузниот девизен инспекторат.

Против решението на Сојузниот девизен инспекторат може да се изјави жалба до Сојузниот совет за прекршоци.

Член 180

Ако прекршочната постапка е поведена врз основа на пријава на царинскиот орган, што е составена врз основа на непосредно забележување на тој орган, а за прекршокот е пропишана парична казна за поединец до 10.000 динари односно за правно лице и поединец во вршење на самостојна дејност до 100.000 динари, може без повикување и испитување на обвинетиот да се донесе решение за прекршокот.

Против решението донесено врз основа на став 1 од овој член обвинетиот може во рок од осум дена од денот на доставувањето на решението да поднесе приговор до Сојузниот девизен инспекторат.

Ако обвинетиот во определениот рок поднесе приговор, Сојузниот девизен инспекторат ќе го стави надвор сила донесеното решение и ќе ја продолжи редовната постапка. Решението за прекршок донесено во редовната постапка не може за обвинетиот да биде понеповолно од решението што по повод неговиот приговор е ставено на сила.

Член 181

Постапката по прекршоците од овој закон не може се поведе кога ќе изминат три години од денот кога е сторен прекршокот. Застареноста се прекинува со секое дејствие на надлежниот орган што се презема заради гонење на сторителот на прекршокот. Со секој прекин застарувањето започнува повторно да тече, но без оглед на преносот, застареноста во секој случај настанува кога ќе изминат шест години од денот кога е сторен прекршокот.

Изречената казна и заштитната мерка за прекршокот не можат да се извршат ако изминала една година од денот на правносилноста на решението за прекршокот. Старувањето на извршувањето на казната односно на заштитната мерка не тече за времето за кое извршување

же да се преземе според сојузен закон. Застареноста се екинува со секое дејствие на надлежниот орган што се зема заради извршување на казната односно на заитната мерка. Со секој прекин застарувањето започнува повторно да тече, но без оглед на прекините застарест во секој случај настанува кога ќе изминат две години денот на правносилноста на решението за прекршокот.

Член 182

Сојузниот девизен инспекторат кој донесува решение прекршок во прв степен може да одлучи паричната казизречена за прекршок од овој закон да се плати во рати, тоа што рокот за исплата на вкупниот износ не може да де подолг од една година.

4. Правни последици од осудата

Член 183

Во организациите на здружен труд, во овластените нки или во друго општествено правно лице, што се замаваат со девизни и кредитни работи со странство, тие боти не може да ги врши лице кое со умисла извршило ивично дело против основите на социјалистичкото самоуправно општествено уредување и безбедноста на ДРЈ, против вооружените сили на СФРЈ, против човечста или меѓународното право, против угледот на страна држава или на меѓународна организација, против самоуправувањето, против стопанството и единството на јусловенскиот пазар или кривично дело кое е предвидено овој закон, за кое правносилно е осудено на казна заор.

За лице кое со умисла сторило кривично дело против опанството, против другите општествени вредности или ютив службената должност, забраната од став 1 на овој член настуава ако за такво кривично дело правносилно е удено на казна затвор од најмалку шест месеци.

За лице кое со умисла сторило друго кривично дело, евен кривичните дела наведени во ст. 1 и 2 на овој член, браната од став 1 на овој член настуава ако правносилно е осудено за тоа дело на казна затвор од најмалку три ддини.

Забраната за лицето од ст. 1 и 2 на овој член трае ет години, а за лицата од став 3 на овој член - пет години денот на издржаната, опростената или застарената казана.

Член 184

Организацијата на здружен труд, овластената банка ли друго општествено правно лице не може на работи и дачи во врска со вршењето девизно работење со странгво да прими ниту да задржи лице кое е осудено за стонаски престап врз основа на овој закон и за кој му е изрена парична казна во износ над 100.000 динари.

Забраната од став 1 на овој член трае три години од енот на правносилноста на пресудата.

Член 185

Девизите што се одземени како предмет на кривично ело или стопански престап или прекршок, додека трае оставката за кривичното дело или стопанскиот престап ли прекршокот, се депонираат на привремена сметка на ојузниот девизен инспекторат што се води кај Народнаа банка на Југославија.

Член 186

Паричните казни, имотната корист и средствата за лаќање, како и динарската противвредност добиена со родажба на предметите што се употребени или што биле аменети за извршување на кривично дело, стопански претап или прекршок или што настанале со извршувањето а кривично дело, стопански престап или прекршок, се упатуваат во буџетот на федерацијата.

Девизите што се одземени како предмет на извршувањето на кривично дело, стопански престап или прекршок се продаваат на Народната банка на Југославија, која динарската противвредност на продадените девизи ја упатува во буџетот на федерацијата.

XII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 187

Девизите на организациите на здружен труд и на други општествени правни лица, освен на оние што според одредбите на овој закон можат да имаат девизни сметки, на сметките кај овластените банки на 31 декември 1985 година, се претвораат во динари по курсот што важи на 31 декември 1985 година.

Член 188

Надворешнотрговските работи склучени во 1985 година и поранешните години, а нереализирани до 31 декември 1985 година, подлежат на обврска за повторна постапка за утврдување на правото на увоз и правото на плаќање односно на повторно пријавување на работата на увоз во делот што не е реализирана.

Под склучени, а нереализирани надворешнотрговски работи во смисла на став 1 од овој член, се подразбираат работите кај кои заклучно со 31 декември 1985 година не е извршен ситот увоз односно не е извршено вкупното плаќање односно не се извршени вкупен увоз и вкупно плаќање.

Член 189

Ненамирените обврски спрема Заедницата на југословенските железници по основ на Уредбата за условите под кои општествени правни лица можат да користат и да плаќаат услуги на превоз што ги вршат странските железници во меѓународниот железнички сообраќај („Службен лист на СФРЈ”, бр. 35/82, 56/83, 71/83, 28/84 и 68/84) настанати до 31 декември 1985 година, општествените правни лица ќе ги намират со полагање на динарска противвредност на сметката на железничко-транспортната организација на здружен труд, по курсот на денот на намирувањето на обврските.

Обврските за пренос на девизи сообразно со Одлуката за условите и начинот на пренесување на девизи на давателите на услуги на превоз во меѓународниот стоковен сообраќај („Службен лист на СФРЈ”, бр. 14/85), што не се извршени до влегувањето во сила на овој закон, корисникот на услугата ќе му ги изврши на давателот на услуги со плаќање во динари на разликата помеѓу динарски платената фактура и вредноста на девизите што не се пренесени, по курсот што важи на денот на намирувањето на обврската.

Член 190

Со денот на почетокот на примената на овој закон престанува со работа Интересната заедница на Југославија за економски односи со странство.

Средствата, опремата, архивата, документацијата и другиот имот на Интересната заедница за економски односи са странство ги преземаат спогодбено Сојузниот секретаријат за надворешна трговија и Сојузниот секретаријат за финансии, кои ќе ја донесат и завршната сметка на таа заедница за 1985 година, како и завршната сметка на Фондот за унапредување на економските односи со странство за таа година.

Завршната сметка на Фондот од став 2 на овој член ја потврдува Собранието на СФРЈ.

Работниците во Интересната заедница на Југославија за економски односи со странство ги имаат правата и должностите на работници во орган на сојузната управа што престанува со работа утврдени со Законот за основите на системот на државната управа и за Сојузниот извршен совет и сојузните органи на управата.

Член 191

Општествено признатите репродукциони потреби за 1986 година се пресметуваат според податоците на Сојузната управа за царини за вредноста на увозот на суровини и репродукциони материјали распоредени на условно слободен увоз (ЛБО) извршен во 1984 година и според податоците на овластените банки за одливот по нестоковен основ, сообразно со одредбите на член 117 од овој закон.

На организациите на здружен труд на кои не можат да им се пресметаат општествено признатите репродукциони потреби во смисла на став 1 од овој член, зашто увозот го вршеле врз основа на самоуправна спогодба, можат до 1 февруари 1986 година да поднесат барање до банката

овластена за работи со странство со докази дека увозот во 1984 година на односните стоки што се наоѓаат на режим на условно слободен увоз е извршен за нивна сметка, со тоа што на организациите на здружен труд преку кои е извршен увозот да им се намали општествено признатата репродукциона потреба за истиот износ.

Општествено признатите репродукциони потреби за организациите на здружен труд што со производство започнале во текот на 1984 година или во 1985 година ги утврдува Стопанската комора на Југославија.

За првото тримесечје на 1986 година општествено признатите репродукциони потреби се пресметуваат во височина на 1/4 од увозот во 1984 година на сировини и репродукциони материјали распоредени на условно слободен увоз (ЛБО).

Член 192

Од приливот остварен по основ на извоз, за кој е користен стоковен кредит во согласност со одредбите на Законот за земање на определени стоковни кредити во 1983, 1984 и 1985 година, овластената банка го задржува износот на девизите потребни за намирување на обврските по користениот кредит и во рок од два работни дена истиот ѝ го пренесува на банката координатор по стоковниот кредит или, по налог од банката координатор, на Народната банка на Југославија.

Динарската противвредност на девизниот прилив над обврските по кредитот, овластената банка ја одобрува во корист на жиро-сметката на ОЗТ на начинот и во роковите утврдени во овој закон.

Ако овластената банка не ги исполнува обврските спрема банката координатор според Законот за земање на определени стоковни кредити во странство, Народната банка на Југославија ја блокира жиро-сметката на таа банка до намирувањето на обврската.

Член 193

Условите и начинот на враќање на кредитите што ги користеле овластените банки по основ на девизите на граѓани депонирани кај Народната банка на Југославија до 31 декември 1985 година, и на враќање на девизи на граѓаните од депозит кај Народната банка на Југославија до 31 декември 1985 година, ги пропишува Сојузниот извршен совет на предлог од Народната банка на Југославија.

Член 194

Народната банка на Југославија преку овластени контролори спроведува извршување на решенијата на Сојузниот девизен инспекторат донесени до 31 декември 1985 година, ако извршеник е овластената банка, со привремено ограничување на плаќањата на овластената банка во странство.

Член 195

Контрола на документацијата во смисла на член 160 од овој закон до 31 декември 1986 година вршат народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини.

Член 196

Заемните девизни побарувања уредени со Законот за привремените мерки за намирување на определени девизни побарувања што не ќе се намират до 31 декември 1985 година, ќе се намират во согласност со овој закон.

Член 197

Привремените продажби односно привремените позајмици што се дадени до 31 декември 1985 година по основ на Законот за девизно работење и кредитните односи

со странство и Законот за плаќањето во конвертибилни девизи, а кои не се регулирани со Законот за привремените мерки за намирување на определени девизни побарувања, се сметаат како конечна продажба ако корисникот привремената продажба односно привремената позајмица положи динарска противвредност.

Корисниците на привремената позајмица односно привремената продажба од став 1 на овој член, кои положили динарска противвредност, се должни динарска противвредност да ја положат до 31 јануари 1986 година по курсот на денот на полагањето на динарската противвредност.

Член 198

Побарувањата на организациите на здружен труд на други општествени правни лица во девизи на сè кај овластените банки, освен побарувањата на организациите на здружен труд во девизи од член 100 на овој закон, претворуваат во динарски побарувања по куповниот курс што важи на 31 декември 1985 година.

Побарувањата на овластените банки од организациите на здружен труд во девизи се сметаат како намирување ако е положена динарска противвредност, а побарувањата за кои не е положена динарска противвредност организациите на здружен труд се должни да положат динарска противвредност до 31 јануари 1986 година, по курсот на денот на полагањето на динарската противвредност.

Член 199

Меѓусебните девизни побарувања помеѓу овластените банки и овластените банки и Народната банка на Југославија по основ на текуштото девизно работење со странство, затекнати на 31 декември 1985 година, се претворуваат во динарски побарувања по средниот курс кој важи на 31 декември 1985 година.

Член 200

Организациите на здружен труд и други општествени правни лица што, во смисла на одредбите на член 2 од Законот за девизното работење и кредитните односи со странство користеле девизни средства на граѓани извршуваат обврските во динари по курсот на денот на втасувањето на обврските.

Член 201

Со денот на почетокот на применувањето на законот престануваат да важат Законот за девизното работење и кредитните односи со странство („Службен лист на СФРЈ”, бр. 15/77, 61/82, 77/82, 34/83, 70/83 и 71/83), законот за плаќањето во конвертибилни девизи („Службен лист на СФРЈ”, бр. 34/83 и 70/83), како и одредбите на другите сојузни закони што се спротивни на овој закон.

Член 202

Овој закон влегува во сила осмиот ден од објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”, а ќе се применува од 1 јануари 1986 година.

СОДРЖИНА:

798. Закон за кредитните односи со странство	— —
799. Закон за прометот на стоки и услуги со странство	— — — —
800. Закон за девизното работење	— — — — —